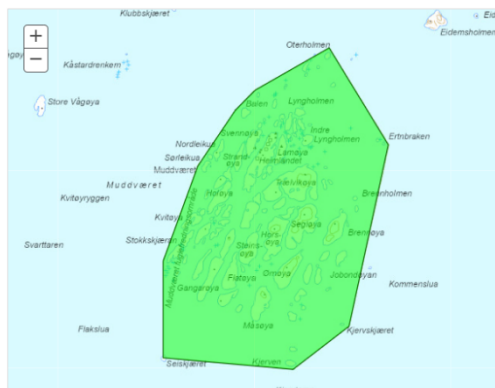

Motorferdsel	14
Forvaltning.....	15
Innledning.....	15
Tiltaksplan	19
Skjøtselsplan.....	19
Besøksforvaltning.....	19
Forvaltningsutfordringer	19
Naturmangfoldloven	22
Verneforskrift URL.....	23
Sentrale føringer	23
Forvaltningsmyndighetens retningslinjer.....	24
Kunnskapsgrunnlag.....	30
Vedlegg	30

Innledning

Muddværet (VV00000325)

Godkjent av	
Oppstartsdato	
Planlagt revisjon	
Sametingskonsultasjon	
Godkjent dato	
Høringsdato	
ephorte saksnummer	
Forvaltningsmyndighet	Vega verneområdestyre
Forvaltningsmyndighetstype	Verneområdestyre
Oppsyn	https://www.miljodirektoratet.no/om-oss/miljodirektoratets-organisasjon/statens-naturopsyn/kontakt-statens-naturopsyn/
Fylker	Nordland
Kommuner	Vega
Verneform	dyrefredningsområde
Verneplan	Verneplan for sjøfugl
Vernet dato	06.12.2002

Om forvaltningsplanen

Forvaltningsplanen viser hvordan verneområdet forvaltes på en aktiv, kunnskapsbasert og tilpasset måte for å ivareta verneformålet. Forvaltningen bygger på nært samarbeid med brukerne av verneområdet, kontinuerlig innsamling av kunnskap om verneverdiene og jevnlig oppdatering av skjøtelsesplaner.

Forvaltningsplanen skal sikre en enhetlig forvaltning av verneområdet ved å gi retningslinjer om bruk og brukerinteresser, informasjon, skjøtsel, tilrettelegging og andre tiltak. Forvaltningsplanen er en presisering og en utdyping av verneforskriften, og gir retningslinjer for dispensasjonspraksis. Forvaltningsplanen definerer mål for forvaltningen av verneområder, og beskriver aktuelle tiltak for skjøtsel, tilrettelegging, besøksforvaltning mv. Verneforskriften med tilhørende vernekart gir rammen for utarbeidelse av forvaltningsplanen. Forvaltningsmyndigheten har ansvar for utarbeidelse av forvaltningsplan. Utkast til forvaltningsplan skal, etter godkjenning av Vega verneområdestyre og faglig godkjenning av Miljødirektoratet, sendes på høring til grunneiere og berørte interesser.

Vega verneområdestyre er ansvarlig for å gjennomføre revisjon av forvaltningsplanen. Planperioden vil være på 10 år men ved behov kan planene revideres før planperioden utløper.

Det er et mål at forvaltningsmyndigheten gjennom forvaltningsplanen skal etablere gode rutiner for samarbeid mellom sentrale aktører lokalt, regionalt og nasjonalt. Forvaltningsplanen viser hvordan oppgaver og ansvar er fordelt mellom noen sentrale aktører i verneområdet i henhold til blant annet lover og regelverk. Forvaltningsplanen vil også fungere som en rettesnor og veiledning for brukerne.

Forvaltningsmyndighetens oppgave

Miljødirektoratet har med hjemmel i naturmangfoldloven § 62 annet ledd og tredje punktum delegert myndigheten for forvaltning av Muddvær fuglefredningsområde til Vega verneområdestyre, og fastsatt vedtekter for styrets utøvelse av myndighet.

Forvaltningsmyndigheten har ansvar for å forvalte verneområdet i tråd med verneformålet og å treffe nødvendige tiltak hvis verneverdier trues.

Forvaltningsansvaret innebærer utøving av myndighet etter verneforskriften. I hovedsak innebærer dette myndighet til å gi dispensasjon fra vernebestemmelsene og myndighet til å gi utfyllende retningslinjer om forvaltning og skjøtsel gjennom forvaltningsplaner. Forvaltningsmyndigheten har videre ansvar for å gi informasjon til grunneiere, rettighetshavere og allmennheten, gjennomføre skjøtsel og sørge for registrering av naturverdier. Forvaltningsmyndighetens handlingsrom følger av naturmangfoldloven og verneforskriften for det aktuelle verneområdet gjennom forbudsbestemmelser, unntaksbestemmelser og spesifiserte dispensasjonsbestemmelser.

Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet har overordnet ansvar for verneområdeforvaltningen, blant annet gjennom klagebehandling og fastsettelse av rammene for forvaltningen. De rettslige rammene og muligheten for utøvelse av skjønn er de samme uavhengig av hvem som er forvaltningsmyndighet.

Tilleggsopplysninger

Oppstartsmelding med prosjektplan for utarbeidelse av forvaltningsplan for alle verneområdene på Vega ble sendt til kommune, fylkeskommune, andre statlige sektormyndigheter, grunneiere, og andre rettighetshavere og aktuelle brukergrupper den 24. mai 2024. Det ble samtidig invitert til å komme med innspill og til å delta på informasjon – og innspills møter i tidlig fase, for grunneiere og interessenter i verneområdene.

Oppstartsmeldingen ble dessuten annonsert i lokalaviser, og oppstartsmeldingen ble lagt ut på aktuelle nettsider. På innspillsmøte ble aktuelle temaer gjennomgått og innkomne innspill drøftet. Det ble gitt tilbud om å gi innspill underveis i prosessen, på samme måte som det som er vanlig i en referansegruppe.

Områdefakta

Landareal (daa)	2012
Sjøareal (daa)	7574
IUCN-status	IUCN_IA
Ramsar-status	
Emerald-status	

Internasjonale forpliktelser

Det er utviklet internasjonale avtaler som tar sikte på å beskytte miljøet ut fra et større perspektiv enn det nasjonale.

De internasjonale avtalene har ulik karakter. Noen dekker særlige regionale utfordringer mens andre dekker globalt, noen fokuserer særlig på en spesifikk problemstilling, mens andre har en bredere tilnærming. Mange av miljøavtalene er underlagt FN, fordi et grenseløst samarbeid er nødvendig for å løse problemer som arter seg likedan i mange land.

Verdensarv

Muddvær fuglefredningsområde ligger i Vegaøyan Verdensarv, som ble skrevet inn på [UNESCOs](#) liste over verdens natur- og kulturarv da UNESCOs verdensarvkomité hadde sitt 28. komitémøte i Suzhou, Kina i 2004.

Unescos verdensarvkomité skriver i sin begrunnelse: "Vegaøyan viser hvordan generasjoner av fiskere og bønder gjennom de siste 1.500 år har opprettholdt en bærekraftig levemåte i et værhardt område nær Polarsirkelen, basert på den nå unike tradisjonen med ærfugldrift. Statusen er også en hyllest til kvinners bidrag til dunprosessen."

IUCN

Norge er medlem i Den internasjonale naturvernunion, [IUCN](#). Den har som mål å bevare natur og biologisk mangfold. IUCN forvalter et system for klassifisering av verdens verneområder, [IUCN kategorier](#). Disse kategoriene benyttes i stor grad for å sammenlikne arbeidet med verneområder mellom ulike land, både regionalt og globalt. Status for norske verneområder rapporteres jevnlig fra Miljødirektoratet.

Tilleggsopplysninger

Forrige forvaltningsplan, Forvaltningsplan for Vegaøyan verdensarvområde (2015 - 2022), inkluderer forvaltningsplan for Muddvær fuglefredningsområde. Besøksstrategi og tiltaksplan for alle verneområdene i Vega kommune, inkludert for Muddvær, ble ferdigstilt i 2020. Forvaltningsplan (2015 - 2022) og besøksstrategien (2020) blir revidert og her slått sammen til en ny forvaltningsplan for Muddvær fuglefredningområde.

Natur

Beskrivelse

VERNEFORMÅL: Formålet med fredningen er å bevare et godt og uforstyrret hekke- og oppvekstområde for sjøfugl.

Området utgjøres av en tett samling større og mindre øyer, holmer og skjær, beliggende sørvest for øya Vega. I den vestlige delen av området er øyene/holmene lave og mer avslippte enn i øst. Mellom øyene er det smale og grunne sund, valer og våger. Disse områdene blir delvis tørrlagt ved fjære sjø. Dominerende vegetasjonstype er fattig kysthei. Selve været er fremdeles delvis inntakt, med sjøhus langs hamna og flere bostedshus. Det er ikke lenger fastboende her, men husene brukes som fritidsboliger. I de senere år har eierne bodd her i ca 6-7 mnd pr. år. Det har da hovedsakelig vært i vår- og sommermånedene.

I tilknytning til bebyggelsen er det bygget en rekke e-hus. Disse vedlikeholdes fortsatt, og er med på å danne et særmerkt kulturlandskap. En av de viktigste aktivitetene for folket som bor her om våren er å ordne disse husene for ærfuglen.

Viktig hekkeområde for sjøfugl, med flere sildemåkekolonier. De gamle hekkeplassene til sildemåkene finner man i tilknytning til de sentrale delene av været. På flere av de større øyene i været er det små ferskvannsdammer. I tilknytning til disse hekker det smålom, og årlig kan det hekke 2-3 par innen været. Her finner man også andre ferskvannstilknyttede våtmarksarter.

Stor biologisk og kulturell verdi er knyttet til området som hekkeområde for ærfugl. Hovedandelen av disse hekker i spesielle e-hus, og det drives fortsatt en aktiv dunværsdrift. De største botaniske verdiene finnes på Trælvikøya som er ei variert øy med bergkoller og slakere drag, sumper og tjønner, lune kiler og noe mer eksponerte strandberg og viker. Ikke representativ for noen strandtype, men representativ for sterkt eksponerte øyer. Litt uvanlige samfunn. Hovedsaklig dekt av kystlynghei, men flere dråg har myrer, sumper og tjønner, bl.a. flere andmat-dammer.

Vegetasjonen over stranda er mer interessant enn strandvegetasjonen. Middels stort artsutvalg, noenlunde representativ for strandberg og tangvoll, bl.a. strandmelde. Klourt er funnet som ny for Nord-Norge, i en strandnær sump. Andre arter av noe interesse er vårskrinneblom og andmat. Lokaliteten er omtrent upåvirket.

Ivareta et viktig hekkeområde for sjøfugl, og legge forholdene til rette slik at man her fortsatt kan beholde et aktivt egg- og dunvær. Foruten de spesielle egg- og dunværsartene, besitter også området betydelige kvaliteter som hekkeområde for andre sjøfuglarter og ferskvannstilknyttede våtmarksarter.

I forbindelse med egg- og dunværsdriften har det blitt utviklet et spesielt landskapselement, som også har kulturhistorisk interesse.

Sjøarealenes betydning for fuglefredningsområdet, hentet fra "Foredrag til Kongelig resolusjon av 06.12.2002 om Kystverneplan for Nordland":

Arronderingsmessige forhold:

- Arrondering for å sikre ivaretagelse av verneformål.

Verneverdier knytta til fugl og pattedyr:

- Næringskilde i forbindelse med sjø- og våtmarksfuglers hekking.
- Næringskilde og oppholdssted i forbindelse med sjøfuglers overvintring.
- Næringskilde og oppholdssted i forbindelse med ærfuglenes forberedelser til hekking og oppvekststed (skjul og næring) til ungene.

Botaniske verneverdier:

- Sjøarealene har økologisk betydning for biologisk mangfold på land.

Naturtyper beskrivelse

Kystlynghei

Arter beskrivelse

Røsslyng, krekling, blokkebær og einer, i tillegg til moser og lav (kilde: forvaltningsplan 2021)

Siland, ærfugl, gravand, grågås, hvitkinngås, tjeld, rødstilk, sandlo, storspove, vipe, enkeltbekasin, steinvender, steinskvett, teist, gjøk, rødnebbterne, sildemåke, fiskemåke, svartbak, gråmåke, tyvjo, storskarv, toppskarv, gråhegre, jordugle, havørn, kråke, stær, linerle, heipiplerke, skjærpiplerke, bergirisk, (Kilde: artsobs)

Oter

Mink

Vånd

Rødlistearter beskrivelse

Teist (NT; nær truet)

Tyvjo (VU; sårbar)

Storskarv (NT; nær truet)

Stær (NT; nær truet)

Ærfugl (VU; sårbar)

Gjøk (NT; nær truet)

Tjeld (NT; nær truet)

Vipe (CR; kritisk truet)

Storspove (EN; sterkt truet)

Rødstilk (NT; nær truet)

Steinvender (NT; nær truet)

Fiskemåke (VU; sårbar)

Gråmåke (VU; sårbar)

Geologi beskrivelse

Holmene vest i fuglefredningsområde er forholdsvis lave med rundt 8-15 m mens de holmene som ligger i midten og på østsiden former bergkoller med topper på mellom 30-40 m. Berggrunnen består hovedsakelig av granitt, som er en hard og sur bergart og er et forholdsvis fattig substrat med lite løsmasser for vegetasjon.

Klimaendring

Klimaet har avgjørende betydning for forekomsten og utbredelsen av naturtyper og arter i økosystemene. Høyere temperatur kan endre artssammensetningen, f.eks. ved at varmekjære arter vil kunne spre seg nordover i landet, ofte på bekostning av mer kuldetolerante, alpine og polare arter. Alpine arter er spesielt sårbar for klimaendringer i og med at de verken kan flytte oppover i høydegradient eller lengre nordover. En annen konsekvens av klimaendringer er lengre vekstsesong, som kan være gunstig for noen arter. Lengre vekstsesong kan bidra til å endre artssammensetningen i vegetasjonsdekket, ved at noen arter utkonkurrerer andre. Kulturlandskap og sanddynemark kan i større grad være utsatt for gjengroing, og lavereliggende vegetasjon kryper stadig høyere opp i fjellet og fortrenger høyfjellsvegetasjon. Artssammensetningen i marine økosystemer endrer seg pga. havforsuring og høyere havtemperatur. På Vega kan dette ramme spesielt sjøfugl ved at varmekjære arter i sjøen øker i utbredelse, og blir en konkurrent til sjøfuglen. F.eks, den effektive predatoren makrellen, som beiter på sildelarver, et viktig byttedyr for blant annet terner.

Norsk klimasenter har laget [klimaprofil for Nordland](#) som er et kunnskapsgrunnlag for planlegging av klimatilpasning basert på forventede klimaendringer og klimautfordringer i fylket.

Annen negativ påvirkning

Mink (Neovison vison)

Minker hører ikke naturlig hjemme i norsk fauna, men som har etablert seg etter å ha rømt fra pelsfarmer. Muddvær fuglefredningsområde er kjent for sitt rike fugleliv, inkludert hekkende sjøfugler. Mink utgjør en betydelig trussel fordi den er en effektiv predator, særlig på bakkehekkende fugler, egg og unger. Formålet med landskapsvernområdet er å beskytte det rike biologiske mangfoldet, inkludert sjøfuglbestandene.

For å vurdere omfanget av problemet er det viktig å kartlegge tilstedeværelsen av mink i området. Bekjempelsen av mink er en del av en større strategi for å sikre at verneformålet i Muddvær fuglefredningsområde oppfylles, særlig med tanke på bevaring av sjøfuglkoloniene som er av nasjonal og internasjonal betydning.

Marint søppel

Plast, fiskeredskaper og annet søppel, kan skade det rike fuglelivet og marine økosystemene i landskapsvernområdet. Plast kan bli spist av sjøfugler, noe som kan føre til sult og død. Fiskeredskaper som driver i land kan også skade hekkende fugler eller føre til at dyr setter seg fast. Det har vært økt fokus på opprydding av marint avfall i Vegaøyen, inkludert Muddvær. Slike tiltak innebærer ofte samarbeid mellom frivillige, lokale aktører, næring og myndigheter. Bevisstgjøring og forebygging, som kampanjer for å redusere plastforbruk og regulering av fiskeutstyr, er også viktige elementer for å beskytte området.

Menneskelig ferdsel

Endret ferdselsmønster til verneområdet kan ha flere konsekvenser, avhengig av typen og omfanget av endringen. I tillegg til å være et fuglefredningsområde er dette området en del av Vegaøyen Verdensarv og har en høy verdi både naturmessig og kulturelt.

Konsekvenser som kan oppstå ved endret menneskelig ferdselsmønster er at fugl bli forstyrret i hekketiden som gjør at fugler kan forlate reirene, noe som øker risikoen for predasjon eller at egg/kull går tapt. Arealbeslag som følge av at båter og folk oppholder seg i områder som er viktige oppholdssteder for fugl. Endre ferdselsmønster kan gi støy og visuelle forstyrrelser for folk som søker ro og nærhet til naturen. Endret ferdselsmønster som gir økt forstyrrelser på fugl, kan påvirke muligheten for å opprettholde tradisjonelle næringer som dundrift samt konflikter mellom turisme og lokal bruk.

Her er det et potensial for positive konsekvenser. Dersom ferdselsmønsteret styres på en bærekraftig måte, kan det også føre til positive effekter som økt bevissthet om områdets natur- og kulturverdier gjennom tilrettelegging av stier, informasjonsmateriell og guidede turer og redusert press på sårbare områder gjennom kanaliserte ruter og sonering.

Digitale kart som presenterer oppdatert informasjon om sårbare natur- og kulturverdier i Vegaøyen Verdensarv vil være en effektiv formidlingskanal til brukere av området. Et slikt kart kan inkludere data om verneområder, dunvær, ferdselsforbudssoner samt sårbare områder for fugl og annet dyreliv. Et slikt verktøy vil være en verdifull informasjonskanal for forvaltning, næringsaktører, grunneiere og andre brukere av verdensarvområdet.

Mattilgang for sjøfugl

Fuglevoktere og lokal verneområdeforvaltning er bekymret for at det er for lite mat i havet for sjøfugl. Det er behov for mer kunnskap om hvordan det står til med mattilgangen for de stedegne sjøfuglartene og om ytre faktorer som taretråling og turistfiske kan være en medvirkende årsak til at sjøfugl blir fortrent fra området og få tilgang på mindre mat. Studier gjort av teis med GPS sendere i Muddvær viser at teist henter mat i tareskog ca 18 km fra hekkelokalitet (NINA 2023), en avstand som overlapper med taretrålelokaliteter sør for Vega.

Det er behov for kunnskapsbasert småskala mating av lokal ærfuglbestand.

Vånd

Vånd, og våndaktivitet i kombinasjon med gjengroing er den viktigste utfordringen på Muddvær, og reduksjon av vånd er nødvendig for å restaurere naturen.

Problemet med vånd eskalerte trolig som et resultat av opphørt hevd av kulturlandskapet. Gjengroing av kulturlandskapet skapte gjemmesteder, yngleplasser og større mattilgang for populasjonen med vånd. Dette skal ha ført til ekstreme mengder av vånd som gjorde stor skade i slåttemarka, og enkelte steder så marka ut som den var pløyd. Denne aktiviteten førte til svært sterk erosjon som har redusert dybde og mengde på jordsmonnet betydelig. Tiltak fra skjøtselsplanen for Muddvær fra 2016 for å håndtere vånd, erosjon, gjengroing og revegetering har vært utført. Dette har hatt en positiv effekt, men det er fortsatt et stort behov for videreføring av tiltakene.

Bruk og historikk

Eierstruktur

Fuglefredningsområdet berører følgende gnr./bnr.: 18/1, 18/2, 18/3, 18/4, 18/5, 18/6, 18/7.

Fuglefredningsområdet dekker et areal på ca. 9.586 daa, hvorav ca. 7.547 daa er sjøareal.

Verneprosess

Muddvær fuglefredningsområde er en integrert del av **kystverneplanprosessen for Nordland**, som ble utviklet for å ivareta verdifulle kyst- og marine områder med særlige naturverdier. Kystverneplanen ble etablert for å sikre bærekraftig bruk og vern av unike kystøkosystemer langs kysten av Nordland. I Kystverneplan for Nordland ble det foretatt en samlet vurdering av kystsonen, og utvelgelse av aktuelle områder er gjort ut fra de samlede kunnskapene om naturfaglige forekomster. Det er lagt vekt på å fange opp så vel særpregede som typiske forekomster, ut fra både zoologiske, ornitologiske, botaniske, landskapsmessige og kvartærgeologiske kriterier.

Utkast til kystverneplan for Nordland ble sendt på sentral høring 01.07.97. Videre behandling av planen ble utsatt i påvente av St.meld. nr. 43 (1998-99) Vern og bruk i kystsona (i påfølgende tekst stedvis omtalt som kystmeldingen) og Stortingets behandling. Meldingen ble lagt frem 18.06.99 og behandlet i Stortinget 25.05.00, jf. Innst. S. nr. 168 (1999-2000) fra energi- og miljøkomiteen.

Kystverneplanen for Nordland inkludert Muddvær fuglefredningsområde ble fastsatt ved kongelig resolusjon i 2002 og endret i 2013.

Restriksjonsområder

Det er ingen områder med ferdselsforbud i verneområdet, men bruk av modellbåter, modellfly, vannskuter og surfebrett samt camping, teltslagning og oppsetting av kamuflasjeinnretninger for fotografering er forbudt.

Det er lavtflygingsforbud, og bruk av drone er også forbudt i hele verneområdet.

Hunder og katter må ikke slippes løs i verneområdet i perioden 15. april til 31. juli.

Vernegrense

Fuglefredningsområdet dekker et areal på ca. 9.586 daa, hvorav ca. 7.547 daa er sjøareal. Vernekart er å finnes i Naturbase.

Brukshistorie

Bosetting i Muddværet har variert mellom seks til åtte familier med i underkant av 30 personer under folketellingene i 1875 og i 1900 (www.digitalarkivet.no) og med 35-48 personer i perioden mellom 1900 og 1968 (Næss & Johansen 2008). De fleste bodde på Heimlandet. De fleste familiene hadde gårdsbruk med noen kyr og sauer hver. Hovedsakelig ble høyet høstet på slåttemarker på Heimlandet, men noe høy ble også

hentet på enkelte utmarksøyer, der det også var sommerfjøs (eksempelvis på Trælvikøya). Slåttemarkene på Heimlandet var frodige, næringsrike og gav gode avlinger. De fleste familiene hadde også åkerlapper der de produserte noe korn og grønnsaker.

Muddvær har vært et viktig fiskevær med gode fiskegrunner. Vegværingene dro ut til Muddvær for å fiske så snart høytiden var over. De bodde i rorbuer hovedsakelig plassert på Heimlandet. Fram til 1962/63 drev tre oppkjøpere et fiskemottak på øya hvor de produserte tørrfisk og saltfisk og eksporterte dette samt fersk fisk til Sør-Norge og til England. Etter at det siste fiskebruket stengte i 1968, opphørte bygderuteforbindelsen og brevhuset og grunnlaget for fast bosetning i Muddvær forsvant (Næss & Johansen 2008). I 1832 ble været fredlyst som egg- og dunvær. Muddvær har vært og er fremdeles et viktig egg- og dunvær, selv om det har vært en stor nedgang i hekkende ærfugl siden rundt 1970 da det ikke lenger var noen fastboende i Muddvær. I dag brukes våningshusene som sommerhus av fuglevoktere som holder ærfugldriften i hevd.

Aktiviteten i Muddær har i økt på grunn av gjenetablering av ærfugltradisjon. Noen av grunneierne skjøtter den gjengrodde vegetasjonen som gjør at en stadig større del av kulturlandskapet blir ivarettatt.

Landbruk

Fra 1990 har øya vært sterkt påvirket av vånd, som har laget uttalelige jordganger og snudd jorda opp ned. Selv om arten skal ha vært til stede før dette har den ikke vært en like stor utfordring. Problemet eskalerte trolig som et resultat av opphørt hevd av kulturlandskapet. Gjengroing av kulturlandskapet skapte gjemmesteder, yngleplasser og større mattilgang for populasjonen med vånd. Dette skal ha ført til ekstreme mengder av vånd som gjorde stor skade i slåttemarka, og enkelte steder så marka ut som den var pløyd. Denne aktiviteten førte til svært sterk erosjon som har redusert dybde og mengde på jordsmonnet betydelig.

I dag gjennomføres det slått på et begrenset areal. Siden det slås med motoriserte klippere og grunneierne vil ta hensyn til hekkende fugl, blir slåttene ofte noe sein, gjerne litt ut i juli. Grunneierene har ikke fått slått alle områder alle år, men de ser en positiv utvikling der det slås, og områder som tidligere har vært slått blir enklere å slå de påfølgende årene.

I 2023 gikk det 4 geiter på øya, som ble satt ut omkring st. Hans. Geitene var utstyrt med no-fence klaver og fikk gå på store deler av Heimlandet, men ble holdt unna de fleste bolighusene, og den nordligedelen av Heimlandet. Lavt beitetrykk og sein utsetting gjorde at geitene hadde begrenset effekt på å holde vegetasjon som mjøddurt nede. I samråd med grunneier ble det i 2024 besluttet å foreløpig prioritere slått istedet for denne type beiting i Muddvær.

Friluftsliv

Muddvær fuglefredningsområde benyttes som tur- og rekreasjonsområde hovedsakelig av de som er grunneiere av området men også av båtturister. Områdets interesse for bruk til rekreasjon og friluftsliv kan øke i framtiden som følge av og økt turisme på Vega.

Jakt og Fiske

Det er tiltatt med jakt i henhold til viltlovens bestemmelser, [Lov om jakt og fangst av vilt \(viltloven\)](#) - Lovdata

Det utøves jakt på mink og vånd i fuglefredningsområdene.

Rettighetshavers rett til å ta bort egg og dun i samsvar med jakttidsforskriften, samt skjøtselstiltak i forbindelse med bruk av området som egg- og dunvær. Grunneier eller andre som har tillatelse fra grunneier kan sanke egg.

Jaktforskriften, som er fastsatt med hjemmel i naturmangfoldloven og viltloven, regulerer jakt- og fangsttider samt sanking av egg og dun ([jakttidsforskriften](#)). Denne endres regelmessig av myndighetene. Den som skal sanke egg, har selv ansvar for å sjekke hvilke regler som til enhver tid gjelder etter jakttidsforskriften,

Reiseliv

Vega kommune, med sin verdensarvstatus, er en viktig reiselivsdestinasjon i Norge. Hovedøya Vega er det sentrale reisemålet for de fleste besøkende. På hovedøya finnes attraksjoner som Vega Verdensarvsenter, Vegatrappa, campingplasser, Vega Havhotell, rorbuanlegg, matbutikker og flere turstier.

Besøksforvaltning i norske verneområder har som mål å finne en balanse i forvaltningen av et verneområde mellom å ta vare på verneverdiene, gi gode opplevelser for de besøkende og bidra til størst mulig lokal verdiskaping.

Besøksforvaltning i verneområder har fra verneområdestyrets side fokus på fellestiltak som p-plasser, kaianlegg, innfallsporter og stimerking. Styret kan være med på å tilrettelegge for gode opplevelser og kunnskapsformidling knyttet til natur- og kulturarv gjennom formidling via sosiale medier, via brosjyrer, kart, gjennom naturveiledning, kurs og møter osv. Verneområdestyrets vurderinger gjøres på bakgrunn av kunnskapen vi har om naturverdiene og innspill fra grunneier – og næringslivsinteresser.

Det er viktig at alle som ferdes med båt og på land i verneområdet er informert om de sårbare naturverdiene i verneområdet og viser hensyn til både folk og dyreliv. All aktivitet skal ta hensyn til sårbart plante- og dyreliv.

Det er ikke ilandstigningsforbud i Muddvær fuglefredningsområde, men grunneiere ønsker å bli kontaktet ved besøk.

Forskning og undervisning

Muddvær er i dag lite benyttet i undervisnings- og forskningssammenheng, men potensialet er for slik virksomhet stor. Det knytter seg stor informasjonsverdi til områdets rike vegetasjon og fugleliv, samt kulturhistorie.

Forvaltningsmyndigheten fikk utarbeidet Skjøtselsplan for Muddvær (NIBIO 2016) med hovedfokus på skjøtsel på Heimlandet, og revidering av denne i 2023. Studier gjort av teis med GPS sendere i Muddvær viser at teisen henter mat i tareskog ca 18 km fra hekkelokalitet (NINA 2023), en avstand som overlapper med taretrålelokalteter sør for Vega. SEAPOP (NINA) skal i 2025 gjøre kartlegging av bakkehekkende fugl i Nordland, som er en del av en nasjonal kartlegging sjøfuglene langs hele kysten (2023 – 2027).

Vitenskapelige undersøkelser og undervisning som ikke er i strid med verneformålet, og som gjennomføres i samsvar med verneforskriften, kan skje uten tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Vitenskapelige undersøkelser som ikke kan gjennomføres i samsvar med verneforskriften trenger dispensasjon fra forvaltningsmyndigheten. Eventuelle søknader må behandles etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48, se nærmere beskrivelse i kapittelet "Forvaltningsmyndighetens retningslinjer".

Kulturminner

Kulturminner i Muddvær kan søkes opp i kart på nettstedet [kulturminnesøk](#)

Bygg og Installasjoner

Det er et generelt forbud mot tekniske inngrep i verneområdet. Verneforskriften lister opp ulike aktiviteter som ikke er tillatt, blant annet oppføring av bygninger, anlegg og faste innretninger, oppfylling, planering og lagring av masse og drenering og annen form for tørrlegging. Opplistingene er ikke uttømmende, noe som innebærer et forbud mot lignende inngrep.

Se [Eiendomskart | Kartverket.no](#) for å se oversikt over bygg i verneområdet. Omrisset til bygninger og andre søknadspliktige tiltak som krever inntegning i matrikkelen finnes i oversiktskart hos kartverket.

Infrastruktur

Infrastruktur som finnes i Muddvær er at det er flytekai og faste kai, hvor de fleste er privat eid.

Motorferdsel

Det er tillat med motorisert ferdsel på sjø innafor verneområdet og i dag foregår det ferdsel med båt i verneområdet. Den største aktiviteten er ut til fritidshus samt noe ferdsel av andre båter i og gjennom verneområdet. Motorisert ferdsel på sjø skal foregå aktsomt og hensynsfullt for å unngå skade og ulempe på ærfugl og andre sjøfugl som oppholder seg i området.

I utgangspunktet er motorisert ferdsel til lands, herunder start og landing med luftfartøy, forbudt. Det gjelder også lavtflyging under 300 m og bruk av modellfly. Bruk av droner sidestilles med modellfly og er også forbudt i verneområdet. På havet er det forbud mot bruk av modellbåter og vannskuter. Verneforskriftene er ikke til hinder for annen motorisert ferdsel på havet. Motorferdsel i forbindelse med militær operativ virksomhet, politi-, rednings-, brannverns-, og oppsynsoppgaver, samt gjennomføring av skjøtsel og forvaltningsoppgaver som er bestemt av vernemyndighetene er direkte unntatt fra forbudet mot motorferdsel. Bestemmelsen innebærer ikke unntak for øvingskjøring. For motorisert ferdsel med andre formål enn de ovennevnte må det søkes dispensasjon.

Forvaltning

Innledning

Vega verneområdestyre er forvaltningsmyndighet for Mudvær fuglefredningsområde. Verneforskriften gjelder side om side med annet lovverk. Dersom et tiltak ikke er

regulert i verneforskriften, gjelder annen lovgivning alene. Annet relevant lovverk er for eksempel plan- og bygningsloven, friluftsløven og forurensningsloven som kommunen er myndighet for. Fylkeskommunen er myndighet etter kulturminneloven.

Statens naturoppsyn er forvaltningens feltapparat. Statens naturoppsyn har ansvar for tilsyn i verneområdet og anmelder eller informerer dersom de kommer over lovbrudd.

Forvaltningsmyndigheten har ifølge vedtektene et selvstendig ansvar for å reagere på lovbrudd.

Dispensasjonssøknader og saksbehandling

I tilfeller der det søkes om dispensasjon for tiltak som ikke er nevnt i verneforskriften § 5 (*Eventuelle unntak etter søknad*) må søknaden behandles etter naturmangfoldloven (nml) § 48 (erstatte verneforskriften § 7, det vil si *Generelle dispensasjonsregler*). For nærmere omtale, se kapitlet "Sentrale føringer".

Søknader om dispensasjon fra vernebestemmelsene, sendes til Vega verneområdestyre. Søker må sørge for å innhente tillatelser fra andre myndigheter og grunneier der det er nødvendig. Naturmangfoldloven § 48 fjerde ledd inneholder særskilte krav til søknader og begrunnelse av dispensasjoner gitt etter § 48. Søknad om dispensasjon skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. Forvaltningsmyndigheten vil derfor måtte veilede søker om dette kravet, og det kan være aktuelt å kreve tilleggsdokumentasjon dersom søknaden ikke inneholder tilstrekkelig dokumentasjon.

Dispensasjon etter § 48 første ledd skal inneholde begrunnelse for vedtaket som viser hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette. Dette innebærer at det stilles strengere krav til begrunnelse av dispensasjoner gitt etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48 enn forvaltningslovens generelle krav til begrunnelse av vedtak. Der et tiltak krever tillatelse både etter naturmangfoldloven § 48 og etter annet regelverk, kan tiltakshaver velge å søke om tillatelse parallelt, jf. naturmangfoldloven § 48 tredje ledd. I slike tilfeller skal vedtak som hovedregel først fattes etter verneforskriften.

Før det fattes vedtak, skal tiltaket det søkes om dispensasjon til, vurderes etter prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12. (De er nærmere omtalt i kapitlet "Naturmangfoldloven" under.) Vurdering og vektlegging skal fremgå av vedtaksbrevet.

Forvaltningsmyndigheten må alltid vurdere om det skal settes vilkår, og hvilke, for å ivareta verneformålet i hver enkelt sak. Det kan være rom for at brukere av området kan få flerårige tillatelser.

Kopi av vedtaket sendes til grunneier dersom søker er en annen enn grunneier, til kommunen, fylkeskommunen og til Statens naturoppsyn. I spesielle tilfeller kan det være aktuelt å legge til andre kopimottakere i tillegg, for eksempel politi.

Forskrift om miljøvedtaksregisteret krever at enkeltvedtak på utvalgte miljøområder, for eksempel dispensasjon fra verneforskrifter, skal være tilgjengelig for allmenheten. Forvaltningsmyndigheten som har truffet vedtaket er den som registrerer vedtaket i registeret. Vedtaket skal registreres senest tre virkedager etter at parten er underrettet om vedtaket, se forvaltningsloven § 27.

Dispensasjonsvedtak truffet av Vega verneområdestyre kan påklages av en "part eller annen med rettslig klageinteresse" innen 3 uker fra vedkommende part mottar underretning om vedtaket. For de som har rettslig klageinteresse, og som ikke har fått skriftlig underretning, løper fristen først fra det tidspunkt de har fått eller burde skaffet seg kjennskap til vedtaket, se forvaltningsloven § 29. Miljødirektoratet er klageinstans. En klage skal alltid sendes til det forvaltningsorgan som har truffet vedtaket, her Vega verneområdestyre.

Forvaltning av viktige verneverdier og forvaltningsutfordringer

Forvaltningsmyndigheten har ansvar for å ivareta verneverdiene og sette i gang skjøtsel og tiltak dersom verneverdiene trues. Muddvær fuglefredningsområde skal forvaltes etter verneforskriftens bestemmelser i samsvar med verneformålet.

«Formålet med fredningen er å bevare et godt og uforstyrret hekke- og oppvekstområde for sjøfugl.» (verneforskriften § 2). Nml. § 47 om skjøtsel av verneområder omtales nedenfor under "Sentrale føringer".

Utfordringene når det gjelder å nå verneformålet, er å redusere trusler mot verneverdiene. Trusler kan skyldes endringer utenfor selve verneområdet som for eksempel oljesøl i sjøen, endring av næringstilgangen for sjøfugl eller endring av forhold for trekkfugl i overvintringsområdene eller under trekk. Dette er trusler som forvaltningsmyndigheten ikke har innflytelse på gjennom forvaltningen av verneområdet.

Trusler kan også skyldes forhold og hendelser innenfor verneområdet. Skjøtsel og tiltak som forvaltningsmyndigheten kan gjennomføre for å redusere trusler mot verneverdiene, kan listes opp som følger:

1. Opprettholde åpent landskap med intakte forhold for hekkende fugl.
2. Hindre rovdyr som mink, i å ta seg ut til verneområdet og etablere seg der.
3. Holde hekkeområder mest mulig fri for forstyrrelser.
4. Holde strendene fri for marint søppel.
5. Holde området fritt for olje ved oljeutslipp
6. Oppdatert kunnskap om sårbare naturverdier.
7. Informasjon og formidling

Punktene er utdypet i kapitlet "Forvaltningsutfordringer". Gjennomføringen av tiltak er avhengig av årlige, statlige budsjetter. Tiltaksmidler tildeles hvert år etter søknad fra Vega verneområdestyre til Miljødirektoratet.

Det er foreløpig ikke opprettet bevaringsmål for verneområdet.

Tiltaksplan

ID_TILTAK	• PRI	• Beskrivelse	• Kategori
ID_TILVV00000325_000000001	1	Informasjon om verneområdet på skjerm (i butikk og på ferjer) om tilrettelegging og om sårbare naturverdier	Tilrettelegging og informasjon
ID_TILVV00000325_000000002	2	Oppdatert informasjon om verneområdet i Vega verdensarvsenter	Tilrettelegging og informasjon
ID_TILVV00000325_000000003	3	Mins et årlig dialogmøte med næringsaktører knyttet til verneområdet	Tilrettelegging og informasjon
ID_TILVV00000325_000000004	4	Oppdater informasjon til kajakkpadlere, fritidsbåter og utleiebåter om ferdsel i verneområdene i sjø på tysk og engelsk	Tilrettelegging og informasjon
ID_TILVV00000325_000000005	5	Formidle oppdatert informasjon om sårbare områder for fugl i verneområdet	Tilrettelegging og informasjon
ID_TILVV00000325_000000006	6	Etabler årlig vertskaps kurs for guider og verter på Vega, for å sikre god informasjonsflyt fra forvaltning til folk	Tilrettelegging og informasjon
ID_TILVV00000325_000000007	7	Revidere tiltaksplan for kulturlandskapet i verdensarvområde Vestnorsk fjordlandskap og Vegaøyan Verdensarv	Skjøtsel av (tre)vegetasjon
ID_TILVV00000325_000000008	8	Skjøtsel etter råd fra oppdaterte skjøtelsplaner	Skjøtsel av (tre)vegetasjon
ID_TILVV00000325_000000009	9	Innkjøp av nødvendig utstyr til skjøtselstiltak i verneområdene	Skjøtsel av (tre)vegetasjon
ID_TILVV00000325_000000010	10	Sikre overvåking av hekkende, mytende og overvintrende sjøfugl i verneområdet	Kartlegging
ID_TILVV00000325_000000011	11	Bidra til kurs og dugnad i ærfugldrift	Restaurering
ID_TILVV00000325_000000012	12	Støtte opp om reetablering av dunvær i verneområdet	Restaurering
ID_TILVV00000325_000000013	13	Støtte opp om tiltak for å øke den lokale ærfgulbestanden, som etablering av matstasjoner (blåskjell fangere o.l)	Restaurering
ID_TILVV00000325_000000014	14	Øke kunnskapen om kråkebiologi - mtp predasjon kråke	Kartlegging
ID_TILVV00000325_000000015	15	Støtte rekrutteringsprosjekt i verneområdet	Tilrettelegging og informasjon
ID_TILVV00000325_000000016	16	Formidle forskningsaktivitet og forskningsresultater fra verneområdet	Tilrettelegging og informasjon
ID_TILVV00000325_000000017	17	Bidra til vedlikehold av sti og bruer og annet infrastruktur i verneområdet	Tilrettelegging og informasjon
ID_TILVV00000325_000000018	18	Bidra til at strendene i verneområdet holdes fri for marint avfall	Annet
ID_TILVV00000325_000000019	19	Revidere skjøtelsplanen for Muddvær	Kartlegging
ID_TILVV00000325_000000021	21	Bidra til god oljevernbedredskap	Annet
ID_TILVV00000325_000000022	22	Bidra til tiltak for å redusere antall vånd i verneområdet	Skjøtsel av (tre)vegetasjon
ID_TILVV00000325_000000023	23	Bidra til å holde verneområdet fri for mink	Uttak av fremmede arter
ID_TILVV00000325_000000024	24	Fjerne ettervekst av sitkagran i hogstfelt hvert andre år	Uttak av fremmede arter
ID_TILVV00000325_000000025	25	Fjerne ettervekst av sitkagran i hogstfelt	Skjøtsel av (tre)vegetasjon

Skjøtelsplan

Plan utarbeidet og ligger som vedlegg

Besøksforvaltning

Plan innarbeidet som del av forvaltningsplanen

Forvaltningsutfordringer

Utfordringer når det gjelder å bevare Muddvær som et godt og uforstyrret hekke og oppvekstområde for fugl (se verneformålet), og som forvaltningsmyndigheten har

mulighet til å gjøre noe med gjennom forvaltningen av Muddvær fuglefredningsområde, er utdypet her:

1. Opprettholde åpent landskap med intakte forhold for hekkende fugl

Målet er å holde leveområdene med gode hekkeforhold intakte, slik at de kan benyttes dersom sjøfuglbestandene skulle ta seg opp igjen. Ryddingen av gjengroingsarter som Mjødurt og sitkagran, vil bidra til å opprettholde et artsrik vegetasjonsdekke og gode hekkeforhold for bakkehekkende fugl.

Våndaktivitet i kombinasjon med gjengroing er en viktig utfordringen i Muddvær. Reduksjon av vånd er nødvendig for å restaurere naturen.

Etter at folk flyttet fra verneområdet er store deler av verneområdet blitt uegnede hekkeområder som følge av gjengroing og erosjon; fra grasrike slåtte- og beiteland til gjengrodd høgstaudeenger. Men situasjonen blir stadig vekk bedre etter at skjøtsel ble gjennomført etter at det ble laget skjøtelsplan for øyværene.

Måker, ærfugl, gås, terner og vadere krever alle fri sikt fra reirplassene slik at de kan komme seg unna om en predator nærmer seg. Ærfugl krever i tillegg skjul for angrep ovenfra, og i verneområdet hekker den derfor helst under einerbusker og i e-hus. Ugress og busker kan ikke vokse for tett da muligheten for flukt over åpen mark må være til stede. Områder som gror igjen med tett vegetasjon, inkludert mjødurt, kan i tillegg gi skjul for rovdyr som mink og rovfugler, noe som øker faren for predasjon og kan redusere hekkesuksessen.

Hvis mjødurt og andre høye planter overtar tidligere åpne hekkeområder, vil dette redusere plassen tilgjengelig for hekkende sjøfugl. Noen arter kan bli fortrent til mindre gunstige områder.

2. Hindre rovdyr, som mink i å ta seg ut til verneområdet og etablere seg der

I Muddvær har fugl gjennom menneskelig beskyttelse, tradisjonelt kunnet hekke uten for høy predasjonstrykk fra rovdyr (pattedyr og rovfugl). Predasjon inngår som en naturlig mekanisme i et økosystem, også i Muddvær. Selv om det er enkelte arter som betegnes som karakterarter (ærfugl, hettemåke og fiskemåke), hører også kråker, rovfugl og oter hjemme i området.

Forvaltningsmyndigheten har høyt fokus på å øke minkfangst gjennom hele året. Om våren, før hekketiden gjøres det i dag effektiv minkjakt i innfalsårer til verneområdet. Mink, et innført rovdyr som vi ikke ønsker å ha i norsk natur, har stort potensiale til å predatere på bakkehekkende fugl. SNO og private aktører har også utplassert flere minkfeller på mulige tilførselspunkter til Muddvær. Fellene overvåkes røktes gjennom året.

3. Holde leveområder for sjøfugl mest mulig fri for forstyrrelser

Katter og løse hunder kan være en vesentlig forstyrrelsesfaktor og trussel i hekkeperioden når fugl behov for ro. Katter har blitt observert å ha en negativ effekt

på ærfugl både gjennom observasjoner i felt og gjennom kameraovervåking på reir. De skremmer hunner av reiret eller predaterer på rugende hunner. Samme effekt vil katter ha på den øvrige faunaen i verneområdet, da særlig på andre bakkehekkende fugler. Slipp av hund er ikke tillatt. Når rugende fugler skremmes av reirene, rekker de gjerne ikke å dekke til eggene. Synlige egg blir lett tatt av kråker. Selv om rugende fugler blir liggende på reiret, vil forstyrrelser kunne føre til stress og dårligere hekkesuksess.

Menneskelig ferdsel kan forstyrre fuglelivet på flere måter, både direkte og indirekte ved å skremme fuglene bort fra reir og unger, forstyrrer fuglenes hvile og næringssøk, ødelegger leveområdene deres samt støy og lysforurensning. Dette kan føre til færre fugler i verneområdet.

Uforutsigbar båttrafikk ned høy fart kan bli et økende problem i verneområdet. Uforutsigbar kjøring med båt vil være belastende for sjøfugl som hekker, myter og overvintrer i verneområdet. Samlet kan denne aktiviteten være stressende for en allerede presset sjøfuglbestand.

Vega verneområdestyre har en viktig rolle når det gjelder å gi rettledning til grunneiere og andre interessenter om vernebestemmelser. For å redusere fare for unødig forstyrrelse av fugl i hekketiden anbefaler verneområdestyre å ikke gjøre bråkete vedlikeholdsarbeid, som saging og snekring, i den mest sårbare tiden for fugl: 1.juni - 15.juli.

For formidling av betydningen av forstyrrende ferdsel, kan både gode plakater og informasjon på nett nå fram til brukere og andre besøkende. Det vil i løpet av 2025 bli utarbeidet nye informasjonsplakater i henhold til besøksstrategien.

4. Holde strendene fri for marint søppel.

Søppel som etterlates eller skylles på land i fjæresonen, utgjør en fare for fugl og dyr som kan forveksle plast med næring eller ta skade på annen måte. Det foregår årlig noe opprydding i strandsonen i regi av grunneiere og andre private aktører som in the same boat.

5. Holde området fritt for olje ved oljeutslipp.

Olje som når frem til verneområdet vil utgjøre en skade for fugl og dyr. Oljeutslipp i fjæra rammer fugler og dyr både direkte (fysisk og gjennom forgiftning) og indirekte (gjennom ødelagte leveområder og matmangel). Det er avgjørende at oljevernberedskapen er så bra som mulig for å minimere skaden på verneverdiene.

6. Oppdatert kunnskap om sårbare naturverdier.

Forvaltningen av sjøfuglefredningsområdet krever oppdatert kunnskap om sårbare naturverdier som sjøfuglbestander og vegetasjonsutvikling. For å kunne iverksette effektive forvaltningstiltak må vi ha oppdatert kunnskap om hvor og når det er sårbart for fugl i verneområdet samt hvor de stedegne sjøfuglartene har sine beiteområder.

Regelmessig kartlegging av vegetasjonssammensetningen er nødvendig for å vurdere behovet for skjøtselstiltak.

Regelmessig kartlegging og overvåking av sjøfuglbestander og vegetasjonsutvikling er nødvendig for å ivareta sårbare naturverdier i sjøfuglefredningsområdene. Uten denne kunnskapen risikerer vi at viktige områder for sjøfugl forringes uten at nødvendige tiltak blir iverksatt i tide.

7. Informasjon og formidling

Oppdatert kunnskap gir grunnlag for forvaltning, som igjen må formidles videre gjennom flere informasjonstiltak. Dette skaper en kunnskapsbasert tilnærming til vern, der både myndigheter, forskere, lokalsamfunn og besøkende deltar aktivt i å beskytte sårbare verneområder.

Informasjon er en nøkkel til å sikre at verneområder blir respektert. Mange besøkende er ikke klar over sårbarheten til sjøfugl og andre arter, og utilsiktet forstyrrelser kan ha store konsekvenser. Ved å spre informasjon gjennom skilt og infotavler i verneområdene, digitale plattformer, samarbeid med lokalsamfunn, skoler og reiselivsaktører kan man bidra til at folk forstår viktigheten av å ta hensyn til naturen.

Vega verdensarvsenter ble etablert i 2019 og ligger plassert på Gardsøya i Vega kommune. Vega verdensarvsenter skal fungere som et forvaltningsknutepunkt hvor administrasjonen til Vega verneområdestyre og Stiftelsen Vegaøyan Verdensarv samt SNO-loklat er samlokalisert. Besøkssenteret skal formidle Vegaøyan Verdensarv, inkludert verneområdene på Vega. Senteret fungerer også som turistinformasjon for Vega kommune. Besøkssenteret skal motivere til bærekraftig bruk av området. Vega verneområdestyre ønsker at Vega verdensarvsenter skal fungerer som et sentralt informasjonspunkt for verneområdeforvaltningen på Vega, der publikum kan lære om verneområdene gjennom utstillinger, foredrag, guidede turer og interaktive opplevelser. Da vil senteret øke kunnskapen om viktige verneverdier i lokale verneområder, forklare hvordan mennesker påvirker naturen, både positivt og negativt samt inspirere til engasjement og bærekraftige valg.

Naturmangfoldloven

De miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven kapittel II kommer til anvendelse ved utøvelse av offentlig myndighet, og må vurderes når det treffes vedtak etter verneforskrifter. De miljørettslige prinsippene er kunnskapsgrunnlaget (§8), føre-var-prinsippet (§9), økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10), kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver (§11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12).

Prinsippene er ikke selvstendige vedtakshjemler, men skal legges til grunn som retningslinjer når det treffes beslutninger som berører naturmangfold etter andre bestemmelser. Dette innebærer at prinsippene skal være en del av vurderingen både ved vedtak med hjemmel i spesifiserte dispensasjonsbestemmelser i verneforskrifter

og ved vedtak etter naturmangfoldloven § 48. Naturmangfoldloven § 7 angir at det skal fremgå av vedtaket hvordan prinsippene er vurdert.

Naturmangfoldloven ligger også til grunn for utformingen av forvaltningsplanen. De sentrale prinsippene i dette arbeidet har vært naturmangfoldloven §§ 8-10.

Kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8 står sentralt i utformingen av forvaltningsplanen. Under denne paragrafen står det at beslutninger som påvirker naturmangfoldet skal bygge på vitenskapelig kunnskap. Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i Muddvær er beskrevet og denne kunnskapen er bakgrunnen for utformingen av forvaltningsutfordringer og "Forvaltningsmyndighetens retningslinjer". Basert på de naturfaglige registreringene som har blitt gjort i området, har Vega verneområdestyre vurdert at kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i Muddvær er godt. Føre-var-prinsippet i § 9 har derfor blitt tillagt lite vekt under utformingen av forvaltningsplanen.

Ved å føre tilsyn med bruken av området, den oppgaven SNO har, parallelt med overvåkning av tilstanden til naturverdiene, som bevaringsmål og forskeres analyseruter bidrar til, vil vi kunne gi en vurdering av den samlede belastningen på økosystemet, etter prinsippet i naturmangfoldloven § 10. Dette vil også kunne bli en viktig del av det fremtidige kunnskapsgrunnlaget om økosystemets robusthet, og bør vurderes ved revidering av forvaltningsplanen.

Verneforskrift URL

<https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2002-12-06-1403>

Sentrale føringer

Naturmangfoldloven § 48

"Den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48 gjelder istedenfor den generelle dispensasjonsbestemmelsen i verneforskriften § 8 (jf. overgangsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 77)." Naturmangfoldloven § 48 gir forvaltningsmyndigheten hjemmel til å gi dispensasjon fra verneforskriften i tre alternative tilfeller; dersom det ikke strider mot verneformålet og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, dersom sikkerhetsmessige hensyn gjør det nødvendig, eller dersom hensynet til vesentlige samfunnsmessige hensyn gjør det nødvendig.

Bestemmelsen skal være en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutsees, eller spesielle /særskilte tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. Første alternativ dekker tilfeller hvor verneformål og verneverdier tåler enkeltstående avvik fra vernebestemmelsene, og er i utgangspunktet ment for bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser. Dispensasjonsbestemmelsen i § 48 er en kan-regel, det vil si at selv om vilkårene for å gi dispensasjon er oppfylt, så er det ingen som har krav på dispensasjon. Det er nødvendig med en bredere vurdering av om det bør gis dispensasjon. Mer informasjon: Miljødirektoratets rundskriv om forvaltning av verneforskrifter kapittel 7 ([Rundskriv](#))

Naturmangfoldloven § 47

Naturmangfoldloven § 47 gir generelle regler om forvaltningsmyndighetens adgang til å foreta skjøtsel i verneområder. Bestemmelsen gir forvaltningsmyndigheten adgang til å utøve en viss fysisk rådighet uten grunneiers samtykke. Bestemmelsen gir også adgang til i skjøtselsøyemed å treffe tiltak som vernebestemmelsene ellers forbyr eller regulerer. Verneforskriftens unntak for skjøtselstiltak gjelder bare for skjøtsel som forvaltningsmyndigheten står for og som gjelder verneområdet. Bestemmelsen i § 47 gir ikke adgang til å pålegge grunneieren en viss bruk av området. Med hjemmel i § 47 kan det foretas tiltak for å opprettholde eller oppnå natur- eller kulturtilstanden som er formålet med vernet, herunder tiltak for å kanalisere ferdsel, fjerning av vegetasjon eller fremmede treslag og restaurering etter naturinngrep.

Skjøtselstiltak som innebærer høsting av naturlige ressurser eller en vesentlig endring i naturtilstanden på vernetidspunktet kan ikke skje med hjemmel i § 47. Adgangen til skjøtselstiltak gir også rett til nødvendig motorferdsel innenfor hele verneområdet uten grunneiers samtykke. Dersom det er nødvendig å passere eiendom utenfor verneområdet for å komme fram, gir naturmangfoldloven § 72 adgang til det. Berører skjøtselstiltak privat eiendom eller rettigheter i verneområdet skal eieren eller rettighetshaveren så vidt mulig varsles på forhånd. Økonomiske fordeler ved gjennomføringen av skjøtselstiltak tilfaller grunneieren eller rettighetshaveren. Tiltak som ikke kan foretas med hjemmel i naturmangfoldloven § 47 krever avtale med grunneier.

Forvaltningsmyndighetens retningslinjer

Id	Tema	Forskriftreferanse	Forvaltningsmyndighetens retningslinje
1	Bygninger og andre installasjoner	§ 3 pkt 3, § 6, pkt 6 og § 5 pkt 1, 2, 3, 5, 6, 7 og 8.	Oppføring av nye bygninger er forbudt i verneområdet, jf. § 3 pkt 3. Dette er ikke til hinder for vedlikehold av eksisterende bygninger og brygger, jf. § 4 pkt 6. Vedlikehold defineres som rutinemessig arbeid for å hindre forfall på grunn av jevn og normal slitasje, for eksempel mindre

			tiltak som takteking, etterisolering, montering, skifte vindu, skifte kaidekk og kaipåler med mer. Tiltak som innebærer fasadeendring, ombygging, oppgradering og utviding av bygninger og brygger defineres ikke som vedlikehold og er søknadspliktig. Forvaltningsmyndigheten anbefaler at det utvises særlig hensyn til hekkende fugl under vedlikeholdsarbeid. Det foreslås derfor at støyende aktiviteter unngås i perioden 1. juni til 15. juli for å minimere unødig forstyrrelser for hekkende sjøfugl. Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til: Oppføring av nye bygninger/anlegg i forbindelse med utøvelse av fiske, etter samråd med fiskerimyndighetene, etablering av anlegg for Kystverket, etablering av landfester for fiskeredskaper, til- og påbygging, gjenoppbygging/oppføring av bygninger på Skjærvær knyttet til tradisjonell bruk av området, nyetablering av bygninger i forbindelse med ærfugldrif, på eksisterende murer eller i samsvar med foto som dokumenterer tidligere bygninger på stedet, i tilknytning til tidligere eller eksisterende bebyggelse, jf. forvaltningsplan, oppføring av lager/redskapshus i forbindelse med ærfugldrif for etablerte fuglevoktere, oppføring av nødvendig skjul i forbindelse med dyr på beite. Aktuelle områder der det kan komme søknad om oppsetting av nye bygninger er der hvor det har stått hus tidligere, dokumentert gjennom eksisterende murer eller gjennom foto, i tilknytning til tidligere eller eksisterende bebyggelse. Dette gir en ramme på antall nye hus som kan bygges i verneområdet. Forvaltningsmyndigheten vil se positivt på en slik søknad da dette vil vitne om aktivitet på øyene noe som er en nødvendig forutsetning for å ivareta ærfugldriften i verneområdet, noe som
--	--	--	---

			også er et vilkår for en eventuell tillatelse av nytt bygg. Flere av grunneierne i verneområdet praktiserer ærfugl-drift og det kan komme ønske om flere bygninger i tilknytning til denne driften. Aktuelle bygninger som kan vurderes er bolighus, uthus og lager. Forvaltningsmyndigheten vil da ta en vurdering av dette i forhold til størrelse, plassering og samlet belastning. Vernemyndigheten vil ikke gi tillatelse til oppføring av bygninger til bruk ifm. reiselivsvirksomhet. Det er pr. i dag ikke sau på beite i verneområdet selv om dette er anbefalte skjøtselstiltak. Verneområdeforvaltninga ønsker å kunne legge til rette best mulig slik at beite på øyene kan gjennomføres på en lettvint og skånsom måte. Det vil etter søknad kunne bli aktuelt med oppsett av skjul, eller andre anlegg for at dyreholdet på øyene skal utføres på best mulig måte. En dispensasjon kan etter søknad og befaring vurderes opp mot det biologiske mangfoldet på øya. Det vil i tilfelle settes vilkår om størrelse, utforming, plassering og krav om opprydding dersom behovet skulle falle bort. Som vilkår for byggetillatelser vil det bli fastsatt at byggeaktivitet ikke er tillatt i den mest sårbare perioden for hekkende fugl, dvs. mai og juni.
2	Motorferdsel	§ 3 pkt 3 og 4 og § 4 pkt 1	Bruk av modellbåter, modellfly, vannskuter er forbudt, jf. § 3 pkt 3. Drone defineres som modellfly og er dermed også forbudt å bruke i fuglefredningsområde. Forvaltningen kan vurdere dispensasjon til bruk av droner i spesielle tilfeller der flyvningen har en tydelig nytteverdi, eksempelvis vitenskapelige undersøkelser. Ved søknader om bruk av droner i forbindelse med filming/fotografering til medieproduksjon skal dette vurderes etter

			en restriktiv linje og filmingens relevans for vernet vil være av betydning. Eventuelle dispensasjoner må vurderes etter naturmangfoldloven § 48 og det er en forutsetning at flyvningen ikke er til nevneverdig ulempe for verneverdiene og verneformålet. I alle tilfeller gjelder følgende retningslinjer: • Eventuelle dispensasjoner til droneflyvning skal utelukkende gis utenfor fuglenes hekkeperiode med mindre det foreligger sterke faglige argumenter eller andre hensyn som taler for det motsatte. • Det gis ikke dispensasjon til droneflyvning for privat filming eller lignende formål. Motorferdsel til lands er forbudt. Start og landing med luftfartøy og lavtflyging under 300 m er forbudt, jf. § 3 pkt 4. Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Bestemmelsen gjelder ikke øvingskjøring, jf. § 4 pkt. 1.
3	Landbruk	§ 5 pkt 8, § 6	Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til oppføring av nødvendig skjul i forbindelse med dyr på beite. Forvaltningsmyndigheten eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak i samsvar med fredningsformålet. Det skal utarbeides forvaltningsplan, som kan inneholde retningslinjer for gjennomføring av skjøtselstiltak. Forvaltningsmyndigheten tar fortløpende initiativ til å lage nye eller revidere eksisterende skjøtselplaner for området som skal skjøttes. beiting, slått og hogst i verneområdet gjøres i tråd med gjeldende skjøtselsplan.

			Skjøtselstiltak som er iverksatt på initiativ fra forvaltningsmyndigheten vil normalt ikke kreve dispensasjon fra verneforskriften. Tiltak som oppføring av beitegjerde der det tidligere har stått beitegjerder regnes også som skjøtselstiltak, og krever ikke dispensasjon fra verneforskriften. Nye beitegjerder krever derimot dispensasjon med hjemmel i § 48. Andre tiltak enn sauskjul og gjerding der det tidligere har stått gjerde, som kan knyttes til skjøtsel regnes ikke som skjøtselstiltak, og krever dermed dispensasjon fra verneforskriften. En eventuell søknad må (blant annet) inneholde en plassering, beskrivelse av tiltaket inkludert tegning av tiltaket. Ved behandling av søknader vil forvaltningsmyndigheten blant annet vektlegge undersøkelsens relevans for vernet og verneformålet.
4	Friluftsliv	§ 3 pkt 2 og § 4 pkt 4	Fugler, herunder deres reir og egg, er fredet mot enhver form for skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Det er tillatt å ferdes i verneområdet så lenge ferdselen ikke forstyrrer fugl. Spesielt er det viktig å ta hensyn i hekketiden (ca. 15.april - 31.juli). Egg er fredet mot enhver skade og ødeleggelse, men bestemmelsen er ikke til hinder for rettighetshavers rett til å ta bort egg og dun i samsvar med viltloven, samt skjøtselstiltak i forbindelse med bruk av området som egg- og dunvær, jf. 4 pkt 4. Jaktforskriften, som er fastsatt med hjemmel i naturmangfoldloven og viltloven, regulerer jakt- og fangsttider samt sanking av egg og dun (jaktidsforskriften). Denne endres regelmessig av myndighetene. Den som skal sanke egg, har selv ansvar for å sjekke hvilke regler som til en hver tid gjelder etter jaktidsforskriften.

4	Forskning og undervisning	§ 7	Den generelle dispensasjonsbestemmelsen § 7 er erstattet av naturmangfoldloven § 48. Det er derfor ingen egen generell dispensasjonsbestemmelse for vitenskapelige undersøkelser. Også for gjennomføring av forskning og undervisning gjelder forbudsbestemmelsene i § 3. Aktivitet ut over unntaksbestemmelsene i § 4, må omsøkes.
5	Friluftsliv	§ 3 pkt 4	Camping, teltslagning og oppsetting av kamuflasjeinnretninger for fotografering er forbudt. Camping, teltslagning og oppsetting av kamuflasjeinnretninger for fotografering vil føre til unødig forstyrrelse av fuglelivet og er forbudt inne fuglefredningsråde.
6	Annet	§ 3 pkt 2, § 4 pkt 5 og 8	Jakt, fangst og bruk av skytevåpen er forbudt. Bestemmelsen er ikke til hinder for jakt og fangst på artene vånd, mink, rødrev, kråke og ravn som gjør skade i henhold til villtlovens bestemmelser, jakt på sel i samsvar med gjeldende lovverk, herunder bruk av skytevåpen, med unntak for tiden fra og med 15. april til og med 31. juli.
7	Annet	§ 3 pkt 3	Endring av naturgitte forhold. En rekke tiltak som ikke er tillatt fordi de kan endre de naturgitte forholdene i fuglefredningsområde, er listet opp i denne bestemmelsen. At opplistingen ikke er uttømmende, betyr at det kan dukke opp tiltak som ikke var kjent på vernetidspunktet, tiltak som kan endre de naturgitte forholdene.

Kunnskapsgrunnlag

#	Forfatter	År	Tittel	Utgiver
1	Nina Dehnhard med i	2023	Foraging behaviour of black guillemots at three Norwegian sites during the breeding season	NINA
2	Artsdatabanken	2023	Fremmedartslista 2023	Artsdatabanken
3	Artsdatabanken	2021	Norsk rødliste for arter 2021	Artsdatabanken
4	Miljødirektoratet	2025	Kartlegging av naturverdier - naturbase	Miljødirektoratet
5	Statsforvalteren i No	2015	Forvaltningsplan for Vegaøyen verdensarvområde (2015 - 2022)	Statsforvalteren i No
6	Vega verneområdest	2020	Besøksstrategi for verneområdene på Vega	Vega verneområdest
7	NIBIO	2023	Revidering av Skjøtselsplan for Muddvær. Vegaøyen verdensarvområde	NIBIO

Vedlegg

#	Type	Lagt til	Tema
1		25.03.2025	Skjøtselsplan for Muddvær (2023)

Intern kladd – Revidering av forvaltningsplanen for Hysvær/Søla landskapsvernområde med dyrelivsfredning

Innhold

Innledning	3
Om forvaltningsplanen	3
Forvaltningsmyndighetens oppgave	3
Tilleggsopplysninger	4
Områdefakta	5
Internasjonale forpliktelser	5
IUCN	5
Bernkonvensjonen	5
Tilleggsopplysninger	6
Natur	7
Beskrivelse	7
Naturtyper beskrivelse	8
Arter beskrivelse	8
Rødlistearter	10
Geologi beskrivelse	10
Klimaendring	10
Annen negativ påvirkning	11
Bruk og historikk	13
Eierstruktur	13
Verneprosess	13
Restriksjonsområder	13
Vernegrense	13
Brukshistorie	13
Landbruk	14
Friluftsliv	15
Jakt og Fiske	15
Reiseliv	15
Forskning og undervisning	16
Kulturminner	16
Bygg og Installasjoner	16

Infrastruktur	17
Motorferdsel	17
Forvaltning.....	18
Innledning.....	18
Tiltaksplan	20
Skjøtselsplan.....	20
Besøksforvaltning.....	20
Forvaltningsutfordringer	20
Naturmangfoldloven	24
Verneforskrift URL.....	24
Sentrale føringer	25
Forvaltningsmyndighetens retningslinjer.....	27
Tilgrensende verneområder	32
Kunnskapsgrunnlag.....	32
Vedlegg	32

Innledning

Hysvær/Søla landskapsvernområde med dyrelivsfredning (VV00000319)

	Godkjent av	
	Oppstartsdato	
	Planiagt revisjon	
	Sametingskonsultasjon	
	Godkjent dato	
	Høringsdato	
	ephorte saksnummer	
	Forvaltningsmyndighet	Vega verneområdestyre
	Forvaltningsmyndighetstype	Verneområdestyre
	Oppsyn	https://www.miljodirektoratet.no/om-oss/miljodirektoratets-organisasjon/statens-naturopsyn/kontakt-statens-naturopsyn/
Fylker	Nordland	
Kommuner	Vega	
Verneform	landskapsvernområde med dyrelivsfredning	
Verneplan	Ikke vurdert	
Vernet dato	06.12.2002	

Om forvaltningsplanen

Forvaltningsplanen viser hvordan verneområdet forvaltes på en aktiv, kunnskapsbasert og tilpasset måte for å ivareta verneformålet. Forvaltningen bygger på nært samarbeid med brukerne av verneområdet, kontinuerlig innsamling av kunnskap om verneverdiene og jevnlig oppdatering av skjøtselsplaner.

Forvaltningsplanen skal sikre en enhetlig forvaltning av verneområdet ved å gi retningslinjer om bruk og brukerinteresser, informasjon, skjøtsel, tilrettelegging og andre tiltak. Forvaltningsplanen er en presisering og en utdyping av verneforskriften, og gir retningslinjer for dispensasjonspraksis. Forvaltningsplanen definerer videre mål for forvaltningen av verneområder, og beskriver aktuelle tiltak for skjøtsel, tilrettelegging, besøksforvaltning mv. Verneforskriften med tilhørende vernekart gir rammen for utarbeidelse av forvaltningsplanen. Forvaltningsmyndigheten har ansvar for utarbeidelse av forvaltningsplan. Utkast til forvaltningsplan skal, etter godkjenning av Vega verneområdestyre og faglig godkjenning av Miljødirektoratet, sendes på høring til grunneiere og berørte interesser.

Vega verneområdestyre er ansvarlig for å gjennomføre revisjon av forvaltningsplanen. Planperioden vil være på 10 år men ved behov kan planene revideres før planperioden utløper.

Det er et mål at forvaltningsmyndigheten gjennom forvaltningsplanen skal etablere gode rutiner for samarbeid mellom sentrale aktører lokalt, regionalt og nasjonalt. Forvaltningsplanen viser hvordan oppgaver og ansvar er fordelt mellom noen sentrale aktører i verneområdet i henhold til blant annet lover og regelverk. Forvaltningsplanen vil også fungere som en rettesnor og veiledning for brukerne.

Forvaltningsmyndighetens oppgave

Miljødirektoratet har med hjemmel i naturmangfoldloven § 62 annet ledd og tredje punktum delegert myndigheten for forvaltning av Hysvær/Søla landskapsvernområde med dyrelivsfredning til Vega verneområdestyre, og fastsatt vedtekter for styrets utøvelse av myndighet.

Forvaltningsmyndigheten har ansvar for å forvalte verneområdet i tråd med verneformålet og å treffe nødvendige tiltak hvis verneverdier trues.

Forvaltningsansvaret innebærer utøving av myndighet etter verneforskriften. I hovedsak innebærer dette myndighet til å gi dispensasjon fra vernebestemmelsene og myndighet til å gi utfyllende retningslinjer om forvaltning og skjøtsel gjennom forvaltningsplaner. Forvaltningsmyndigheten har videre ansvar for å gi informasjon til grunneiere, rettighetshavere og allmennheten, gjennomføre skjøtsel og sørge for registrering av naturverdier. Forvaltningsmyndighetens handlingsrom følger av naturmangfoldloven og verneforskriften for det aktuelle verneområdet gjennom forbudsbestemmelser, unntaksbestemmelser og spesifiserte dispensasjonsbestemmelser.

Sentrale forvaltningsorganer er Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet har overordnet ansvar for verneområdeforvaltningen, blant annet gjennom klagebehandling og fastsettelse av rammene for forvaltningen. De rettslige rammene og muligheten for utøvelse av skjønn er de samme uavhengig av hvem som er forvaltningsmyndighet.

Tilleggsopplysninger

Oppstartsmelding med prosjektplan for utarbeidelse av forvaltningsplan for alle verneområdene på Vega ble sendt til kommune, fylkeskommune, andre statlige sektormyndigheter, grunneiere, og andre rettighetshavere og aktuelle brukergrupper den 24. mai 2024. Det ble samtidig invitert til å komme med innspill og til å delta på informasjon – og innspills møter i tidlig fase, for grunneiere og interessenter i verneområdene.

Oppstarten ble dessuten annonsert i lokalaviser, og oppstartsmeldingen ble lagt ut på aktuelle nettsider. På innspillsmøte ble aktuelle temaer gjennomgått og innkomne innspill drøftet. Det ble gitt tilbud om å gi innspill underveis i prosessen, på samme måte som det som er vanlig i en referansegruppe.

Områdefakta

Landareal (daa)	7144
Sjøareal (daa)	86028
IUCN-status	IUCN_IV
Ramsar-status	
Emerald-status	Ja

Internasjonale forpliktelser

Det er utviklet internasjonale avtaler som tar sikte på å beskytte miljøet ut fra et større perspektiv enn det nasjonale.

De internasjonale avtalene har ulik karakter. Noen dekker særlige regionale utfordringer mens andre dekker globalt, noen fokuserer særlig på en spesifikk problemstilling, mens andre har en bredere tilnærming. Mange av miljøavtalene er underlagt FN, fordi et grenseløst samarbeid er nødvendig for å løse problemer som arter seg likedan i mange land.

Verdensarv

Hysvær/Søla landskapsvernområde med dyrelivsfredning ligger i Vegaøyan Verdensarv, som ble skrevet inn på [UNESCOs](#) liste over verdens natur- og kulturarv da UNESCOs verdensarvkomité hadde sitt 28. komitémøte i Suzhou, Kina i 2004.

Unescos verdensarvkomité skriver i sin begrunnelse: "Vegaøyan viser hvordan generasjoner av fiskere og bønder gjennom de siste 1.500 år har opprettholdt en bærekraftig levemåte i et værhardt område nær Polarsirkelen, basert på den nå unike tradisjonen med ærfugldrift. Statusen er også en hyllest til kvinners bidrag til dunprosessen."

IUCN

Norge er medlem i Den internasjonale naturvernunion, [IUCN](#). Den har som mål å bevare natur og biologisk mangfold. IUCN forvalter et system for klassifisering av verdens verneområder, [IUCN kategorier](#). Disse kategoriene benyttes i stor grad for å sammenlikne arbeidet med verneområder mellom ulike land, både regionalt og globalt. Status for norske verneområder rapporteres jevnlig fra Miljødirektoratet.

Bernkonvensjonen

Bernkonvensjonens formål er å verne om europeiske ville dyr og planter og deres levesteder, med særlig vekt på truede og sårbare arter. Målet er også å fremme samarbeid mellom medlemslandene. Det er vedtatt fire lister (I-IV) som angir hvordan bestemte arter skal beskyttes (totalfredning, sikre leveområder, regulering av jakt og bruk av jaktredskap). I tillegg er det vedtatt resolusjoner for å beskytte bestemte naturtyper (Resolution No. 4 (1996)) og arter (Resolution No. 6 (1998)). Medlemslandene må rapportere om bevaringsstatus for de listede naturtypene og artene som finnes på eget territorium. I tillegg må landene opprette et nettverk av områder som skal bidra til å beskytte de aktuelle naturtypene og artene. Dette nettverket har fått navnet "Emerald Network" ([Bernkonvensjonen Emerald Network](#)). Miljødirektoratet har siden 2017 meldt inn norske områder til nettverket.

Tilleggsopplysninger

Hysvær/Søla landskapsvernområde med dyrelivsfredning grenser til Lånan/Skjærvær naturreservat som har som verneformål å *ivareta et nasjonalt verdifullt kystområde, med det naturlig tilknyttede plante og dyreliv. Spesiell verdi knytter seg til området som rastelokalitet for hvitkinngås på vårtrekk, som hekke-, myte- og overvintringsområde for sjøfugl og til forekomst av spesielle plantearter/plantesamfunn.*

Forrige forvaltningsplan, Forvaltningsplan for Vegaøyen verdensarvområde (2015 - 2022), inkluderer forvaltningsplan Hysvær/Søla. Besøksstrategi og tiltaksplan for alle verneområdene i Vega kommune, inkludert for Hysvær/Søla, ble ferdigstilt i 2020. Forvaltningsplan (2015 - 2022) og besøksstrategien (2020) blir revidert og her slått sammen til en ny forvaltningsplan for Hysvær/Søla landskapsvernområde med dyrelivsfredning.

Natur

Beskrivelse

VERNEFORMÅL: Formålet med vernet er å bevare et egenartet natur- og kulturlandskapsområde, og sikre de zoologiske, botaniske, geologiske og kulturhistoriske element som er med på å gi området dets særpreg.

Hysvær/Søla landskapsvernområde med dyrelivsfredning består av et sammenhengende havområde med øygruppen Hysvær og øya Søla med sine 432 moh. som står i sterk kontrast til de øvrige øyene i verneområdet. Hysvær ligger ca. 5 km nordvest for hovedøya Vega og består av et par hundre øyer og holmer. Fjorten av øyene i Hysvær har vært bebodd, oftest med bare en familie på hver øy. På det meste bodde rundt 120 mennesker i Hysvær.

I dag er det ingen fastboende igjen i Hysvær, men flere av husene på flere av øyene blir i dag benyttet som fritidshus, i forbindelse med ærfugldrift og skjøtsel hovedsakelig på sommerhalvåret.

Søla ligger ca. 2 km vest for hovedøya Vega. Sølaområdet er kjent for sine små holmer og øyer med øya Søla som den mest fremtredende blant dem. Søla har en rik historie, med bosetting frem til 1970-tallet. Området er preget av vakker natur og har vært et viktig sted for både mennesker og dyreliv. Her finnes det rødlista naturtyper som sanddynemark og kulturmarkseng.

Sjøarealenes betydning for landskapsvernområdet, hentet fra "Foredrag til Kongelig resolusjon av 06.12.2002 om Kystverneplan for Nordland":

Arronderingsmessige forhold:

- Arrondering øygrupper.
- Arrondering for å sikre ivaretagelse av verneformål.

Verneverdier knytta til fugl og pattedyr:

- Næringskilde i forbindelse med sjø- og våtmarksfuglers hekking.
- Næringskilde og oppholdssted i forbindelse med sjøfuglers overvintring .
- Næringskilde og oppholdssted i forbindelse med myting til gjess og ender.
- Næringskilde og oppholdssted i forbindelse med ærfuglenes forberedelser til hekking og oppvekststed (skjul og næring) til ungene.
- Næringskilde og oppholdssted for sjøpattedyr.

Estetiske verneverdier:

- Estetiske verneverdier.

Naturtyper beskrivelse

Hysvær og Søla har hver sine karakteristiske naturtyper som reflekterer både et spennende geologisk landskap og menneskelig aktivitet.

I Hysvær finner vi dominans av **slåttemark**, **kystlynghei**, og **naturbeitemark**. Slåttemarkene er ofte preget av et rikt plante- og insektliv, mens kystlyngheiene gir et variert landskap med lyng og busker som tilpasser seg det maritime klimaet. Naturbeitemarkene her er også viktige for bevaring av biologisk mangfold.

På Søla dominerer **slåttemark** og **naturbeitemark**, inkludert **hagemark**. Slåttemarkene her kan være rike på ulike gress- og blomsterarter, og hagemarkene gir mulighet for variasjon i floraen, ofte med innslag av kulturplanter. Naturbeitemarkene bidrar til å opprettholde den lokale floraen og faunaen gjennom tradisjonelt beitebruk.

Verneområdets naturtype spiller en viktig rolle i å bevare økosystemer og opprettholde den biologiske mangfoldet i området.

Arter beskrivelse

Verneområdet har stor artsrikdom i flora og fauna, med flere sjeldne arter, og viser gode eksempler på sammenhengen mellom mennesker-fugl/flora. Som overvintringsområde for sjøfugl er området viktig for ærfugl og for andre dykkender og storskarv. Sjeldne dykkere og lommer forekommer fast. Det finnes store og små kolonier med hekkende sjøfugl, spredt rundt i området som rødnebbterne, ærfugl, grågås, gråmåke, svartbak, havørn og jordugle. Om sommeren finnes det konsentrasjoner av mytende ender og gjess, først og fremst ærfugl og grågås, men også andre dykkender. Hysvær og de andre Vegaøyene er tradisjonelt de viktigste rasteområdene for hvitkinngåsa når den er på vartrekk fra Skottland til Svalbard.

Slåttemark i Hysvær er artsrik. Her finnes gulaks, engkall, rødsvingel, engkvein, dunhavre, rødkløver, hvitkløver, ryllik, smalkjempe, engmarikåpe, øyentrøst, gulflatbelg, nattogdag, forglemmegei, fuglevikke, skogstorkenebb, mjødurt og engmarikåpe, høystaudene, brudespore, kattefot, fjellnøkleblom, grønnskurle, fjellbakkestjerne, fjellfrøstjerne, nattfiol, marinøkkel.

I 2018 ble Slåttemarka på Svinskjæret i Hysvær kartlagt og spesielt i området ved skolen og østover mot havet viste seg å være ekstremt artsrik. Dette er en av de mest artsrike slåttemarkene i Vegaøyan verdensarvområde. Det ble registrert hele 85 ulike karplanter og enda har ei god og jevn fordeling av arter og ingen arter dominerer.

Naturbeitemarka i Hysvær består av lågurtarter og flere kalkindikatorer som gulaks, dunhavre, geitsvingel, rødkløver, kvitkløver, kattefot, blåknapp, kornstarr, fjellfrøstjerne, blåtopp, rundskolm, engfrytle, flekkmarihånd, engkvein og flekkmure.

Andre arter som ble registrert er gåsemure, rødkløver, kvitkløver, engkvein, rødsvingel, engfrytle, kornstarr, geitsvingel, blåknapp og blåtopp.

På Tvillingøya i Hysvær var det tidligere en relativt stor plantet sitkagranskog. Denne er nå fjernet, men det vokser stadig opp granplanter fra frø.

Naturbeitemarka på Ytterøya i Hysvær er artsrik og inneholder flere svake kalkindikatorer som rundskolm, blåstarr, dunhavre, smalkjempe, lodnerubloom, mjødurt, tiriltunge, fuglevikke, fjellmarikåpe, flekkmure og blåkoll. Dominerende art er gulaks. Ellers finnes arter som rødkløver, kvitkløver, strandkjempe, kornstarr, engkall, engkvein, nattogdag, øyentrøst (sp.), småbergknapp, geitsvingel, gulflatbelg, strandrør, blåklokke, vanlig arve, enghumleblom, blåknapp og hanekam. I den sørlige delen finnes også veitistel og enkelte eroderte parti med rødtvetann, kvassså, forglemmegei og strandbalderbrå. Ingen rødlistede karplanter ble registrert her. Som følge av den høye andelen enghumleblom i tilgrensende partier (nord for husene) ble det registrert store mengder med humler, hovedsakelig arten kysthumle. Partiene som ikke omfattes av naturbaseavgrensinga er gjengrodd med mjødurt. Mjødurt reduseres effektivt ved tidlig og relativt hardt beite eller ved restaureringsslått.

På Arøya i Hysvær domineres artsutvalget av urter og gras knyttet til kalkrik mark. Dominerende arter i nylig brent areal er gulaks og dunhavre. I denne sørvendt delen er artsmangfoldet rikt med arter som smalkjempe, engkall, øyentrøst (sp.), mjødurt (litt), enghumleblom, teiebær, blåstarr, engkvein, lodnerubloom, fjellnøkleblom (tidligere på rødlista), loppestarr, engfrytle, fuglevikke, kattedot, tiriltunge, blåkoll, blåtopp, flekkmure, nattfiol, tveskjeggveronika, lifiol, marinøkkel, blåklokke, gullris, tepperot, fjellfrøstjerne, fjelltistel, karve, rødkløver, kvitkløver, rundskolm, brudespore (tidligere på rødlista), vendelrot, villin, gulflatbelg, slirestarr, rød jonsokblom, hårstarr og rødsildre. Stedvis dominerer einer, blåbær, blokkebær og røsslyng, men typiske lyngarter er i mindretall. Einer er stort sett fraværende i brannfeltet.

Dominerende arter i den fattige kystlyngheia på Tuvøya i Hysvær er røsslyng, blokkebær og molte. Andre arter som ble registrert er blåbær, tyttebær, slåtestarr, smyle, torvull, stormarimjelde, skrubbær, skogstjerne, engfrytle og krekling. Noen få svake kalkindikatorer ble registrert i enkelte parti sånn som fuglevikke, marinøkkel og øyentrøst (sp.). Det ble ikke registrert einer i sviflata og røsslyngandelen er høy.

Slåtemarka på Søla domineres av hvitkløver, engsoleie, engrapp, rødsvingel og flekkvis også gulaks. Andre arter som ble registrert er vanlig arve, rød jonsokblom, engsyre, stornesle, skogstorkenebb, gjerdevikke, karve, marikåper, åkerforglemmegei, gulflatbelg, tveskjeggveronika og nyresoleie. Strandrør, hestehavre, bringebær, sølvbunke, rogn og osp finnes sporadisk.

Naturbeitemarka på søla domineres med gode engindikatorer som hvitkløver, engsoleie, engrapp, rødsvingel og flekkvis også gulaks. Andre arter som ble registrert er vanlig arve, rød jonsokblom, engsyre, stornesle, skogstorkenebb, gjerdevikke,

karve, marikåper, åkerforglemmegei, gulflatbelg, tveskjeggveronika og nyresoleie. Sølvbunke finnes på noen få tuer.

I hagemarka på Søla finner man gulaks, engrapp, rødsvingel, myrfiol, engsyre, engsoleie, nyresoleie, bakkefrytle, gjerdevikke, myrmaure, gulflatbelg og gåsemure. Problemartene mjødukt, og sølvbunke finnes kun i svært begrenset utbredelse og er dessuten holdt nede av beitende sau. Et tykt mosesjikt i bunn domineres av engkransemose. I lyngpartiene med krekling, røsslyng og blokkebær finnes også skogstjerne og einer.

Rødlistearter

Av registrerte rødlistede plantearter i Hysvær er finnes bakkesøte (NT, nært trua), ormetunge (VU, sårbar), vegamaure (VU, sårbar).

Av registrerte rødlistede fuglearter finnes teist (NT, nært trua), fiskemåke (VU, sårbar), Gråmåke (VU, sårbar), ærfugl (VU, sårbar), Tjeld (NT, nær truet)

Geologi beskrivelse

Hysvær Søla landskapsvernområde er en del av den sørlige Helgelandskysten med sine store strandflater med milelange gruntnvannsområder og mange frodige øyer. Hysværet består av en rekke flate, grasbevokste øyer og holmer. Noen av disse er bare skilt av grunne sund som faller tørr ved fjære sjø. Berggrunnen består hovedsakelig av kalkglimmerskifer som gir grunnlag for en rik vegetasjon. På de ytterste holmene på vestsiden forekommer Glimmergneis/-skifer.

Sølaområdet består av den 432 meter høye øya Søla, samt en rekke holmer nord og nordvest for denne. Hele Sølaområdet består av bergartene granitt og granodioritt, noe som indikerer lite varierte vegetasjonstyper. Søla representerer en sterk kontrast i øyriket i Vega som en høy og bratt granittkolle, i det ellers så flate øylandskapet. Søla ligger værhardt til i øygruppa, men mye av storhavet og dønningene blir stoppet av det enorme grunnvannsområdet sørvest og vest for Søla.

Området har med milde vintre og relativt kjølige somre.

Klimaendring

Klimaet har avgjørende betydning for forekomsten og utbredelsen av naturtyper og arter i økosystemene. Høyere temperatur kan endre artssammensetningen, f.eks. ved at varmekjære arter vil kunne spre seg nordover i landet, og høyere opp i fjellet, ofte på bekostning av mer kuldetolerante, alpine og polare arter. Alpine arter er spesielt sårbare for klimaendringer i og med at de verken kan flytte oppover i høydegradient eller lengre nordover. En annen konsekvens av klimaendringer er lengre vekstsesong, som kan være gunstig for noen arter. Lengre vekstsesong kan bidra til å endre artssammensetningen i vegetasjonsdekket, ved at noen arter utkonkurrerer andre. Kulturlandskap og sanddynemark kan i større grad være utsatt for gjengroing, og lavereliggende vegetasjon kryper stadig høyere opp i fjellet og fortrenger høyfjellsvegetasjon. Artssammensetningen i marine økosystemer endrer seg pga. havforsuring og høyere havtemperatur. På Vega kan dette ramme spesielt

sjøfugl ved at varmekjære arter i sjøen øker i utbredelse, og blir en konkurrent til sjøfuglen. F.eks, den effektive predatoren makrellen, som beiter på sildelarver, et viktig byttedyr for blant annet terner.

Norsk klimasenter har laget [klimaprofil for Nordland](#) som er et kunnskapsgrunnlag for planlegging av klimatilpasning basert på forventede klimaendringer og klimautfordringer i fylket.

Annen negativ påvirkning

Mink (Neovison vison)

Minker hører ikke naturlig hjemme i norsk fauna, men som har etablert seg etter å ha rømt fra pelsfarmer. Hysvær/Søla landskapsvernområde med dyrelivsfredning er kjent for sitt rike fugleliv. Mink utgjør en betydelig trussel fordi den er en effektiv predator, særlig på bakkehekkende fugler, egg og unger. Formålet med landskapsvernområdet er å beskytte det rike biologiske mangfoldet, inkludert sjøfuglbestandene.

For å vurdere omfanget av problemet er det viktig å kartlegge tilstedeværelsen av mink i området. Bekjempelsen av mink er en del av en større strategi for å sikre at verneformålet i verneområdet oppfylles, særlig med tanke på bevaring av sjøfuglkoloniene som er av nasjonal og internasjonal betydning.

Marint søppel

Plast, fiskeredskaper og annet søppel, kan skade det rike fuglelivet og marine økosystemene i landskapsvernområdet. Plast kan bli spist av sjøfugler, noe som kan føre til sult og død. Fiskeredskaper som driver i land kan også skade hekkende fugler eller føre til at dyr setter seg fast. Det har vært økt fokus på opprydding av marint avfall i Vegaøyan, inkludert Hysvær og Søla. Slike tiltak innebærer ofte samarbeid mellom frivillige, lokale aktører, næring og myndigheter. Bevisstgjøring og forebygging, som kampanjer for å redusere plastforbruk og regulering av fiskeutstyr, er også viktige elementer for å beskytte området.

Menneskelig ferdsel

Endret ferdselsmønster til verneområdet kan ha flere konsekvenser, avhengig av typen og omfanget av endringen. I tillegg til å være et fuglefredningsområde er dette området en del av Vegaøyan Verdensarv og har en høy verdi både naturmessig og kulturelt.

Konsekvenser som kan oppstå ved endret menneskelig ferdselsmønster er at fugl bli forstyrret i hekketiden som gjør at fugler kan forlater reirene, noe som øker risikoen for predasjon eller at egg/kull går tapt. Arealbeslag som følge av at båter og folk oppholder seg i områder som er viktige oppholdssteder for fugl. Endre ferdselsmønster kan gi støy og visuelle forstyrrelser for folk som søker ro og nærhet til naturen. Endret ferdselsmønster som gir økt forstyrrelser på fugl, kan påvirke

muligheten for å opprettholde tradisjonelle næringer som dundrift samt konflikter mellom turisme og lokal bruk.

Her er det et potensial for positive konsekvenser. Dersom ferdselsmønsteret styres på en bærekraftig måte, kan det også føre til positive effekter som økt bevissthet om områdets natur- og kulturverdier gjennom tilrettelegging av stier, informasjonsmateriell og guidede turer og redusert press på sårbare områder gjennom kanaliserte ruter og sonering.

Digitale kart som presenterer oppdatert informasjon om sårbare natur- og kulturverdier i Vegaøyen Verdensarv vil være en effektiv formidlingskanal til brukere av området. Et slikt kart kan inkludere data om verneområder, dunvær, ferdselsforbudssoner samt sårbare områder for fugl og annet dyreliv. Et slikt verktøy vil være en verdifull informasjonskanal for forvaltning, næringsaktører, grunneiere og andre brukere av verdensarvområdet.

Mattilgang for sjøfugl

Fuglevoktere og lokal verneområdeforvaltning er bekymret for at det er for lite mat i havet for sjøfugl. Det er behov for mer kunnskap om hvordan det står til med mattilgangen for de stedegne sjøfuglartene og om ytre faktorer som taretråling og turistfiske kan være en medvirkende årsak til at sjøfugl blir fortrent fra området og få tilgang på mindre mat.

Det er behov for kunnskapsbasert småskala mating av lokal ærfuglbestand.

Vånd

Vånd, og våndaktivitet i kombinasjon med gjengroing er en viktig utfordring for Hysværøyene, og reduksjon av vånd er nødvendig for å restaurere naturen.

Problemet med vånd eskalerte trolig som et resultat av opphørt hevd av kulturlandskapet. Gjengroing av kulturlandskapet skapte gjemmesteder, yngleplasser og større mattilgang for populasjonen med vånd. Dette skal ha ført til ekstreme mengder av vånd som gjorde stor skade i slåttemarka, og enkelte steder så marka ut som den var pløyd. Denne aktiviteten førte til svært sterk erosjon som har redusert dybde og mengde på jordsmonnet betydelig. Tiltak fra skjøtselsplanen for Hysvær og Søla for å håndtere vånd, erosjon, gjengroing og revegetering har vært utført. Dette har hatt en positiv effekt, men det er fortsatt et stort behov for videreføring av tiltakene.

Bruk og historikk

Eierstruktur

Verneområdet berører følgende fnr./bnr. i Vega kommune:

23/1, 23/2, 23/3, 23/4, 31/1, 31/2, 31/3, 31/4, 31/5, 31/6, 31/7, 31/8, 31/9, 31/10, 31/11, 31/12, 31/13, 31/14, 31/15, 31/16, 31/17, 31/18, 31/19, 31/20, 31/21, 31/41.

Verneområdet dekker et areal på ca. 93.172 daa, hvorav ca. 86.028 daa er sjøareal.

Verneprosess

Hysvær/Søla landskapsvernområde er en integrert del av

kystverneplanprosessen for Nordland, som ble utviklet for å ivareta verdifulle kyst- og marine områder med særlige naturverdier. Kystverneplanen ble etablert for å sikre bærekraftig bruk og vern av unike kystøkosystemer langs kysten av Nordland. I Kystverneplan for Nordland ble det foretatt en samlet vurdering av kystsonen, og utvelgelse av aktuelle områder er gjort ut fra de samlede kunnskapene om naturfaglige forekomster. Det er lagt vekt på å fange opp så vel særpregede som typiske forekomster, ut fra både zoologiske, ornitologiske, botaniske, landskapsmessige og kvartærgeologiske kriterier.

Utkast til kystverneplan for Nordland ble sendt på sentral høring 01.07.97. Videre behandling av planen ble utsatt i påvente av St.meld. nr. 43 (1998-99) Vern og bruk i kystsona (i påfølgende tekst stedvis omtalt som kystmeldingen) og Stortingets behandling. Meldingen ble lagt frem 18.06.99 og behandlet i Stortinget 25.05.00, jf. Innst. S. nr. 168 (1999-2000) fra energi- og miljøkomiteen.

Kystverneplanen for Nordland inkludert Hysvær/Søla landskapsvernområde med dyrelivsfredning ble fastsatt ved kongelig resolusjon i 2002 og endret i 2013.

Restriksjonsområder

Det er ingen områder med ferdselsforbud i verneområdet, men bruk av modellbåter, modellfly, vannskuter og surfebrett og oppsetting av kamuflasjeinnretninger for fotografering er forbudt.

Det er lavtflygingsforbud, og bruk av drone er også forbudt i hele verneområdet.

Hunder skal holdes i bånd hele året.

Vernegrense

Vernekart er å finnes i [Naturbase](#).

Brukshistorie

Området har hatt varierende grad av bosetting, med små gårder og fiskevær. På midten av 1900-tallet begynte fraflyttingen, som mange andre steder langs kysten, grunnet endringer i næringsgrunnlag og sentralisering.

I Hysvær/Søla landskapsvernområde med dyrelivsfredning ble et unikt kulturlandskap skapt gjennom årlig oppbygging av jordsmonn med tang, husdyrgjødsel og annet

organisk avfall. Innmark og utmark ble maksimalt utnyttet noe som skapte et tett og gras- og urterikt vegetasjonsdekke. Dette vitner om gode og store avlinger som følge av den årlige kultiveringa av jordsmonnet. Fraflyttingen og brakkleggingen av øyene som startet på 1960-tallet førte til dramatiske endringer i kulturlandskapet i form av gjengroing.

Aktiviteten i venreområdet har i økt på grunn av gjenetablering av vegetasjonsskjøtsel og ærfugltradisjon. Ærfuglvoktere og andre slår den gjengrodde vegetasjonen som gjør at en stadig større del av kulturlandskapet blir ivaretatt.

Landbruk

Tradisjonelt har innbyggere kombinert fiske med småskala jordbruk. Holmer og øyer i landskapsvernområdet ble brukt som sommerbeite for sauer og kyr. Dette bidro til å opprettholde kulturlandskapet gjennom beiting. Hysvær og Søla er to av områdene i Vegaøyan der det har vært lengst kontinuitet i forhold til beite og slått, og det er fremdeles aktiv skjøtsel i området. Dette har ført til at landskapet her er mindre preget av gjengroingsarter som eksempelvis mjødurt enn andre øygrupper. Den kalkrike vegetasjonen på Hysvær gir grunnlag for en rik vegetasjon som domineres av gress og urter. Det er også innslag av kystlynghei samt fuktigere områder med myrdrag og dammer.

Innmarka til de tidligere bebodde øyene er mer grasrike, mens lyngheivegetasjon er vanlig på de ytre øyene rundt. På noen av disse finnes det mer kalkpreget og artsrik vegetasjon, både lynghei og eng. Der hvor jordsmonnet er skrint er vegetasjonen tørkeutsatt og har ført til erosjon noen plasser, en utvikling som også blir framskyndet av våndaktivitet.

Problemarter som veitistel i Hysvær anbefales fjernet så snart som mulig for å unngå spredning. For å bevare det gamle kulturlandskapet med tilknyttende artsmangfold samt for å ta vare på det åpne landskapet i Hysvær anbefales det å videreføre beiting med sau og manuell slått. Det anbefales videre lyngsviing som tiltak mot gjengroing av einer og moser i lyngheiene.

Sølas verdi er først og fremst knyttet til den variasjonen øya representerer i verdensarvområdets kulturlandskap. Fra et ellers i hovedsak flatt landskap er Søla med sin høyde og topografi rent landskapsmessig svært forskjellig fra resten av verdensarvområdet. Søla har ikke spesielle verdier knyttet til vegetasjon/flora eller andre kulturlandskapselementer som må tas særlig hensyn til. Kulturlandskapet på Søla trues av gjengroing. Dette gjelder særlig på de gamle innmarksarealene i nordvest. I Søla anbefales det å rydde busker og trær, ha sau på beite samt slått med tohjulstraktor/lett traktor. Med et tilstrekkelig beitetrykk vil disse tiltakene være tilstrekkelig til å få bukt med de gjengrodde arealene.

Forvaltningsmyndigheten bidrar i dag med ressurser i Hysvær og Søla til manuell slått og beite, fjerning av sitkagran og hogst av lauvskog. Dette arbeidet gjøres etter anbefalinger fra gjeldende skjøtelsesplaner. Vernebestemmelsene er ikke til hinder for

vedlikehold av eksisterende gjerder, og forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til bygging av nye gjerder.

For å hindre unødig forstyrrelse av fuglelivet i hekketida ønsker Vega verneområdestyre at hogst skjer i perioden 31. Juli-15. april.

Friluftsliv

Hysvær/Søla landskapsvernområde med dyrelivsfredning er en del av et område som benyttes som tur- og rekreasjonsområde spesielt for de som er grunneiere av området men også av båtturister. I deler av verneområdet er det lagt til rette for tråkk på øyene i form av bygging av broer o.l. i det sårbare terrenget. Områdets interesse for bruk til rekreasjon og friluftsliv antas å øke i framtiden som følge av og økt turisme på Vega.

Jakt og Fiske

Det er tiltatt med jakt i henhold til viltlovens bestemmelser, [Lov om jakt og fangst av vilt \(viltloven\) - Lovdata](#)

Det utøves jakt på mink og vånd i fuglefredningsområdene.

Rettighetshavers rett til å ta bort egg og dun i samsvar med jakttidsforskriften, samt skjøtselstiltak i forbindelse med bruk av området som egg- og dunvær. Grunneier eller andre som har tillatelse fra grunneier kan sanke egg.

Jaktforskriften, som er fastsatt med hjemmel i naturmangfoldloven og viltloven, regulerer jakt- og fangsttider samt sanking av egg og dun ([jakttidsforskriften](#)). Denne endres regelmessig av myndighetene. Den som skal sanke egg, har selv ansvar for å sjekke hvilke regler som til en hver tid gjelder etter jakttidsforskriften.

Reiseliv

Vega kommune, med sin verdensarvstatus, er en viktig reiselivsdestinasjon i Norge. Hovedøya Vega er det sentrale reisemålet for de fleste besøkende. På hovedøya finnes attraksjoner som Vega Verdensarvsenter, Vegatrappa, campingplasser, Vega Havhotell, rorbuanlegg, matbutikker og flere turstier.

Hysvær/Søla landskapsvernområde ligger omtrent 3 km vest for hovedøya Vega. Om sommeren har Hinnskjæret i Hysvær anløp av hurtigbåten som trafikkerer mellom Gardsøya (på Vega) og Sandnessjøen. Etter at man har ankommet Hysvær må man ha avtale om videre båtskyss og opphold. På Søla er det en flytebrygge tilgjengelig for allmenheten. Bryggen kan benyttes av forbipasserende mot betaling av kaiavgift, men utover dette finnes det ingen fasiliteter og tilrettelegging i området. Noen turgåere tar turen opp på Sølafjellet, en svært krevende rute. På grunn av rasfare langs deler av løypa, fraråder vernemyndighetene å gå denne turen.

På Gangarøya i Hysvær står et hus eid av Stiftelsen Vegaøyan Verdensarv. Eiendommen vedlikeholdes av stiftelsen og det er foreløpig uavklart hvordan eiendommen skal brukes i fremtiden. Mindre båter kan legges til her. Men aktiviteter som kajakkpadling, villcamping og fisketurisme gir besøkende mulighet til å oppleve

Hysvær/Søla landskapsvernområde, uten behov for omfattende tilrettelegging på øyene.

Det er viktig at alle som ferdes med båt i verneområdet viser hensyn til både folk og dyreliv. All aktivitet skal ta hensyn til sårbart plante- og dyreliv. Hvis man ønsker å gå i land i Hysværøyan på steder med bygninger, bør man først avklare dette med grunneiere eller rettighetshavere.

Forskning og undervisning

Hysvær og Søla er i dag lite benyttet i undervisnings- og forskningssammenheng, men potensialet er for slik virksomhet stor. Det knytter seg stor informasjonsverdi til områdets rike vegetasjon og fugleliv, samt kulturhistorie.

Det er foretatt kartlegging og naturtypekartlegginger i Hysvær og Søla i forbindelse med utarbeiding av skjøtselsplanene.

Det er ikke foretatt regelmessige tellinger av sjøfuglbestanden i verneområdet og området er ikke en del av den nasjonale sjøfuglovervåkinga (SEAPOP) og overvåkes ikke jevnlig. NINA skal i 2025 gjøre kartlegging av bakkehekkende fugl i Nordland, som er en del av en nasjonal kartlegging sjøfuglene langs hele kysten (2023 – 2027).

Havforskningsinstituttet gjennomfører telling av steinkobbe i verneområdet sommeren 2025. Dette er en del av steinkobbetellingen i hele nordland dette året.

Forvaltningsmyndigheten er ikke kjent med at det foregår andre former for forskning eller undervisning i området.

Vitenskapelige undersøkelser og undervisning som ikke er i strid med verneformålet, og som gjennomføres i samsvar med verneforskriften, kan skje uten tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Vitenskapelige undersøkelser som ikke kan gjennomføres i samsvar med verneforskriften trenger dispensasjon fra forvaltningsmyndigheten. Eventuelle søknader må behandles etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48, se nærmere beskrivelse i kapittelet "Forvaltningsmyndighetens retningslinjer".

Kulturminner

Kulturminner i verneområdet kan søkes opp i kart på nettstedet [kulturminnesøk](#)

Bygg og installasjoner

Det er et generelt forbud mot tekniske inngrep i verneområdet. Verneforskriften lister opp ulike aktiviteter som ikke er tillatt, blant annet oppføring av bygninger, anlegg og faste innretninger, oppfylling, planering og lagring av masse og drenering og annen form for tørrlegging. Opplistingene er ikke uttømmende, noe som innebærer et forbud mot lignende inngrep.

Se [Eiendomskart | Kartverket.no](#) for å se oversikt over bygg i verneområdet. Omrisset til bygninger og andre søknadspliktige tiltak som krever inntegning i matrikkelen finnes i oversiktskart hos kartverket.

Infrastruktur

Infrastruktur som finnes i verneområdet er at det finnes ei ekspedisjonskai i Hysvær hvor det på sommeren er signalanløp av rutegående båt til Hysvær, med båten som går mellom Gardsøya (Vega) og Sandnessjøen. På Søla finnes det en flytekai hvor man kan legge til med mindre båter.

Motorferdsel

Det er tillat med motorisert fersel på sjø innafor verneområdet og i dag foregår det ferdsel med båt i verneområdet. Den største aktiviteten er ut til fritidshus samt noe ferdsel av andre båter i og gjennom verneområdet. Motorisert ferdsel på sjø skal foregå aktsomt og hensynsfullt for å unngå skade og ulempe på ærfugl og andre sjøfugl som oppholder seg i området.

I utgangspunktet er motorisert ferdsel til lands, herunder start og landing med luftfartøy, forbudt. Det gjelder også lavtflyging under 300 m og bruk av modellfly. Bruk av droner sidestilles med modellfly og er også forbudt i verneområdet. På havet er det forbud mot bruk av modellbåter og vannskuter. Verneforskriftene er ikke til hinder for annen motorisert ferdsel på havet. Motorferdsel i forbindelse med militær operativ virksomhet, politi-, rednings-, brannverns-, og oppsynsoppgaver, samt gjennomføring av skjøtsel og forvaltningsoppgaver som er bestemt av vernemyndighetene er direkte unntatt fra forbudet mot motorferdsel. Bestemmelsen innebærer ikke unntak for øvingskjøring. For motorisert ferdsel med andre formål enn de ovennevnte må det søkes dispensasjon.

Forvaltning

Innledning

Vega verneområdestyre er forvaltningsmyndighet for Hysvær/Søla landskapsvernområde med dyrelivsfredning. Verneforskriften gjelder side om side med annet lovverk. Dersom et tiltak ikke er regulert i verneforskriften, gjelder annen lovgivning alene. Annet relevant lovverk er for eksempel plan- og bygningsloven, friluftsløven og forurensningsloven som kommunen er myndighet for. Fylkeskommunen er myndighet etter kulturminneloven.

Statens naturoppsyn er forvaltningens feltapparat. Statens naturoppsyn har ansvar for tilsyn i verneområdet og anmelder eller informerer dersom de kommer over lovbrudd.

Forvaltningsmyndigheten har ifølge vedtektene et selvstendig ansvar for å reagere på lovbrudd.

Dispensasjonssøknader og saksbehandling

I tilfeller der det søkes om dispensasjon for tiltak som ikke er nevnt i verneforskriften § 5 (*Eventuelle unntak etter søknad*) må søknaden behandles etter naturmangfoldloven (nml) § 48 (erstatte verneforskriften § 7, det vil si *Generelle dispensasjonsregler*). For nærmere omtale, se kapitlet "Sentrale føringer".

Søknader om dispensasjon fra vernebestemmelsene, sendes til Vega verneområdestyre. Søker må sørge for å innhente tillatelser fra andre myndigheter og grunneier der det er nødvendig. Naturmangfoldloven § 48 fjerde ledd inneholder særskilte krav til søknader og begrunnelse av dispensasjoner gitt etter § 48. Søknad om dispensasjon skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. Forvaltningsmyndigheten vil derfor måtte veilede søker om dette kravet, og det kan være aktuelt å kreve tilleggskumentasjon dersom søknaden ikke inneholder tilstrekkelig dokumentasjon.

Dispensasjon etter § 48 første ledd skal inneholde begrunnelse for vedtaket som viser hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette. Dette innebærer at det stilles strengere krav til begrunnelse av dispensasjoner gitt etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48 enn forvaltningslovens generelle krav til begrunnelse av vedtak. Der et tiltak krever tillatelse både etter naturmangfoldloven § 48 og etter annet regelverk, kan tiltakshaver velge å søke om tillatelse parallelt, jf. naturmangfoldloven § 48 tredje ledd. I slike tilfeller skal vedtak som hovedregel først fattes etter verneforskriften.

Før det fattes vedtak, skal tiltaket det søkes om dispensasjon til, vurderes etter prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12. (De er nærmere omtalt i kapitlet "Naturmangfoldloven" under.) Vurdering og vektlegging skal fremgå av vedtaksbrevet.

Forvaltningsmyndigheten må alltid vurdere om det skal settes vilkår, og hvilke, for å ivareta verneformålet i hver enkelt sak. Det kan være rom for at brukere av området kan få flerårige tillatelser.

Kopi av vedtaket sendes til grunneier dersom søker er en annen enn grunneier, til kommunen, fylkeskommunen og til Statens naturoppsyn. I spesielle tilfeller kan det være aktuelt å legge til andre kopimottakere i tillegg, for eksempel politi.

Forskrift om miljøvedtaksregisteret krever at enkeltvedtak på utvalgte miljøområder, for eksempel dispensasjon fra verneforskrifter, skal være tilgjengelig for allmenheten. Forvaltningsmyndigheten som har truffet vedtaket er den som registrerer vedtaket i registeret. Vedtaket skal registreres senest tre virkedager etter at parten er underrettet om vedtaket, se forvaltningsloven § 27.

Dispensasjonsvedtak truffet av Vega verneområdestyre kan påklages av en "part eller annen med rettslig klageinteresse" innen 3 uker fra vedkommende part mottar underretning om vedtaket. For de som har rettslig klageinteresse, og som ikke har fått skriftlig underretning, løper fristen først fra det tidspunkt de har fått eller burde skaffet seg kjennskap til vedtaket, se forvaltningsloven § 29. Miljødirektoratet er klageinstans. En klage skal alltid sendes til det forvaltningsorgan som har truffet vedtaket, her Vega verneområdestyre.

Forvaltning av viktige verneverdier og forvaltningsutfordringer

Forvaltningsmyndigheten har ansvar for å ivareta verneverdiene og sette i gang skjøtsel og tiltak dersom verneverdiene trues. Hysvær/Søla landskapsvernområde med dyrelivsfredning skal forvaltes etter verneforskriftens bestemmelser i samsvar med verneformålet. «*Formålet med fredningen er å bevare et godt og uforstyrret hekke- og oppvekstområde for sjøfugl.*» (verneforskriften § 2). Nml. § 47 om skjøtsel av verneområder omtales nedenfor under "Sentrale føringer".

Utfordringene når det gjelder å nå verneformålet, er å redusere trusler mot verneverdiene. Trusler kan skyldes endringer utenfor selve verneområdet som for eksempel oljesøl i sjøen eller endring av næringstilgangen for sjøfugl. Dette er trusler som forvaltningsmyndigheten ikke har innflytelse på gjennom forvaltningen av verneområdet.

Trusler kan også skyldes forhold og hendelser innenfor verneområdet. Skjøtsel og tiltak som forvaltningsmyndigheten kan gjennomføre for å redusere trusler mot verneverdiene, kan listes opp som følger:

1. Opprettholde åpent landskap med intakte forhold for setdegen flora og fauna.
2. Hindre rovdyr som mink, i å ta seg ut til verneområdet og etablere seg der.
3. Holde verneområdet mest mulig fri for forstyrrelser.
4. Holde strendene fri for marint søppel.
5. Holde området fritt for olje ved oljeutslipp.
6. Oppdatert kunnskap om sårbare naturverdier.
7. Informasjon og formidling.
8. Høsting av grisetang.

Punktene er utdypet i kapitlet "Forvaltningsutfordringer". Gjennomføringen av tiltak er avhengig av årlige, statlige budsjetter. Tiltaksmidler tildeles hvert år etter søknad fra Vega verneområdestyre til Miljødirektoratet.

Det er foreløpig ikke opprettet bevaringsmål for verneområdet.

Tiltaksplan

ID_TILTAK	PRU	Beskrivelse	Kategori
ID_TILV00000319_000000001	1	Informasjon om verneområdet på skjerm (i butikk og på ferjer) om tilrettelegging og om skånsame naturverdi	TILRETTELIGG OG INFORMASJON
ID_TILV00000319_000000002	2	Oppdatert informasjon om verneområdet i Vega verdensarvsenter	TILRETTELIGG OG INFORMASJON
ID_TILV00000319_000000003	3	Skiss et årlig dialogmateriale med næringsaktører knyttet til verneområdet	TILRETTELIGG OG INFORMASJON
ID_TILV00000319_000000004	4	Oppdatert informasjon til skoleklassene, fritidsbåter og utleiebåter om ferdsel i verneområdene i kje på tysk og engelsk	TILRETTELIGG OG INFORMASJON
ID_TILV00000319_000000005	5	Fornidde oppdatert informasjon om skånsame områder for fugl i verneområdet	TILRETTELIGG OG INFORMASJON
ID_TILV00000319_000000006	6	Etabler årlig verksteds kurs for guider og verter på Vega, for å sikre god informasjonstiltak for forvaltnings til folk	TILRETTELIGG OG INFORMASJON
ID_TILV00000319_000000007	7	Revidere tiltaksplan for kulturlandskapet i verdensarvsområde Vestmark fjordlandskap og Veggøyen Verdensarv	SETTING OG UNGERENING
ID_TILV00000319_000000008	8	Skjematisk plan etter råd fra oppdaterte skjematisk planer	SKJEMATISK AV (TRE)VEGETASJON
ID_TILV00000319_000000009	9	Innsjap av nødvendig utstyr til skjematisk plan i verneområdene	SKJEMATISK AV (TRE)VEGETASJON
ID_TILV00000319_000000010	10	Skiss overvåking av hekkende, myrte og overvåkinge sjøfugl i verneområdet	KARTLEGGING
ID_TILV00000319_000000011	11	Bidra til kurs og dialog i ørvingdrikt	REKREASJON
ID_TILV00000319_000000012	12	Starte opp om reetablering av dunver i verneområdet	REKREASJON
ID_TILV00000319_000000013	13	Starte opp om tiltak for å øke den lokale ørvingdrikt, som etablering av mottaksjoner (blåskjell fangere o.l)	REKREASJON
ID_TILV00000319_000000014	14	Skiss kunnskapen om kråkebiologi - stop predasjon kråke	ANNET
ID_TILV00000319_000000015	15	Starte rekrutteringsprosjekt i verneområdet	TILRETTELIGG OG INFORMASJON
ID_TILV00000319_000000016	16	Fornidde forskningsaktivitet og forskningsresultater fra verneområdet	TILRETTELIGG OG INFORMASJON
ID_TILV00000319_000000017	17	Bidra til vedlikehold av sti og bruer og annet infrastruktur i verneområdet	TILRETTELIGG OG INFORMASJON
ID_TILV00000319_000000018	18	Bidra til at stredene i verneområdet holdes fri for marit trafikk	ANNET
ID_TILV00000319_000000019	19	Utarbeide miljøverlig skjematisk plan for fjordver	KARTLEGGING
ID_TILV00000319_000000020	21	Revidering av skjematisk plan for Seta	KARTLEGGING
ID_TILV00000319_000000022	23	Bidra til god ørvingbedrekkap	ANNET
ID_TILV00000319_000000023	24	Bidra til tiltak for å redusere antall vind i verneområdet	SKJEMATISK AV (TRE)VEGETASJON
ID_TILV00000319_000000024	25	Bidra til å holde verneområdet fri for mink	UTTAAR AV FREMMEDE ARTER
ID_TILV00000319_000000025	26	Innhente oppdatert kunnskap om effekt av tangkjøring på ørvingenes oppvekststadi	KARTLEGGING
ID_TILV00000319_000000026	27	Bedre merking om druseforbud og forbud mot vannkudde	TILRETTELIGG OG INFORMASJON
ID_TILV00000319_000000027	28	Innsjettning av part på Seta, if avtale med grunneiere	TILRETTELIGG OG INFORMASJON
ID_TILV00000319_000000029	30	Vedlikehold av jordgjerder på Seta	ANNET
ID_TILV00000319_000000030	31	Kullighetsstudie for beiting med gell på Seta	KARTLEGGING
ID_TILV00000319_000000031	32	Bidra i arbeidet med å legge ut to fortøyninger i havna på Seta - for gamle båter som besøker området	TILRETTELIGG OG INFORMASJON
ID_TILV00000319_000000034	35	Bidra til å fjerne viltstøt i verneområdet	REKREASJON
ID_TILV00000319_000000035	36	Fjerne ettervekst av skoggras i hagefelt på Seta og Hysvør hvert andre år	UTTAAR AV FREMMEDE ARTER

Skjotselsplan

Plan utarbeidet og ligger som vedlegg.

Besøksforvaltning

Plan innarbeidet som del av forvaltningsplanen.

Forvaltningsutfordringer

1.Opprettholde åpent landskap med intakte forhold for stedegen flora og fauna

Utfordringer når det gjelder å bevare Hysvær/Søla landskapsvernområde med dyrelivsfredning (se verneformålet), og som forvaltningsmyndigheten har mulighet til å gjøre noe med gjennom forvaltningen av verneområdet, er utdypet her:

Målet er å holde leveområdene med gode hekkeforhold intakte, slik at de kan benyttes dersom sjøfuglbestandene skulle ta seg opp igjen. Ryddingen av gjengroingsarter som Mjødurt og sitkagran, vil bidra til å opprettholde et artsrikt vegetasjonsdekke og gode forhold for flora og fauna.

Våndaktivitet i kombinasjon med gjengroing er en viktig utfordring i Hysvær. Reduksjon av vånd er nødvendig for å restaurere naturen.

Etter at folk flyttet fra verneområdet ble store deler av verneområdet uegnet som hekkeområde, som følge av gjengroing og erosjon; fra grasrike slåtte- og beiteland til gjengrodd høgstauende. Men situasjonen blir stadig vekk bedre etter at skjøtsel ble gjennomført etter at det ble laget skjøtelsplan for øyværene.

Måker, ærfugl, gås, terner og vadere krever alle fri sikt fra reirplassene slik at de kan komme seg unna om en predator nærmer seg. Ærfugl krever i tillegg skjul for angrep ovenfra, og i verneområdet hekker den derfor helst under einerbusker og i e-hus. Ugress og busker kan ikke vokse for tett da muligheten for flukt over åpen mark må være til stede. Områder som gror igjen med tett vegetasjon, inkludert mjødurt, kan i tillegg gi skjul for rovdyr som mink og rovfugler, noe som øker faren for predasjon og kan redusere hekkesuksessen.

Hvis mjødurt og andre høye planter overtar tidligere åpne hekkeområder, vil dette redusere det biologiske mangfoldet i verneområdet.

2. Hindre rovdyr, som mink i å ta seg ut til verneområdet og etablere seg der

I Hysvær og Søla har fugl gjennom menneskelig beskyttelse, tradisjonelt kunnet hekke uten for høy predasjonstrykk fra rovdyr (pattedyr og rovfugl). Predasjon inngår som en naturlig mekanisme i et økosystem. Selv om det er enkelte arter som betegnes som karakterarter (ærfugl, hettemåke og fiskemåke), hører også kråker, ørn, rovfugl og oter hjemme i området.

Forvaltningsmyndigheten har høyt fokus på å øke minkfangst gjennom hele året. Om våren, før hekketiden gjøres det i dag effektiv minkjakt i innfalsårer til verneområdet. Mink, et innført rovdyr som vi ikke ønsker å ha i norsk natur, har stort potensiale til å predatere på bakkehekkende fugl. SNO og private aktører har også utplassert flere minkfeller på mulige tilførselspunkter til Søla og Hysvær. Fellene overvåkes røktes gjennom året.

3. Holde leveområder for sjøfugl mest mulig fri for forstyrrelser

Katter og løse hunder kan være en vesentlig forstyrrelsesfaktor og trussel i hekkeperioden når fugl behov for ro. Katter har blitt observert å ha en negativ effekt på ærfugl både gjennom observasjoner i felt og gjennom kameraovervåking på reir.

De skremmer hunner av reiret eller predaterer på rugende hunner. Samme effekt vil katter ha på den øvrige faunaen i verneområdet, da særlig på andre bakkehekkende fugler. Slipp av hund er ikke tillatt. Når rugende fugler skremmes av reirene, rekker de gjerne ikke å dekke til eggene. Synlige egg blir lett tatt av kråker. Selv om rugende fugler blir liggende på reiret, vil forstyrrelser kunne føre til stress og dårligere hekkesuksess.

Menneskelig ferdsel på sjø og land kan forstyrre fugle- og dyrelivet på flere måter, både direkte og indirekte ved å skremme dyr og fugler bort fra bo, reir og unger, forstyrre dyrenes hvile og næringssøk, ødelegger leveområdene deres samt støy og lysforurensning. Dette kan føre til færre dyr og fugler i verneområdet.

Vega verneområdestyre har en viktig rolle når det gjelder å gi rettledning til grunneiere og andre interessenter om vernebestemmelser. For å redusere fare for unødig forstyrrelse av fugl i hekketiden anbefaler verneområdestyre å ikke gjøre bråkete vedlikeholdsarbeid, som saging og snekring, i den mest sårbare tiden for fugl: 1.juni - 15.juli.

For formidling av betydningen av forstyrrende ferdsel, kan både gode plakater og informasjon på nett nå fram til brukere og andre besøkende. Det vil i løpet av 2025 bli utarbeidet nye informasjonsplakater i henhold til besøksstrategien.

4. Holde strendene fri for marint søppel.

Søppel som etterlates eller skylles på land i fjæresonen, utgjør en fare for fugl og dyr som kan forveksle plast med næring eller ta skade på annen måte. Det foregår årlig noe opprydding i strandsonen i regi av grunneiere og andre private aktører som in the same boat.

5. Holde området fritt for olje ved oljeutslipp.

Olje som når frem til verneområdet vil utgjøre en skade for fugl og dyr. Oljeutslipp i fjæra rammer fugler og dyr både direkte (fysisk og gjennom forgiftning) og indirekte (gjennom ødelagte leveområder og matmangel). Det er avgjørende at oljevernberedskapen er så bra som mulig for å minimere skaden på verneverdiene.

6. Oppdatert kunnskap om sårbare naturverdier.

Forvaltningen av verneområdet krever oppdatert kunnskap om sårbare naturverdier som sjøfuglbestander og vegetasjonsutvikling. For å kunne iverksette effektive forvaltningstiltak må vi ha oppdatert kunnskap om hvor og når det er sårbart for fugl i verneområdet samt hvor de stedegne sjøfuglartene har sine beiteområder. Regelmessig kartlegging av vegetasjonssammensetningen er nødvendig for kontinuerlig vurdere behovet for skjøtselstiltak.

Regelmessig kartlegging og overvåking av sjøfuglbestander og vegetasjonsutvikling er nødvendig for å ivareta sårbare naturverdier i verneområdet. Uten denne

kunnskapen risikerer vi at viktige områder for sjøfugl og landskap forringes uten at nødvendige tiltak blir iverksatt i tide.

7. Informasjon og formidling

Oppdatert kunnskap gir grunnlag for forvaltning, som igjen må formidles videre gjennom flere informasjonstiltak. Dette skaper en kunnskapsbasert tilnærming til vern, der både myndigheter, forskere, lokalsamfunn og besøkende deltar aktivt i å beskytte sårbare verneområder.

Informasjon er en nøkkel til å sikre at verneområder blir respektert. Mange besøkende er ikke klar over sårbarheten til sjøfugl og andre arter, og utilsiktet forstyrrelser kan ha store konsekvenser. Ved å spre informasjon gjennom skilt og infotavler i verneområdene, digitale plattformer, samarbeid med lokalsamfunn, skoler og reiselivsaktører kan man bidra til at folk forstår viktigheten av å ta hensyn til naturen.

Søla er et populært besøkspunkt blant lokalbefolkning og forbigasserte båtturister. Her finnes en flytekai som kan benyttes av offentligheten, men her er ellers ingen tilrettelegging for ferdsel. Grunneiere registrerer at båtturister går over innmark og på ulike steder, tett forbi gårdstun for å komme seg til Sølafjellet. Dette kan virke forstyrrende både for de som oppholder seg i feriehus og for de som er på besøk. Det er kommet initiativ fra grunneiere om å sette opp en ferdselsteller ved fjellfoten for å registrere antall som går opp Sølafjellet i løpet av en sesong. Traseen for å gå opp på Sølafjellet er rasutsatt og forbundet med stor rasfare. Vega verneområdestyre ønsker ikke å legge tilrette for ferdsel opp denne traseen da dette vil tiltrekke seg enda flere folk. Vega verneområdestyre ønsker dialog med grunneiere om hvordan denne utfordringen kan løses på best mulig måte.

Vega verdensarvsenter ble etablert i 2019 og ligger plassert på Gardsøya i Vega kommune. Vega verdensarvsenter skal fungere som et forvaltningsknutepunkt hvor administrasjonen til Vega verneområdestyre og Stiftelsen Vegaøyan Verdensarv samt SNO-loklat er samlokalisert. Besøkssenteret skal formidle Vegaøyan Verdensarv, inkludert verneområdene på Vega. Senteret fungerer også som turistinformasjon for Vega kommune. Besøkssenteret skal motivere til bærekraftig bruk av området. Vega verneområdestyre ønsker at Vega verdensarvsenter skal fungerer som et sentralt informasjonspunkt for verneområdeforvaltningen på Vega, der publikum kan lære om verneområdene gjennom utstillinger, foredrag, guidede turer og interaktive opplevelser. Da vil senteret øke kunnskapen om viktige verneverdier i lokale verneområder, forklare hvordan mennesker påvirker naturen, både positivt og negativt samt inspirere til engasjement og bærekraftige valg.

8. Høsting av grisetang

Verneforskriften for Hysvær/Søla landskapsvernområde med dyrelivsfredning inneholder ikke bestemmelser som hindrer tangskjæring. Det er en grunneierrett å skjære tang og noen av grunneierne i verneområdet benytter seg av retten til å selge

tang komersielt. Ifølge rapport fra Hydra i 2010 «Effekt av tangskjæring på ærfuglungenes oppvekstmiljø de første leveukene», er tangbeltet et svært viktig oppvekstområde for ærfugl. Ærfuglungene plukker dyr fra tangen i det flytende tangbeltet. Hvis tangskjæring reduserer høyde på tangsamfunnet så reduseres tiden i tidevannsperioden som tangen flyter i overflata og dermed spisetiden til ærfuglungene. Redusert tanghøyde kan i tillegg hindre ungene å gå på vannet da de bruker flytetang som svømmebelte en kort periode. Ærfuglvoktere erfarer at ærfuglunger oppholder seg i dette habitatet de første 4 ukene de er på sjøen.

Naturmangfoldloven

De miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven kapittel II kommer til anvendelse ved utøvelse av offentlig myndighet, og må vurderes når det treffes vedtak etter verneforskrifter. De miljørettslige prinsippene er kunnskapsgrunnlaget (§8), føre-var-prinsippet (§9), økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10), kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver (§11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12).

Prinsippene er ikke selvstendige vedtakshjemler, men skal legges til grunn som retningslinjer når det treffes beslutninger som berører naturmangfold etter andre bestemmelser. Dette innebærer at prinsippene skal være en del av vurderingen både ved vedtak med hjemmel i spesifiserte dispensasjonsbestemmelser i verneforskrifter og ved vedtak etter naturmangfoldloven § 48. Naturmangfoldloven § 7 angir at det skal fremgå av vedtaket hvordan prinsippene er vurdert.

Naturmangfoldloven ligger også til grunn for utformingen av forvaltningsplanen. De sentrale prinsippene i dette arbeidet har vært naturmangfoldloven §§ 8-10. Kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8 står sentralt i utformingen av forvaltningsplanen. Under denne paragrafen står det at beslutninger som påvirker naturmangfoldet skal bygge på vitenskapelig kunnskap. Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i Hysvær og Søla er beskrevet og denne kunnskapen er bakgrunnen for utformingen av forvaltningsutfordringer og "Forvaltningsmyndighetens retningslinjer". Basert på de naturfaglige registreringene som har blitt gjort i området, har Vega verneområdestyre vurdert at kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i verneområdet er godt. Føre-var-prinsippet i § 9 har derfor blitt tillagt lite vekt under utformingen av forvaltningsplanen.

Ved å føre tilsyn med bruken av området, den oppgaven SNO har, parallelt med overvåkning av tilstanden til naturverdiene, som bevaringsmål og forskeres analyseruter bidrar til, vil vi kunne gi en vurdering av den samlede belastningen på økosystemet, etter prinsippet i naturmangfoldloven § 10. Dette vil også kunne bli en viktig del av det fremtidige kunnskapsgrunnlaget om økosystemets robusthet, og bør vurderes ved revidering av forvaltningsplanen.

Verneforskrift URL

<https://lovdata.no/forskrift/2002-12-06-1402>

Sentrale føringer

Naturmangfoldloven § 48

"Den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48 gjelder istedenfor den generelle dispensasjonsbestemmelsen i verneforskriften § 8 (jf. overgangsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 77)." Naturmangfoldloven § 48 gir forvaltningsmyndigheten hjemmel til å gi dispensasjon fra verneforskriften i tre alternative tilfeller; dersom det ikke strider mot verneformålet og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, dersom sikkerhetsmessige hensyn gjør det nødvendig, eller dersom hensynet til vesentlige samfunnsmessige hensyn gjør det nødvendig.

Bestemmelsen skal være en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutsees, eller spesielle /særskilte tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. Første alternativ dekker tilfeller hvor verneformål og verneverdier tåler enkeltstående avvik fra vernebestemmelsene, og er i utgangspunktet ment for bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser. Dispensasjonsbestemmelsen i § 48 er en kan-regel, det vil si at selv om vilkårene for å gi dispensasjon er oppfylt, så er det ingen som har krav på dispensasjon. Det er nødvendig med en bredere vurdering av om det bør gis dispensasjon. Mer informasjon: Miljødirektoratets rundskriv om forvaltning av verneforskrifter kapittel 7 ([Rundskriv](#))

Naturmangfoldloven § 47

Naturmangfoldloven § 47 gir generelle regler om forvaltningsmyndighetens adgang til å foreta skjøtsel i verneområder. Bestemmelsen gir forvaltningsmyndigheten adgang til å utøve en viss fysisk rådighet uten grunneiers samtykke. Bestemmelsen gir også adgang til i skjøtelsøyemed å treffe tiltak som vernebestemmelsene ellers forbyr eller regulerer. Verneforskriftens unntak for skjøtselstiltak gjelder bare for skjøtsel som forvaltningsmyndigheten står for og som gjelder verneområdet. Bestemmelsen i § 47 gir ikke adgang til å pålegge grunneieren en viss bruk av området. Med hjemmel i § 47 kan det foretas tiltak for å opprettholde eller oppnå natur- eller kulturtilstanden som er formålet med vernet, herunder tiltak for å kanalisere ferdsel, fjerning av vegetasjon eller fremmede treslag og restaurering etter naturinngrep.

Skjøtselstiltak som innebærer høsting av naturlige ressurser eller en vesentlig endring i naturtilstanden på vernetidspunktet kan ikke skje med hjemmel i § 47. Adgangen til skjøtselstiltak gir også rett til nødvendig motorferdsel innenfor hele verneområdet uten grunneiers samtykke. Dersom det er nødvendig å passere eiendom utenfor verneområdet for å komme fram, gir naturmangfoldloven § 72 adgang til det. Berører skjøtselstiltak privat eiendom eller rettigheter i verneområdet skal eieren eller rettighetshaveren så vidt mulig varsles på forhånd. Økonomiske fordeler ved gjennomføringen av skjøtselstiltak tilfaller grunneieren eller rettighetshaveren. Tiltak som ikke kan foretas med hjemmel i naturmangfoldloven § 47 krever avtale med grunneier.

Forvaltningsmyndighetens retningslinjer

Id	Tema	Forskriftreferanse	Forvaltningsmyndighetens retningslinje
1	Bygninger og annen installasjoner	§ 3, pkt 1 og § 5 pkt 2, 8 og 9	Oppføring av nye bygninger er forbudt i landskapsvernområdet. Forvaltningsmyndigheten kan imidlertid etter søknad gi tillatelse til: Nyetablering av bygninger på eksisterende murer, eller i samsvar med foto som dokumenterer tidligere bygninger på stedet, i tilknytning til tidligere eller eksisterende bebyggelse, jf. forvaltningsplan. Oppføring av nye bygninger/anlegg i forbindelse med utøvelse av fiske, etter samråd med fiskerimyndighetene, oppføring av lager/redskapshus i forbindelse med ærfugldrift for etablerte fuglevoktere, oppføring av nødvendig skjul i forbindelse med dyr på beite. Aktuelle områder der det kan komme ønske om oppsetting av nye bygninger er der hvor det har stått hus tidligere, jf eksisterende murer eller fotodokumentasjon. Dette gir en ramme på antall nye hus som kan bygges i verneområdet. Forvaltningsmyndigheten vil se positivt på en slik søknad da dette vil vitne om aktivitet på øyene noe som er en nødvendig forutsetning for å ivareta kulturlandskapsverdiene i landskapsvernområdet. Flere av grunneierne i Hysvær praktiserer ærfugldrift og det kan komme ønske om flere bygninger i tilknytning til denne driften. Aktuelle bygninger som kan vurderes er uthus og lager. Forvaltningsmyndigheten vil da ta en vurdering av dette i forhold til størrelse, plassering og samlet belastning. Vernemyndigheten vil ikke gi tillatelse til oppføring av flere bygninger til bruk ifm reiselivsvirksomhet. Det er pr. i dag villsau på beite på flere øyer i verneområdet. Verneområdeforvaltninga ønsker å kunne legge tilrette best mulig slik at beite på øyene kan gjennomføres på en lettvin og skånsom måte. Det vil etter søknad kunne bli aktuelt med oppsett av skjul, eller andre anlegg for at dyreholdet på øyene skal utføres på best mulig måte. En dispensasjon kan etter søknad og befarings

			vurderes opp mot det biologiske mangfoldet på øya. Det vil i tilfelle settes vilkår om størrelse, utforming, plassering og krav om opprydding dersom behovet skulle falle bort. Oppsett av annet anlegg, som etablering av landfeste for båt og/eller føringspramer, slik at overføringen av dyr mellom båt og øyer skal utføres på en sikker og skånsom måte. En dispensasjon kan etter søknad vurderes opp mot en samlet belastning. Dersom det gis dispensasjon kan det bli vilkår om plassering og krav om opprydding dersom behovet skulle falle bort Tiltak som innebærer fasadeendring, ombygging, oppgradering og utviding av bygninger og brygger defineres ikke som vedlikehold og er søknadspliktig. Som vilkår for byggetillatelse vil det bli fastsatt at byggeaktivitet ikke er tillatt i den mest sårbare perioden for hekkende fugl, fra 1. juni til 15. juli. Vedlikehold defineres som rutinemessig arbeid for å hindre forfall på grunn av jevn og normal slitasje, for eksempel mindre tiltak som taktekking, etterisolering, montering, skifte vindu, skifte kaidekk og kaipåler med mer. Forvaltningsmyndigheten anbefaler at det utvises særlig hensyn til hekkende fugl under vedlikeholdsarbeid. Det foreslås derfor at støyende aktiviteter unngås i perioden 1. juni til 15. juli for å minimere unødig forstyrrelse for hekkende sjøfugl.
2	Motorferdsel	§ 3 pkt 3.	Bruk av modellbåter, modellfly, vannskuter og er forbudt. Drone defineres som modellfly og er dermed også forbudt å bruke i landskapsvernområdet. Forvaltningen kan vurdere dispensasjon til bruk av droner i spesielle tilfeller der flyvningen har en tydelig nytteverdi, eksempelvis vitenskapelige undersøkelser. Ved søknader om bruk av droner i forbindelse med filming/fotografering til medieproduksjon skal dette vurderes etter en restriktiv linje og filmingens relevans for vernet vil være av betydning (se for øvrig retningslinjer om fotografering over).

			Eventuelle dispensasjoner må vurderes etter naturmangfoldloven § 48 og det er en forutsetning at flyvningen ikke er til nevnerdig ulempe for verneverdiene og verneformålet. I alle tilfeller gjelder følgende retningslinjer: • Eventuelle dispensasjoner til droneflyvning skal utelukkende gis utenfor fuglenes hekkeperiode med mindre det foreligger sterke faglige argumenter eller andre hensyn som taler for det motsatte. • Det gis ikke dispensasjon til droneflyvning for privat filming eller lignende formål.
3	Motorferdsel	§ 3 pkt 4, § 4 pkt 1,9 og 11, § 5 pkt 10a, 10b, 10c, 12	Motorferdsel til lands er forbudt. Start og landing med luftfartøy og lavtflyging under 300 m er forbudt. Det er likevel noen former for motorferdsel som kan skje uten å søke om dispensasjon fra verneforskriftene: Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i ambulanse-, rednings-, politi-, brannvern-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningsøyemed. Drift og vedlikehold av Kystverkets anlegg og ferdsel i forbindelse med dette arbeidet. Bruk av motorkjøretøy langs etablert veg i forbindelse med landbruksdrift. Forvaltningsmyndigheten kan også med hjemmel i verneforskriften tillate motorferdsel i området: Nødvendig motorferdsel i forbindelse med Drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg. Bruk av motorisert transport i den forbindelse krever særskilt tillatelse. Nødvendig istandsetting ved akutt utfall. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten. Oppgradering/fornyelse av kraftledninger for heving av spenningsnivå og økning av linjetverrsnitt når dette ikke forutsetter vesentlige fysiske endringer i forhold til verneformålet. Uttak av masse for vedlikehold av veg på Søla, etter anvisning fra forvaltningsmyndigheten. EL-sykkel: El-sykler regnes også som motorkjøretøy. Når et område har egne

			regler om motorferdsel, gjelder dette også for bruk av el-sykler.
4	Annet	§ 3. pkt 2. tredje ledd.	Hunder skal holdes i bånd. Hunder skal holdes i bånd hele året. Unntatt nødvendig bruk av gjeterhund.
5	Friluftsliv	§ 4, pkt 5, 6 og 7	Drift av dunvær, jakt og fiske. Verneforskriftene legger ikke begrensinger på utøvelse av jakt etter viltlovens bestemmelser. Det er også etter verneforskriftene tillatt å bruke jakthund under jakt i verneområdet. Det er tillatt med Jakt på sel i samsvar med gjeldende lovverk, med unntak for tiden fra og med 15. april til og med 31. juli. Rettighetshaver har også rett til å ta bort egg eller dun i samsvar med viltloven, samt skjøtselstiltak i forbindelse med bruk av området som egg- og dunvær. Jaktforskriften, som er fastsatt med hjemmel i naturmangfoldloven og viltloven, regulerer jakt- og fangsttider samt sanking av egg og dun (jaktidsforskriften). Denne endres regelmessig av myndighetene. Den som skal sanke egg, har selv ansvar for å sjekke hvilke regler som til en hver tid gjelder etter jaktidsforskriften.
6	Landbruk jord- og skogbruk	§ 4, pkt 11, § 5, pkt 9, § 6	Verneforskriftene for Hysvær/Søla landskapsvernområde angir at området kan brukes til beite og bruk av gjeterhund i den forbindelse. Vernebestemmelsene er ikke til hinder for å bruke motorkjøretøy langs etablert veg i forbindelse med lanbruksdrift. Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til oppføring av nødvendig skjul i forbindelse med dyr på beite. Forvaltningsmyndigheten kan gjennomføre skjøtselstiltak i samsvar med verneformålet. Det skal utarbeides forvaltningsplan, som kan inneholde retningslinjer for gjennomføring av skjøtselstiltak. Forvaltningsmyndigheten tar fortløpende initiativ til å lage nye eller revidere eksisterende skjøtselplaner for området som skal skjøttes. beiting, slått og hogst i

			verneområdet gjøres i tråd med gjeldende skjøtselsplan. Skjøtselstiltak som er iverksatt på initiativ fra forvaltningsmyndigheten vil normalt ikke kreve dispensasjon fra verneforskriften. Tiltak som oppføring av beitegjerde der det tidligere har stått beitegjerder regnes som skjøtselstiltak, og krever ikke dispensasjon fra verneforskriften. Andre tiltak enn sauskjul og gjerding som kan knyttes til skjøtsel, regnes imidlertid ikke som skjøtselstiltak, og krever dermed dispensasjon fra verneforskriften. En eventuell søknad må (blant annet) inneholde en plassering, beskrivelse av tiltaket inkludert tegning av tiltaket. Ved behandling av søknader vil forvaltningsmyndigheten blant annet vektlegge undersøkelsens relevans for vernet og verneformålet.
7	Forskning og undervisning	§ 3 pkt 1 - 3	Vitenskapelige undersøkelser som ikke kan gjennomføres i samsvar med verneforskriften kan ikke gjennomføres uten en eventuell dispensasjon fra forvaltningsmyndigheten gjennom naturmangfoldloven § 48. Noen eksempler på søknadspliktige vitenskapelige undersøkelser og aktiviteter (listen er ikke uttømmende): Innsamling av plantemateriale, utplassering av varige innretninger og utstyr, vitenskapelige undersøkelser som innebærer at det graves og /eller fjernes vegetasjon, alle former for fangst av dyr. For at det skal kunne vurderes å gi tillatelse er det en forutsetning at arbeidet vanskelig vil kunne utføres i områder som ikke er vernet. En eventuell søknad må (blant annet) inneholde en beskrivelse av tiltaket inkludert tidsrom og omfang av aktiviteten i tillegg til en begrunnelse til hvorfor arbeidet må utføres innenfor verneområdet. Ved behandling av søknader vil forvaltningsmyndigheten blant annet vektlegge undersøkelsens relevans for vernet og verneformålet; forvaltningsmyndighetens kunnskapsbehov

			og undersøkelsens innvirkning på verneverdiene.
8	Friluftsliv	§ 3 pkt 3	Endring av naturgitte forhold. En rekke tiltak som ikke er tillatt fordi de kan endre de naturgitte forholdene i fuglefredningsområde, er listet opp i denne bestemmelsen. At opplistingen ikke er uttømmende, betyr at det kan dukke opp tiltak som ikke var kjent på vernetidspunktet, tiltak som kan endre de naturgitte forholdene.

Tilgrensende verneområder

Lånan/Skjærvær naturreservat: [Forskrift om Kystverneplan Nordland, vedlegg 3, Lånan/Skjærvær naturreservat, Vega kommune, Nordland - Lovdata](#)

Kunnskapsgrunnlag

#	Forfatter	År	Tittel	Utgiver
1	Artsdatabanken	202	Fremmedartslista 2023	Artsdatabanken
2	Artsdatabanken	202	Norsk rødliste for arter 2021	Artsdatabanken
3	Miljødirektoratet	202	Kartlegging av naturverdier - naturbase	Miljødirektoratet
4	Statsforvalteren i	201	Forvaltningsplan for Vegaøyan verdensarvområde (2015 - 2022)	Statsforvalteren i
5	Vega verneområde	202	Besøksstrategi for verneområdene på Vega	Vega verneområde

Vedlegg

#	Type	Lagt til	Tema
1		23.01.2025	Skjotselsplan for Hysvær (2018)
1		23.01.2025	Skjotselsplan for de nordlige øyene i Hysvær (2021)
3		25.03.2025	Skjotselsplan for trua naturtyper på Søla, Vega kommune (2019)

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Vega verneområdestyre	3/25	04.04.2025

Midler til drift og planarbeid 2025

Forvalters tilrådning

Vega verneområdestyre tar tildelingen på 1 555 000 kr til drift av styret og midler til revisjon av forvaltningsplan til etterretning.

Behov	Omsøkt 2025	Innvilget	Kommentar
Befaring og styreopplæring	45 000	0	
Møteutgifter for Vega verneområdestyre	130 000	130 000	Inkludert befaring og styreopplæring
Grunnstøtte drift		75 000	
Revisjon av forvaltningsplan	1 300 000	1 300 000	
Ornitologisk kartlegging Kjellerhaugvatnet NR	50 000	0	
Ornitologisk kartlegging Holandsosen NR	50 000	0	
Revidering av skjøtselsplan for Holandsosen NR	90 000	0	
Forvaltningsplan (møteutgifter, annonsering og publisering)	75 000	50 000	
Sum	1 740 000	1 555 000	

Bakgrunn og vurdering

Vernområdeforvalter søkte om 1 740 000 kr til drift av styre samt revisjon av forvaltningsplan for 2025. I årets tildeling har Miljødirektoratet bevilget 1 555 000 kr av omsøkte beløp til Vega verneområdestyre.

Det er bevilget 130 000 til drift av styret inkludert befaring og styreopplæring. I forbindelse med revisjon av forvaltningsplan er det bevilget 1 300 000 kr, samt 50 000 for å dekke møtekostnader i forbindelse med dette arbeidet. Det er planlagt at det største beløpet skal gå med til å ansette en ekstra ressurs til å ta arbeidet med verneområdeforvaltning når Jannike Wika arbeider med ny forvaltningsplan for verneområdene.

Vega verneområdestyre har også fått tildelt 75 000 i grunnstøtte, som kan brukes til brøyting, tømning av toalett o.l.

Dessverre ble det heller ikke i år bevilget midler for ornitologisk kartlegging i Holandsosen og Kjellerhaugvatnet. Å ha jevnlig kartlegging er viktig for å undersøke tilstanden i naturreservatene. Dette gir oss viktig informasjon om virkningen av skjøtselstiltakene som blir utført og om det trengs justeringer. Vernområdeforvalter anbefaler derfor at det blir søkt om midler til kartlegging også neste år.

Det ble heller ikke bevilget midler til revidering av skjøtelsesplan for Holandsosen. Også dette bør det søkes om midler om til neste år.

Arkivsaksnr: 2025/2094-5

Saksbehandler: Anja Hennie Halmøy
Fredriksen

Dato: 19.03.2025

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Vega verneområdestyre	4/25	04.04.2025

Budsjett 2025 - midler til tiltak i verneområdene

Forvalters tilrådning

Miljødirektoratet har tildelt Vega verneområdestyre 780 000 i tiltaksmidler. Vega verneområdestyre tar tildelingen av tiltaksmidler midler til orientering. Midlene er ekskludert MVA og brukes i samsvar med budsjettforslagene i tabellen under:

	Tiltak	Bestilling til miljødir 10.1.25	Budsjett etter bevilgning	Kommentar
1	Fjerne ettervekst av sitkagran i Kjellerhaugvatnet NR	200 000	200 000	
2	Beiting Holandsosen NR	80 000	40 000	Resten dekkes av LUF
3	Beiting Hysvær/Søla LVO	30 000	30 000	
4	Beiting Kjellerhaugvatnet NR	60 000	60 000	
5	Slått i Lånan FFO	70 000	70 000	
6	Slått i Skjærvær FFO	70 000	70 000	
7	Skjøtsel i Flovær FFO	30 000	30 000	
8	Slått i Muddvær FFO	30 000	30 000	
9	Vedlikehold av beitegjerd Kjellerhaugvatnet NR og Holandsosen	60 000	60 000	
10	Fjerne spredt sitkagran	5 000	5 000	
11	Hogst av sitkagran av skogbrukselever	70 000	70 000	
12	Bekjempelse av predator (minkfeller)	30 000	30 000	
13	Bekjempelse av veitistel i Hysvær	10 000	10 000	
14	Lyngsviing i Holandsosen NR	5 000	5 000	
15	Informasjon ved fuglekikkerhus	5000	5000	
16	Gjenoppbygging av lundebru i Floværet FFO	20 000	20 000	
17	Tilrettelegging og sikring for husdyr ved gapahuk	25 000	25 000	
18	Informasjon og annonsering	10 000	10 000	
19	Uforutsette utgifter	10 000	10 000	
Sum		820 000	780 000	

Bakgrunn og vurdering

Vernområdeforvalter søkte om totalt 820 000 i tiltaksmidler, og verneområdestyret har fått tildelt 780 000 av det omsøkte beløpet.

Tildelingen er gjort i tre ulike 3 pottes. Vi har mottatt et beløp på 200 000 som restaureringsmidler til uttak av ettervekst i Kjellerhaugvatnet naturreservat. Midler til minkfeller på 30 000 er overført direkte til SNO som da blir økonomisk ansvarlig for dette tiltaket. Det største beløpet er tildelt i samlet pott på 550 000. Dette innebærer at Vega verneområdestyre har frihet til å kunne overføre midler mellom de ulike tiltakene innenfor potten dersom det skulle være behov for det. Det gjør forvaltningen av midlene mer effektivt samt sikrer at de kan brukes der behovet viser seg å være størst.

Vega verneområdestyre fikk 40 000 kr mindre enn omsøkt. Dette dekkes imidlertid opp ved tildeling av LUF-midler. Tiltak i verneområdene som berører formålet til LUF-midlene (landbrukets utviklingsfond) er beiting i Holandsosen, Kjellerhaugvatnet, Hysvær og Søla.

Vernområdeforvalter har valgt å redusere budsjettet for beiting i Holandsosen med 40 000. Kostnaden for tiltaket er større enn det som ber budsjettet med her, men resten betales ut fra LUF-midlene når disse blir tildelt.

Arkivsaksnr: 2025/2620-1

Saksbehandler: Anja Hennie Halmøy
Fredriksen

Dato: 26.03.2025

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Vega verneområdestyre	5/25	04.04.2025

Budsjettregulering og dispensjon i forbindelse med gjenoppføring av sauegjærde i Hysværet

Forvalters tilrådning

Vega verneområdestyre bevilger 13 500 til å gjenoppføre et 100 meter sauegjærde på Gangarøya i Hysværet. Midler til gjerdemateriell omdisponeres fra tiltak 11 i årets budsjett. Vedtaket er fattet med hjemmel i naturmangfoldloven § 48.

Vilkår for dispensasjonen:

1. Gjerdet må oppføres utenfor hekkesesong slik at arbeidet ikke forstyrrer hekkende fugler.

Saksopplysninger

Mesteparten av det gamle sauegjærde på Gangarøya i Hysværet har falt ned og det er behov for å få satt det opp et nytt. Det er særlig behov for gjerdet i forbindelse med lamming slik at sauene holdes på et avgrenset område.

Flyfoto. Rød linje viser omtrentlig trase for sauegjærdet.

Innkjøp av materiell til 100 meter gjerde vil koste 13 500.(eksklusiv MVA). Sauebonde som også er grunneier, utfører tiltaket selv. Han har også planlagt å sette inn port i gjerdet, den har han fra før og medfører dermed ingen ekstra kostnad.

Den totale kostanden for 100 meter gjerde:

2 ruller netting	7 371,-
Kamstål	6 090,-
Til sammen	13 461,- uten MVA

Forslag til omdisponering av tiltaksmidlermidler

Det er ikke søkt om tiltaksmidler til oppføring av sauegjerde. Derfor må det flyttes midler fra annen budsjettpost. Vernområdeforvalter vurderer at tiltak 11 «Hogst av sitkagran av skogbrukselever», kan reduseres noe basert på fjorårets mindreforbruk på samme budsjettpost. I tabellen under er det foreslått å redusere tiltak 11 med 13 500 kr, og at det opprettes et nytt tiltak 20 «Gjenoppføring av sauegjerde» hvor disse midlene overføres til.

	Tiltak	Budsjett 2025	Nytt forslag til budsjett	Kommentar
1	Fjerne ettervekst av sitkagran i Kjellerhaugvatnet NR	200 000	200 000	
2	Beiting Holandsosen NR	40 000	40 000	
3	Beiting Hysvær/Søla LVO	30 000	30 000	
4	Beiting Kjellerhaugvatnet NR	60 000	60 000	
5	Slått i Lånan FFO	70 000	70 000	
6	Slått i Skjærvær FFO	70 000	70 000	
7	Skjøtsel i Flovær FFO	30 000	30 000	
8	Slått i Muddvær FFO	30 000	30 000	
9	Vedlikehold av beitegjerde Kjellerhaugvatnet NR og Holandsosen	60 000	60 000	
10	Fjerne spredt sitkagran	5 000	5 000	
11	Hogst av sitkagran av skogbrukselever	70 000	56 500	Redusert med 13 500
12	Bekjempelse av predator (minkfeller)	30 000	30 000	
13	Bekjempelse av veitistel i Hysvær	10 000	10 000	
14	Lyngsviing i Holandsosen NR	5 000	5 000	
15	Informasjon ved fuglekikkerhus	5 000	5 000	
16	Gjenoppbygging av lundebru i Floværet FFO	20 000	20 000	
17	Tilrettelegging og sikring for husdyr ved gapahuk	25 000	25 000	
18	Informasjon og annonsering	10 000	10 000	
19	Uforutsette utgifter	10 000	10 000	
20	Gjenoppføring av sauegjerde		13 500	Flyttet fra tiltak 11
	SUM	780 000	780 000	

Naturmangfoldloven og verneforskrift

Det er ikke mottatt søknad i forbindelse med tiltaket, men det er avholdt møte med sauebonde. I ettertid er det blitt vurdert at tiltaket må dispensasjonsbehandles etter naturmangfoldloven § 48. Dette fordi oppsett av gjerde ikke kan regnes som et skjøtselstiltak slik beskrevet i verneforskriften § 6. Det er imidlertid utdypet i retningslinjene til forvaltningsplan for Hysvær/Søla landskapsvernområde at det kan søkes dispensasjon for oppsett av gjerder som tilrettelegging for skjøtsel.

Siden oppsett av gjerde ikke er direkte hjemlet i verneforskriften, kan i stedet dispensasjonsmuligheten § 48 benyttes. Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Tiltaket må også vurderes etter prinsippene §§ 8 til 12 i naturmangfoldloven.

Vurdering av saken

Gangarøya ligger i Hysvær/Søla landskapsvernområde. Skjøtsel med beitedyr har bidratt til hvordan landskapet i Hysværet ser ut i dag, og er viktig for å opprettholde kulturlandskapet. Tilrettelegging for skjøtsel med gjerder er en nødvendig del av dyreholdet. I denne saken er det snakk om å erstatte det gamle gjerdet som har falt ned med et nytt. Gjerdet skal blant annet sørge for at sauene holder seg samlet under lammingen.

Vernområdeforvalter ser på tiltaket som positivt og at det er med på å ivareta verneverdiene ved å legge til rette for skjøtsel. Selve oppføringen av tiltaket vil ikke forstyrre fuglelivet på øya så lenge det oppføres utenfor hekkesesongen.

Verneområdeforvaltningen bør ut fra dette prioritere å gi dispensasjon (etter naturmangfoldlovens § 48)

Naturmangfoldlovens §§ 11 og 12 er ikke relevante i denne saken og er derfor ikke vurdert.

/OPTIMERA/

Optimera AS
Postboks 40, Haugenstua
0915 Oslo
NO 967013056MVA

TILBUD

Kundens adresse

STATSFORVALTEREN NORDLAND
FRIDTJOF NANSENS VEI 11
8003 BODØ

Leveringsadresse

STATSFORVALTEREN NORDLAND
FRIDTJOF NANSENS VEI 11
8003 BODØ

Ordrenummer 6000026494
Bestillingsdato 10.02.2025
Siste utskriftsdato 19.02.2025
Kundenummer 10091643
Kundeansvarlig Müller Glenn
Leveringsmåte Bil
Betalingsbetingelser 30 dager netto
Tilbudsansvarlig Overholdt Karl Ib
Deres referanse
Deres ordrenummer
Gyldig til 24.02.2025

1 (1)

Linje	NOBB nr Art.nr.	Benevnelse	Antall Enh	Leveringsdato	Salgspris Nettopris	Rab %	Beløp *
1	55833146 101243840	SAUENETTING H900MM 100M/42KG 90/6/15 STANDARD 100M/42KG7STAYLOCK	2 RUL	17.02.2025	4 336,00 3 685,60	15,00	7 371,20 *0
2	51745260 101205433	KAMSTÅL B500NC Ø25 MM X 6M 44 STK. PR. BUNT 23,58 KG PR 6M	235,6 KG 10 STK	10.02.2025	28,72 25,85	9,99	6 090,26 *0

Netto vekt 319,600

Ordretotal 13 461,45
MVA 3 365,36
Avrundning 0,18
Total 16 827,00

Med vennlig hilsen
Overholdt Karl Ib

For at et tilbud skal gjøres gyldig må kundeansvarlig eller selger kontaktes på forhånd eller tilbudsnummer oppgis ved bestilling. Oppgitte priser er dagens priser. Vi tar forbehold om prisøkninger i perioden frem til levering. Det vil være leveringsdagens priser iht. avtale som gjelder og vil bli fakturert. Det er avtalt at det er våre standard salgs- og leveringsbetingelser som gjelder. Disse finnes på våre nettsider under pris- og leveringsinfo.

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Vega verneområdestyre	6/25	04.04.2025

Søknad om dispensasjon fra verneforskriften - Muddværet fuglefredningsområde - flyving med drone fra Connie Tindslett

Vedlegg:

- 1 Søknad - dispensasjon fra verneforskriften - Muddværet fuglefredningsområde - flyving med drone - Connie Tindslett

Forvalters tilrådning

Vega verneområdestyre gir avslag på søknaden om bruk av drone i Muddvær fuglefredningsområde fra Connie Tindslett. Avslaget gis med hjemmel i verneforskriftens § 3.

Bakgrunn for avslaget er en samlet vurdering ut fra verneforskriften der det heter at bruk av modellfly (drone) er forbudt, og etter vurderinger av naturmangfoldloven og tidligere relevante saker. Det vurderes at dronflygningen kan påvirke verneformål og verneverdiene nevneverdig. Presedensvirkningen av en tillatelse på lengre sikt tillegges stor vekt i saken. Vega verneområdestyre ønsker å prioritere dispensasjoner for bruk av droner til formål som kan fremme verneverdiene og naturmangfoldet, slik som for eksempel forskning og kartlegginger.

Søknaden

I videresendt henvendelse fra Vega kommune den 8 januar i år, søker fotograf, Connie Tindslett om tillatelse til å fly med drone for fotografering i Muddvær fuglefredningsområde.

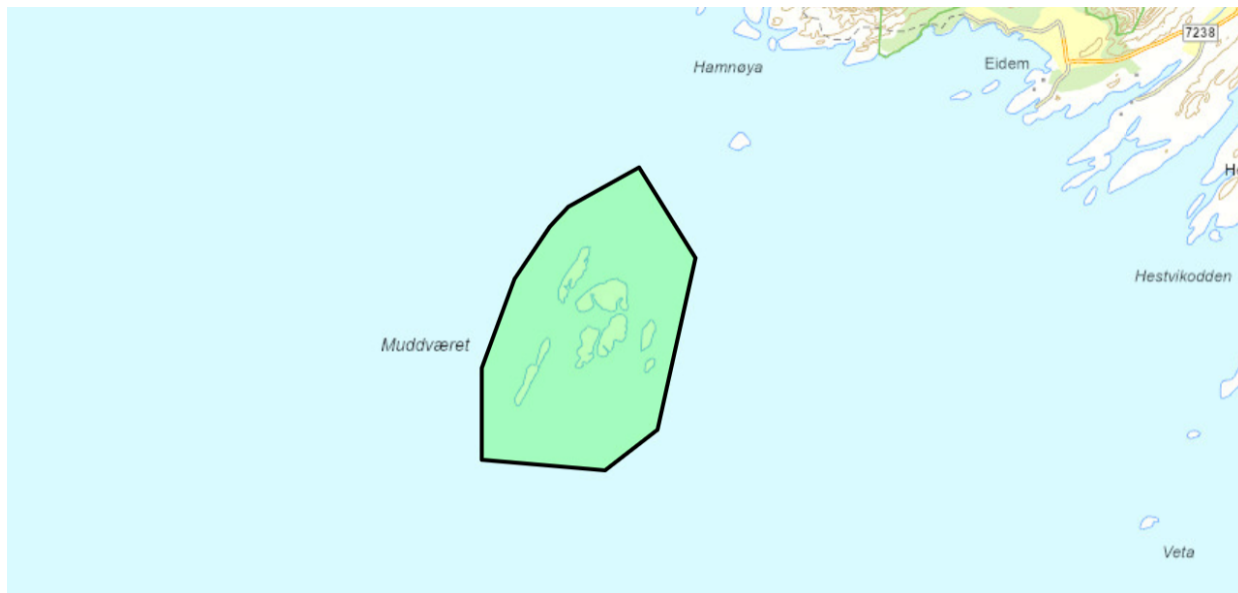
Formålet med flygingen er å vise frem det unike naturlandskapet på Vega og Vegaøyene gjennom en årlig kalender.

Fotografen er klar over droneforbudet på Muddværet og beskriver i søknaden hvilke vurderinger som hun har gjort, hun er også åpen for å tilpasse prosjektet dersom det skulle være nødvendig.

Søknaden ligger vedlagt saksdokumentene.

Naturmangfoldloven og verneforskrift

Verneformålet for Muddværet er å ivareta et viktig hekkeområde for sjøfugl, og legge forholdene til rette slik at man her fortsatt kan beholde et aktivt egg- og dunvær. Foruten de spesielle egg- og dunværsartene, besitter også området betydelige kvaliteter som hekkeområde for andre sjøfuglarter og ferskvannstilknyttede våtmarksarter. I forbindelse med egg- og dunværsdriften har det blitt utviklet et spesielt landskapselement, som også har kulturhistorisk interesse.

Kart: oversiktskart som viser Muddvær dyrefredningsområde med grønn farge.

Verneforskriften for Muddværet fuglefredningsområde er utformet svært restriktiv i forhold til forstyrrelser for fuglelivet.

§ 3 i forskriften lister opp vernebestemmelsene, hvor både motorferdsel, start og landing med luftfartøy og lavtflyging under 300 meter er forbudt. I tillegg er unødvendige forstyrrelser på fuglelivet slik som bruk av modellbåter, modellfly og vannskuter ikke tillatt. Det er heller ikke lagt til rette for at forvaltningen kan tillate slike tiltak under §5 (eventuelle unntak etter søknad).

§ 7 (generelle dispensasjonsregler), samme forskrift sier: «Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften når formålet med vernet krever det, for vitenskapelige undersøkelser, for arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning og i spesielle tilfeller dersom det ikke strider mot formålet med vernet.»

Ifølge naturmangfoldloven § 77 vil den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48 gjelde for eldre vernevedtak, som vernevedtaket for Hysvær-Søla landskapsvernområde. Dette medfører at generelle dispensasjonsbestemmelser i verneforskrifter vedtatt før naturmangfoldlovens ikrafttredelse ikke lenger gjelder, og at søknader om dispensasjon som ikke omfattes av spesifiserte dispensasjonsbestemmelser i disse forskriftene må vurderes etter naturmangfoldloven § 48.

I henhold til § 48 kan forvaltningsmyndigheten «gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig».

Alle saker som berører natur skal i tillegg vurderes ut fra naturmangfoldlovens §§ 8-12.

Vurdering av saken

Muddværet er viktig hekkeområde for sjøfugl, med flere sildemåkekolonier. De gamle hekkeplassene til sildemåkene finner man i tilknytning til de sentrale delene av været. På flere av de større øyene i været er det små ferskvannsdammer. I tilknytning til disse hekker det smålom, og årlig kan det hekke 2-3 par innen været. Her finner man også andre ferskvannstilknyttede våtmarksarter. Stor biologisk og kulturell verdi er knyttet til området som hekkeområde for ærfugl. Hovedandelen av disse hekker i spesielle e-hus, og det drives fortsatt en aktiv dunværsdrift. De største botaniske verdiene finnes på Trælvikøya som er ei variert øy med bergkoller og slakere drag, sumper og tjønner, lune kiler og noe mer eksponerte strandberg og viker.

Verneforskriften for Muddværet fuglefredningsområde er som tidligere beskrevet utformet svært restriktivt opp mot potensielle forstyrrelser for fuglelivet.

Den omsøkte bruken av drone kommer ikke inn under sikkerhetsmessige hensyn eller vesentlige samfunnsinteresser. Med vesentlig samfunnsinteresse menes tungtveiende hensyn av nasjonal betydning. Søknaden må derfor vurderes opp mot om tiltaket strider mot verneformålet, og om det påvirker verneverdiene nevneverdig.

12. april 2024 behandlet verneområdestyret lignende sak, hvor det var ønske å bruke drone for *fotografering på Gangarøya som ligger i Hysvær-Søla landskapsvernområde*. Her ble det gitt avslag med vurdering om at dronedygningen kunne påvirke verneformål og verneverdiene nevneverdig. Muddværet fuglefredningsområde har om så en strengere utformet verneforskrift enn Hysvær-Søla landskapsvernområde, nettopp for å sikre at ikke unødige forstyrrelser for fuglelivet forekommer.

Hensikten med prosjektet er som beskrives av fotograf, Connie Tindslett er å vise frem Vega i en årlig kalender. Dette er et positivt tiltak som også kan bidra til kunnskap om naturen og verneverdiene på Vega. Her legger forvalter vekt på at fotografen kan vurdere å hente motiver utenfor verneområdene også eventuelt fotograferer uten bruk av drone.

Den omsøkte aktiviteten kommer ikke inn under sikkerhetsmessige hensyn eller vesentlige samfunnsinteresser. Med vesentlig samfunnsinteresse menes tungtveiende hensyn av nasjonal betydning. Søknaden må derfor vurderes opp mot om tiltaket strider mot verneformålet, og om det påvirker verneverdiene nevneverdig.

Bruk av droner må håndheves strengt med bakgrunn av at det er et forbud mot bruk av modellfly o.l. i verneområdet, og ut ifra at det i verneprosessen er vurdert som relevant med et slikt forbud pga. den forstyrrende effekten det kan ha. For at forbudet skal ha sin tilsiktede virkning er det viktig at dette håndheves restriktivt.

Funn fra studier (for eksempel *Sammenstilling av kunnskap om bruk av ubemannede luftfartøy/droner på Svalbard*. Norsk Polarinstitutt. September 2016 samt *Flights of drones over sub-Antarctic seabirds show species- and status-specific behavioural and physiological responses*. Weimerskirch, H., Prudor, A. & Schull, Q. 2018) beskriver at bruk av drone har potensiale til å forstyrre og påvirke fugler, både atferdsmessig- og fysiologisk, og at de forskjellige artene viser ulik grad av følsomhet for visuelle og akustiske forstyrrelser. Forvalter går ut fra at bruk av drone kan ha en effekt på fuglelivet selv om vi ikke har konkret kunnskap om hvordan- og hvor stor denne effekten vil være for de ulike sjøfuglartene som hekker på det konkrete stedet som skal filmes. Vi bør derfor være varsom med å tillate bruk av droner i et verneområde hvor områdene er vernet for at sjøfuglene ikke skal forstyrres unødig, jf. føre-var-prinsippet i naturmangoldloven § 9.

Begrenset flytid, lavt lydnivå på drone, stor avstand til dyreliv og hensynsfull bruk vurderes å kunne gi begrenset forstyrrelser for dyrelivet. Men forstyrrelsen vurderes likevel å være nevneverdig. Spesielt når hensynet til samlet belastning (nml. 10) på økosystemet, og

presedensvirkningen av en tillatelse til denne typen aktivitet på lengre sikt også vurderes. Det er etter hvert mange som har tilgang til en drone, og som ønsker å formidle sine turer i verneområdene på ulike informasjonskanaler. Dette må verneområdestyret ta hensyn til i en langsiktig forvaltning. Forvalter kan ikke se at naturmangfoldlovens § 11, om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver vil få relevans i denne saken.

Det er ikke et mål i seg selv at flest mulig skal besøke verneområdene på Vega, men at omfanget skal være bærekraftig og balansert i forhold til de øvrige verneformålene. Formålet med droneflygingen skal være av en viss allmenn interesse i informasjonssammenheng. Det vurderes her om fotografen kan gjennomføre prosjektet utenfor verneområdet også på en annen måte enn ved bruk av drone.

Forvalter ser positivt på at søkeren respekterer søknadsplikt, søker om tillatelse, viser forståelse for ulike hensyn, verneverdier og innsikt i regelverket samt ønsker å formidle verneområdet. Det er også positivt dersom søkeren informerer om verneverdiene på en slik måte at forståelsen for verneformålet øker.

Ut fra vurderingen over innstiller forvalter derfor på et avslag på søknaden. Avslaget begrunnes i en helhetsvurdering og tidligere behandlede saker hvor Vega verneområdestyre har ønske om å prioritere dispensasjoner for bruk av droner til formål som kan fremme verneverdiene og naturmangfoldet, slik som for eksempel forskning og kartlegginger.

Fra: Vega Infoavdeling[postkasse@vega.kommune.no]
Sendt: 08.01.2025 09:29:29
Til: Wika, Jannike Elise[jannike.wika@statsforvalteren.no]
Tittel: VS: Vega Verneområdestyre

Med vennlig hilsen

Marit Nilsen

Vega kommune, info.avdeling

Rørøyveien 10, 8983 Vega

Telefon: 75 03 58 79

**Vega
kommune**

Fra: Connie Tindslett <ConnieTindslett@hotmail.com>
Sendt: søndag 5. januar 2025 18:42
Til: Vega Infoavdeling <postkasse@vega.kommune.no>
Emne: Vega Verneområdestyre

Til: Vega Verneområdestyre
Til hvem det måtte gjelde,

Jeg ønsker med dette å søke om tillatelse til å bruke drone til fotografering i Muddværet på Vega.

Formålet med fotograferingen er å vise frem det unike naturlandskapet på Vega og Vegaøyene gjennom en årlig kalender som fremhever Vega sin naturlige skjønnhet.

Som fotograf er jeg inspirert av det storslåtte landskapet, som gjør Vega til noe helt spesielt.

Gjennom fotograferingen ønsker jeg å formidle skjønnheten til vår vakre øy.

Fotoprosjektet vil inkludere:

Landskapsbilder som viser Vegaøyenes vakre natur og kystlinjer.
Og bidra til positive fotoprosjekter som fremmer og styrker Vega over tid.

Tiltak for å minimere forstyrrelser:

Jeg vil kun fly drone i områder som er tillatt i henhold til gjeldende retningslinjer og alltid holde god avstand til sårbare dyrearter og deres leveområder.

For å minimere forstyrrelser vil jeg gjennomføre fotograferingen utenom hekketiden og tilpasse prosjektet etter naturens behov.

All droneflyging vil skje i henhold til Luftfartstilsynets regler, med nødvendig registrering og operatørlisens.

Jeg er klar over at Muddværet er et vernet område med strenge regler, og jeg vil følge alle retningslinjer gitt av verneområdestyret for å ivareta både sikkerhet og naturens balanse.

Tusen takk for at dere vurderer min søknad. Jeg ser fram til å høre fra dere og er åpen for å tilpasse prosjektet dersom det skulle være nødvendig.

Med vennlig hilsen,
Connie Tindslett

Arkivsaksnr: 2025/1697-4

Saksbehandler: Bjørnar Aarstrand

Dato: 25.03.2025

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Vega verneområdestyre	7/25	04.04.2025

**Søknad - dispensasjon fra verneforskriften - Lånan/Skjærvær
naturresevat og Hysvær/Søla landskapsvernområde - bruk av drone
- Havforskningsinstituttet**

Vedlegg:

- 1 Lånan og Skjærvær, Hysvær og Søla verneområder søknad drone august 2025.pdf

Forvalters tilrådning

Vega verneområdestyre gir Havforskningsinstituttet tillatelse til flyvning med drone i Lånan/Skjærvær naturresevat og Hysvær/Søla landskapsvernområde, for telling av steinkobbe. Vedtaket er fattet med hjemmel naturmangfoldloven § 48:

Vilkår for dispensasjonen:

1. Dispensasjonen gjelder for bruk av drone 3. forskjellige dager i perioden 8.august – 31. august 2025.
2. Dispensasjonen gjelder bruk av drone for telling av steinkobbe slik beskrevet i søknaden.
3. Før kjøring skal lokalt naturoppsyn varsles på telefon, 48232480 (SMS er tilstrekkelig)
4. Dronekjøringen må utføres av personell med gyldig sertifikat for kjøring av drone, samt erfaring med telling av steinkobbe med bruk av drone.
5. Tillatelsen gjelder for alle innleide instanser knyttet til HI-prosjektet.
6. Ved fremvisning av dronevideo skal det komme frem at filmingen er gjort med tillatelse fra verneområdestyret.
7. Tillatelsen må medbringes og fremvises ved eventuell kontroll fra oppsyn eller politi.

Denne dispensasjonen gjelder kun fra verneforskriften.

Søknaden

Havforskningsinstituttet (HI) har i henvendelse den 24. februar i år søkt om bruk av drone å telle steinkobber i Lånan/Skjærvær naturreservat og Hysvær/Søla landskapsvernområde i august 2025. Søknaden gjelder drone-fotografering på 3 forskjellige dager det aktuelle området innenfor perioden 8. - 31. august.

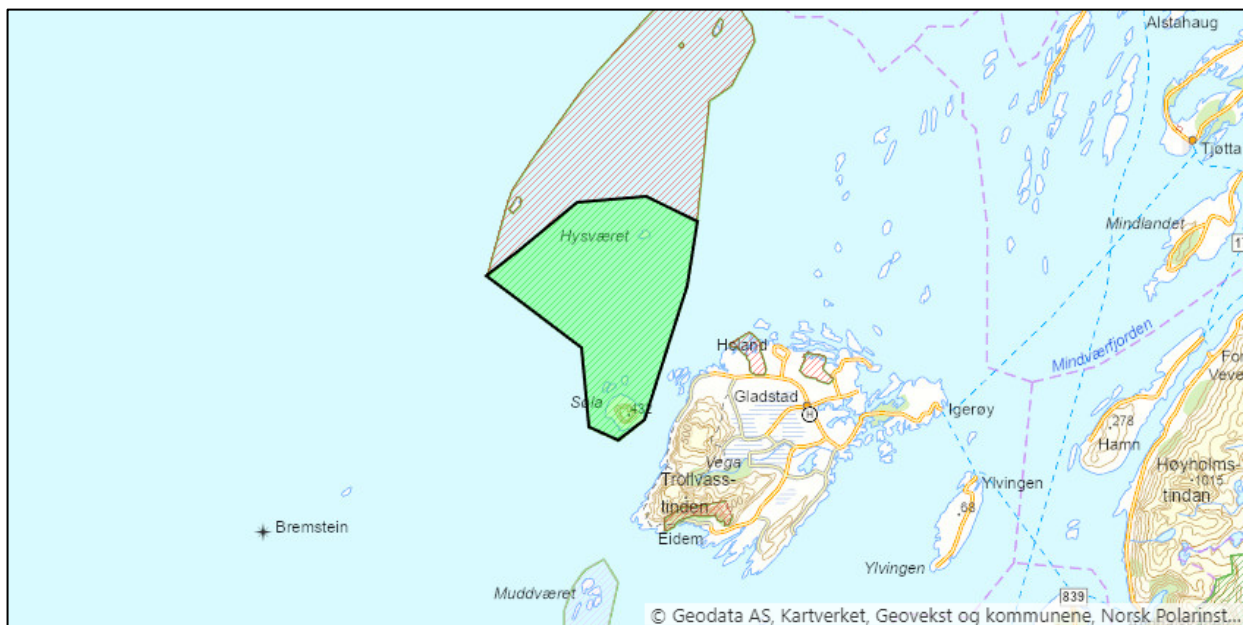
Havforskningsinstituttet v/Sjøpattedyrgruppa er, etter oppdrag fra NFD/Fiskeridirektoratet, ansvarlig for bestandstelling og rådgivning om jaktkvoter på steinkobbe og havert langs norskekysten. Steinkobbetelling gjennomføres i august, når flest steinkobber samler seg på liggeplasser og bruker mest tid på land for å skifte pels. Det telles i alle hårfellingsområder hvor det er steinkobbekolonier, inkludert verneområder. Telling i verneområder er helt nødvendig for å dekke alle hårfellingsområder for steinkobbe, fordi mange steinkobber har tilhold i slike områder.

Det er ikke mulig å angi nøyaktige datoer for tellingene, fordi det er nødvendig med godt vær, uten nedbør og moderat vind. Det søkes derfor om bruk av drone 3 forskjellige dager i perioden 8 – 31. august.

Tellingene i det aktuelle område inngår som en del av steinkobbetelling i hele Nordland fylke i august 2025.

Naturmangfoldloven og verneforskrift

Lånan/Skjærvær naturreservat ble etablert ved kgl.res. 6. desember 2002. Formålet med fredningen er å ivareta et nasjonalt verdifullt kystområde med det naturlige tilknyttede plante- og dyreliv. Spesiell verdi knytter seg til området som rastelokalitet for kvitkinngås på vartrekk, som hekke-, myte og overvintringsområde for sjøfugl og til forekomst av spesielle plantearter/plantesamfunn. Innen reservatet er det et generelt forbud mot motorferdsel til lands, samt start og landing med luftfartøy og lavtflyging under 300 meter, jfr. § 3, pkt. 6 i verneforskriften for området.

Kart: oversiktskart som viser Hysvær-Søla landskapsvernområde med grønn farge og Lånan/Skjærvær naturreservat med grå skravur.

Hysvær-Søla landskapsvernområde som ble fredet ved kongelig resolusjon 06.12.2002. Formålet med fredningen å bevare et egenartet natur- og kulturlandskapsområde, og sikre de zoologiske, botaniske, geologiske og kulturhistoriske element som er med på å gi området dets særpreg. I verneforskriftens paragraf 3 (vernebestemmelser), pkt. 3 er det beskrevet «Bruk av

modellbåter, modellfly, vannskuter og surfebrett og oppsetting av kamuflasjeinnretninger for fotografering er forbudt.»

Begge forutnevnte forskrifter er utformet med en generell dispensasjonshjemmel, § 7, som sier at: «*Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften når formålet med fredningen krever det, for vitenskapelige undersøkelser..»*

Siden det ikke er direkte åpning i forskriftene for å gi tillatelse til bruk av drone, så foreslås det at saken behandles etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen, naturmangfoldloven § 48.

Naturmangfoldlovens § 48 sier at forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. Søknaden må vurderes etter vilkårene om at det ikke må stride mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Disse vilkårene er kumulative, det betyr at hvis begge vilkårene er oppfylt kan forvaltningsmyndigheten vurdere om det skal gis dispensasjon.

Alle saker som berører natur skal i tillegg vurderes ut fra naturmangfoldlovens §§ 8-12.

Vurdering av saken

Verneområdestyret har også i 2012 gitt dispensasjon til lignende telling av steinkobbe i regi av HI. Det ble da gitt dispensasjon fra bestemmelsen om ferdselsforbud uten drone, men nå søkes det om å bruke drone (utenfor tiden med ferdselsforbud)

Bruk av drone rammes av forbudet mot bruk av modellfly og forbudet mot å forstyrre dyre- og fuglelivet.

Det finnes ingen direkte hjemmel for å gi tillatelser til bruk av drone over og under vann, og søknaden må derfor behandles etter naturmangfoldlovens (nml) § 48.

Den omsøkte aktiviteten kommer ikke inn under sikkerhetsmessige hensyn eller vesentlige samfunnsinteresser. Med vesentlig samfunnsinteresse menes tungtveiende hensyn av nasjonal betydning. Søknaden må derfor vurderes opp mot om tiltaket strider mot verneformålet, og om det påvirker verneverdiene nevneverdig.

Bruk av droner må håndheves strengt med bakgrunn av at det er et forbud mot bruk av modellfly o.l. i landskapsvernområde, og ut ifra at det i verneprosessen er vurdert som relevant med et slikt forbud pga. den forstyrrende effekten det kan ha. For at forbudet skal ha sin tilsiktede virkning er det viktig at dette håndheves restriktivt.

Forvalter går ut fra at bruk av drone kan ha en effekt på fuglelivet selv om vi ikke har konkret kunnskap om hvordan- og hvor stor denne effekten vil være for de ulike sjøfuglartene som hekker på det konkrete stedet som skal filmes. Vi bør derfor være varsom med å tillate bruk av droner i et verneområde hvor områdene er vernet for at sjøfuglene ikke skal forstyrres unødig, jf. føre-var-prinsippet i nml. § 9. I dette tilfellet søker HI om bruk av drone etter/helt på slutten av hekke- og yngletiden og dette vurderes derfor ikke som avgjørende for ynglingen.

Bruken av droner over og under vann er foreløpig begrenset i verneområdene på Vega, men bruk av droner over vann er stadig mer aktuelt og kan i enkelte tilfeller også være nyttige hjelpemidler. Dette må forvaltningsmyndigheten ta hensyn til i en langsiktig forvaltning og det må gjøres en vurderinger i hver enkelt sak. Det er viktig å skille på de ulike formålene med dronebruk – hva som er nødvendig og av nytteverdi, og hva som er av mer kommersiell eller privatbruk karakter. Bruk av drone kan i enkelte sammenhenger også være skånsomt for naturmiljøet, i de situasjonene hvor man kan unngå annen bruk av motorisert ferdsel for å få

utført samme oppdraget. Verneområdeforvaltningen bør derfor prioritere å gi dispensasjon (etter naturmangfoldlovens § 48) til prosjekter som bidrar til å fremme verneverdiene og naturmangfoldet, slik som forskning og kartlegginger.

I denne saken er formålet med bruk av droner å utføre bestandstelling av steinkobbe i omsøkte verneområder. Tellingene i det aktuelle område inngår som en del av steinkobbetelling i hele Nordland fylke i august 2025. I 2010 var steinkobbe rødlistet som sårbar i Norge på grunn av intensiv jakt, men er nå listet som livskraft i Norge og nær truet på Svalbard. Forvalter mener derfor det er nyttig at denne informasjonen blir innhentet og gjort tilgjengelig for verneområdeforvaltningen.

En tillatelse til dette formålet forventes å ikke skape presedens og dermed ikke påvirke samlet belysning nevneverdig. Hl planlegger tiltak som begrenset forstyrrelser for dyrelivet.

Forvalter vurderer at omsøkte bruk av drone med gitte vilkår ikke vil stride mot verneformålet og det vil ikke gi negative virkninger på verneverdiene.

Naturmangfoldlovens §§ 11 og 12 er ikke relevante i denne saken og er derfor ikke vurdert.

Etter en samlet vurdering er konklusjonen at tiltaket oppfyller kriteriene for dispensasjon etter nml § 48. Forvaltningsmyndigheten gir dermed tillatelse til tiltaket med gitte vilkår. De angitte vilkårene anses å ha en saklig sammenheng med verneformålet og de hensyn som der skal ivaretas, og kan ikke sies å fremstå som særlig tyngende.

Søknad om bruk av drone til bestandstelling av steinkobbe i Lånan/Skjærvær naturreservat og Hysvær/Søla landskapsvernområde i august 2025

Havforskningsinstituttet v/Sjøpattedyrgruppa er, etter oppdrag fra NFD/Fiskeridirektoratet, ansvarlig for bestandstelling og rådgivning om jaktkvoter på steinkobbe og havert langs norskekysten. Kvoterådene evalueres av Sjøpattedyrutvalget og jaktkvotene bestemmes til slutt av Fiskeridirektøren. Steinkobbetelling gjennomføres i august, når flest steinkobber samler seg på liggeplasser og bruker mest tid på land for å skifte pels. Det telles i alle hårfellingsområder hvor det er steinkobbekolonier, inkludert verneområder. Telling i verneområder er helt nødvendig for å dekke alle hårfellingsområder for steinkobbe, fordi mange steinkobber har tilhold i slike områder.

Det søkes herved Vega Verneområdestyre om dispensasjon fra fredningsbestemmelsene i *Lånan/Skjærvær naturreservat og Hysvær/Søla landskapsvernområde* for å gjennomføre dronefotografering for bestandstilling av steinkobbe. Det vil bli brukt en batteridrevet helikopterdrone (DJI Mavic 3 pro). Søknaden gjelder drone-fotografering på 3 forskjellige dager det aktuelle området innenfor perioden 8. -31. august 2025.

Det er ikke mulig å angi nøyaktige datoer for tellingene, fordi det er nødvendig med godt vær, uten nedbør og moderat vind. Tellingene gjennomføres ved lavvann (± 2 timer). Dronen opereres fra båt med en avstand på ca. 800-900 m til nærmeste skjær/holme hvor det ligger steinkobber. Dronen flyr ca. 60 m over skjærene hvor det tas vertikale bilder over hele området slik at alle liggeplassene dekkes. Vanlig tidsbruk for en dronetryking i et område med flere holmer og skjær er 15-30 min. Drone brukes bare der det blir observert steinkobber på land. Vår erfaring er at dronen ikke skremmer steinkobber med flyhøyde på 60 meter og høyere. Det vil bli brukt et følgefartøy (type Targa 46), enten *Arctic Aurora* eller *Arctic Cruise*.

Tellingene i det aktuelle område inngår som en del av steinkobbetelling i hele Nordland fylke i august 2025.

Med vennlig hilsen,

Kjell Tormod Nilssen

Seniorforsker
Havforskningsinstituttet

Arkivsaksnr: 2025/2387-3

Saksbehandler: Bjørnar Aarstrand

Dato: 26.03.2025

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Vega verneområdestyre	8/25	04.04.2025

Søknad om dispensasjon fra ilandstigningsforbudet for sjøfugltelling i Lånan/Skjærvær naturreservat - NiBIO

Vedlegg:

- 1 Sjøfuglkartlegging i Vega 2025 prosjektbeskrivelse.pdf

Forvalters tilrådning

Vega verneområdestyre gir Norsk institutt for bioøkonomi (NiBIO) tillatelse til ilandstigning i Lånan/Skjærvær naturreservat i tiden for ilandstigningsforbudet, for gjennomføring av sjøfugltelling. Vedtaket er fattet med hjemmel naturmangfoldloven § 48:

Vilkår for dispensasjonen:

1. Dispensasjonen gjelder for perioden fra og med 15.april – 1.juni 2025. Det tillates inntil 2. besøk på hvert av de 6. ulike ilandstigningspunktene for sjøfugltelling.
2. Tillatelsen gjelder for alle innleide instanser knyttet til NiBIO-prosjektet.
3. Før ilandstigning skal lokalt naturoppsyn varsles på telefon, 48232480 (SMS er tilstrekkelig)
4. Tillatelsen må medbringes og fremvises ved eventuell kontroll fra oppsyn eller politi.

Vega verneområdestyre oppfordrer NiBIO til å samordne sine undersøkelser med NINA-prosjekt om sjøfuglkartlegging i samme områder 2025. Dette vil styrke begge prosjektene positivt for et best mulig resultat.

Søknaden

Norsk institutt for bioøkonomi (NiBIO) søker om dispensasjon tillatelse til ilandstigning i Lånan/Skjærvær naturreservat i tiden for ilandstigningsforbudet.

I prosjektbeskrivelsen står det blant annet: «I de senere år har sjøfuglbestandene langs kysten blitt dramatisk reduserte. Av Norges 54 sjøfuglarter er hele 32 oppført på norsk rødliste for arter (Artsdatabanken 2021). I Vega står spesielt ærfuglen sentralt i forvaltninga både som art og som kulturhistorie. Den unike ærfugldriften med sanking av ærfugldun var et viktig element da

Vega fikk verdensarvstatus i 2004 og tradisjonen holdes i hevd i flere aktive fuglevær i Verdensarvområdet. I dag er bekymringa stor både blant forvaltninga, politikere og fuglevokterne for at ærfuglen er i ferd med å forsvinne fra de kjente hekkeområdene langs Nordlandskysten.»

På forespørsel fra Vega verneområdestyre og Stiftelsen Vegaøyan verdensarvområde ved har NIBIO utformet et tilbud på kartlegging av sjøfugl i Lånan/Skjærvær naturreservat og Hysvær/Søla landskapsvernområde.

De to verneområdene som her skal kartlegges ligger ytterst vest i kommunen og avgrenses av Søla i sør og Lånan i nord.

I Lånan/Skjærvær naturreservat er det ferdselsforbud i perioden fra og med 15. april til og med 31. juli. Siden 6 av punktene som skal undersøkes er plassert innenfor dette verneområdet søkes det derfor om dispensasjon fra ferdselsforbudet for å få gjennomført tellingene.

Etter samtale med NIBIO ved prosjektleder, Thomas Holm Carlsen 26. mars er det snakk om observasjoner/tellinger på 6 punkter innenfor Lånan/Skjærvær naturreservat på 2 ulike tidspunkt. Det er ønske om å gjøre en observasjon i april og en observasjon i løpet av mai. Forhåpentlig vis vil det la seg gjøre å gjennomføre første telling før ferdselsforbudet trer i kraft 15. april, men dette er svært væravhengig.

Det beskrives at observasjoner/tellinger skal gjøres ved bruk av teleskop. Det er to personer som går på land og telling vil ta maksimalt en time per punkt.

Naturmangfoldloven og verneforskrift

Formålet med vern av Lånan/Skjærvær naturreservat er å ivareta et større sammenhengende kystområde, som fyller en rekke biologiske funksjoner, og et representativt og helhetlig kulturlandskap med betydelige verdier innen flere fagfelt. Lånanområdet har/hadde internasjonal verdi som rasteplass for hvitkinngås. Videre finnes det i Lånan-området flere hekkeplasser for sildemåke. Denne arten har i de senere år vist en drastisk bestandsreduksjon. Årsaken(e) til dette er ikke kjent, men det er svært viktig at hekkeplassene gis beskyttelse og at man her har mulighet til å kontrollere uønsket ferdsel i disse områdene. Det er også viktig å ivareta hekkeområder for sjeldne rovfugler. Tradisjonelt har det i dette området vært en intens utnytting av egg og dun.

Ilandstigningsforbudet for Lånan/Skjærvær naturreservat er hjemlet i forskriftens §3 punkt 4 og sier at *«I tiden fra og med 15. april til og med 31. juli er det forbud mot ferdsel på land i verneområdet.»*

Forskriften er utformet med en generell dispensasjonshjemmel, § 7, som sier at: *«Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften når formålet med fredningen krever det, for vitenskapelige undersøkelser..»*

Siden ilandstigning til forskning og vitenskapelig registreringer ikke er direkte hjemlet i forskriften foreslås det benytte den generelle dispensasjonsmuligheten som finnes for denne typen saker, etter § 48 i naturmangfoldloven. I følge § 48 kan forvaltningsmyndigheten gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Søknaden må også vurderes etter prinsippene §§ 8 til 12 i naturmangfoldloven.

Vurdering av saken

Det er gode nok kunnskaper om verneområdet og dyrelivet både gjennom tidligere registreringer og registreringer i artsdatabanken med rødlistede arter.

Den omsøkte aktiviteten kommer ikke inn under sikkerhetsmessige hensyn eller vesentlige samfunnsinteresser. Med vesentlig samfunnsinteresse menes tungtveiende hensyn av nasjonal betydning. Søknaden må derfor vurderes opp mot om tiltaket strider mot verneformålet, og om det påvirker verneverdiene nevneverdig.

Ilandstigningsforbudet må håndheves strengt ut ifra at det i verneprosessen er vurdert som relevant med et slikt forbud pga. den forstyrrende effekten det kan ha. For at forbudet skal ha sin tilsiktede virkning er det viktig at dette håndheves restriktivt.

Forvalter går ut fra at ilandstigning kan ha en negativ forstyrrende effekt på fuglelivet selv om vi ikke har konkret kunnskap om hvordan- og hvor stor denne effekten vil være for de ulike sjøfuglartene som hekker/er etablert på det konkrete stedet. Vi bør derfor være varsom med å tillate ilandstigning et verneområde hvor områdene er vernet for at sjøfuglene ikke skal forstyrres unødig, jf. føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9. I dette tilfellet søker NIBIO om ilandstigning helt i starten av hekke- og yngletiden og dette vurderes derfor ikke som avgjørende for ynglingen. Det benyttes også en skånsom metode for tellingen ved bruk av teleskop. Det er to personer som går på land og telling vil ta maksimalt en time per punkt. Det legges også opp til at en av de 2 tellingene kan foregå før ferdselsforbudet inntreffer, men på grunn av værforhold er det vanskelig å gå ut fra dette.

Verneområdeforvaltningen bør ut fra dette prioritere å gi dispensasjon (etter naturmangfoldlovens § 48) til prosjekter som bidrar til å fremme verneverdiene og naturmangfoldet, slik som forskning og kartlegginger.

I denne saken er formålet med ilandstigningen å telle sjøfugl med hovedfokus på ærfugl, og dette i et nært samarbeid med Vega verdensarvsenter. Ærfuglen er i sterk nedgang og den unike ærfugldriften med sanking av ærfugldun var et viktig element da Vega fikk verdensarvstatus i 2004. Forvalter mener derfor det er nyttig at denne informasjonen blir innhentet og gjort tilgjengelig også for verneområdeforvaltningen.

En tillatelse til dette formålet forventes å ikke skape presedens og dermed ikke påvirke samlet belysning nevneverdig. NIBIO planlegger også tiltak som begrenset forstyrrelser for dyrelivet.

Naturmangfoldlovens §§ 11 og 12 er ikke relevante i denne saken og er derfor ikke vurdert.

I tillegg har også NINA søkt om dispensasjon for ilandstigning i Lånan/Skjærvær naturreservat med formål sjøfuglregistrering i 2025 og 2026 (egen sak). Dette er ikke en del av samme prosjekt, men det henstilles til at NIBIO tar kontakt med NINA slik at registreringene kan både samordnes og sammenstilles for et mer nøyaktig og best mulig resultat for begge prosjekter.

Forvalter vurderer at omsøkte ilandstigning i dette tidsrommet, med gitte vilkår ikke vil stride mot verneformålet og det vil ikke gi negative virkninger på verneverdiene. De angitte vilkårene anses å ha en saklig sammenheng med verneformålet og de hensyn som der skal ivaretas, og kan ikke sies å fremstå som særlig tyngende.

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Stiftelsen Vegaøyen verdensarv
v/Rita Johansen
Ærfuglveien 1
8984 Vega

Dato: 14.01.2025
Deres ref: [Initialer]
Vår ref: [Initialer]

NIBIO
Postboks 115, 1431 Ås
Tlf: 03 246
post@nibio.no
nibio.no

Org. nr: 988 983 837

Sjøfuglkartlegging med fokus på ærfugl i Vega Verdensarvområde

Sjøfugler var tidligere tallrike og viktige for vår rike kystkultur. I de senere år har sjøfuglbestandene langs kysten blitt dramatisk reduserte. Av Norges 54 sjøfuglarter er hele 32 oppført på norsk rødliste for arter (Artsdatabanken 2021). I Vega står spesielt ærfuglen sentralt i forvaltninga både som art og som kulturhistorie. Den unike ærfugldriften med sanking av ærfugldun var et viktig element da Vega fikk verdensarvstatus i 2004 og tradisjonen holdes i hevd i flere aktive fuglevær i Verdensarvområdet. I dag er bekymringa stor både blant forvaltninga, politikere og fuglevokterne for at ærfuglen er i ferd med å forsvinne fra de kjente hekkeområdene langs Nordlandskysten.

På forespørsel fra Vega verneområdestyre ved Jannike Wika og Stiftelsen Vegaøyen verdensarvområde ved Rita Johansen har NIBIO utformet et tilbud på kartlegging av sjøfugl i Lånan/Skjærvær naturreservat og Hysvær/Søla landskapsvernområde. Tilbudet tar utgangspunkt i forvaltningas ønske om å få kartlagt tetthet og arealbruken til ærfugl og andre sjøfugler, i perioden før hekkesesongen. Denne fasen er spesielt kritisk for ærfuglhunnene da de bruker mye energi på å lagre næring og forberede seg før hekkinga. Ærfugl er den viktigste arten å få registrert, men også andre arter som tradisjonelt sett benytter gruntvannsområdene i de to verneområdene til næringssanking i deler eller hele året skal kartlegges. Eksempler på slike arter er havelle, praktærfugl, svartand, sjøorre, islom, gulnebbblom, smålom, gråstrupedykker, horndykker, lunde, alke, lomvi, teist, gråmåke, krykkje, svartbak, storskarv og toppskarv. For å kunne sette inn målrettede tiltak for å bedre situasjonen for sjøfuglene i Vega er det behov for grundig kartlegging og dokumentasjon av fuglenes arealbruk og furasjeringsmønstre. Dette i tråd med regjeringas handlingsplan for å bedre situasjonen for norske sjøfugler (Klima og Miljødepartementet 2024)

De to verneområdene som her skal kartlegges ligger ytterst vest i kommunen og avgrenses av Søla i sør og Lånan i nord. Til sammen utgjør verneområdenes areal rundt 206 km². Området karakteriseres av hundrevis av flate øyer, holmer og skjær spredt i et unikt gruntvannsområde som knapt er farbart med båt. Fra tidligere vet man at dette området er viktig for ulike fuglearter til ulike tider av året. Dette er beskrevet bl.a. i verneformålene for begge reservat og finnes i innmeldte observasjoner i eks. www.artskart.no. Det meste av tilgjengelig dokumentasjon bærer preg av å

NIBIO

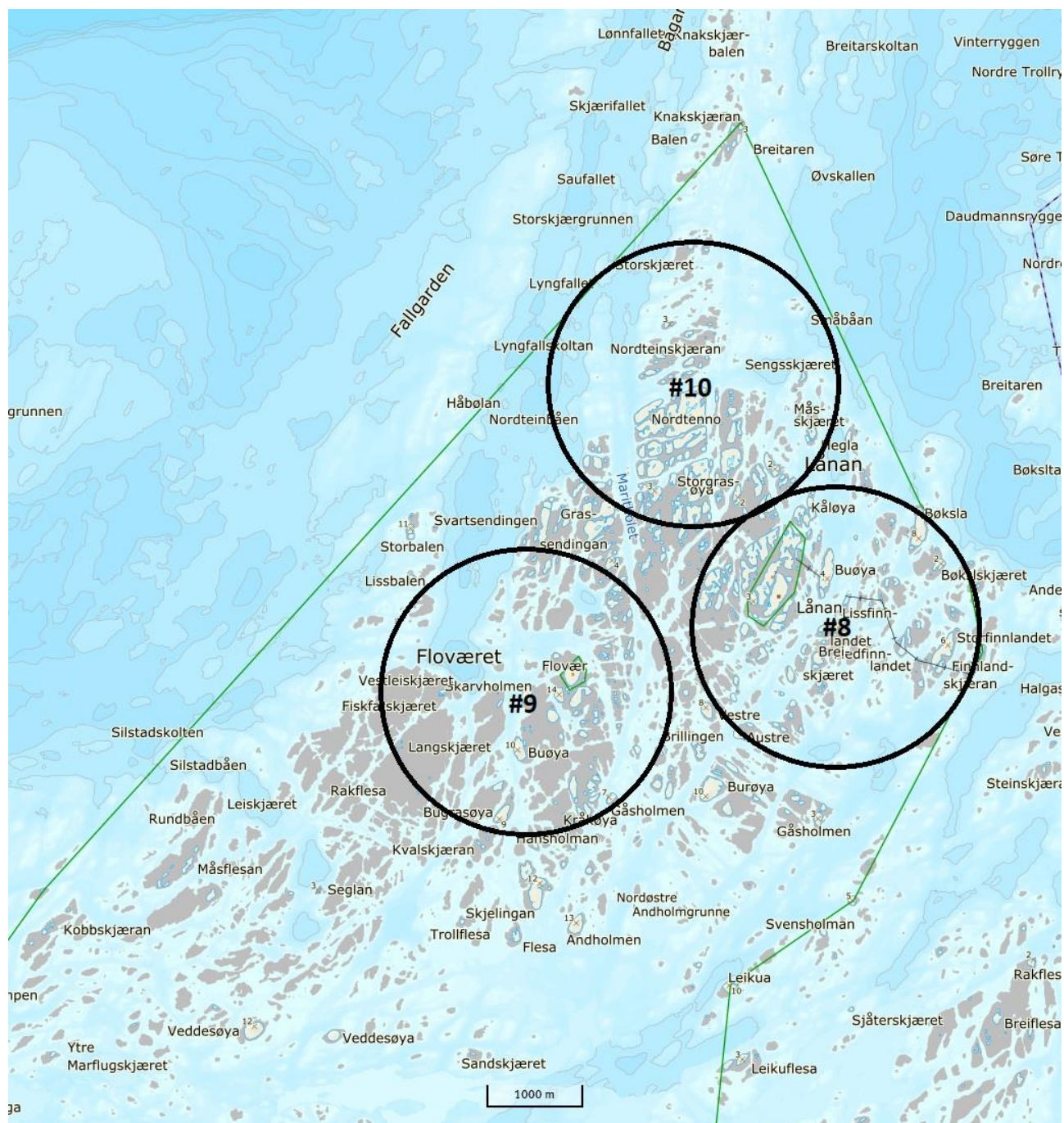
være mer eller mindre tilfeldige enkeltobservasjoner som gir et fragmentert og unøyaktig bilde, i tid og rom, av områdets funksjon som leveområde for sjøfugl.

For å få et mer presist bilde av sjøfuglenes bruk av verneområdene må det designes et kartleggingsopplegg som fanger opp variasjonen i bruk i tid og rom. NIBIO tilbyr seg å utføre en kartlegging av sjøfugl som fanger opp arealbruken i den kritiske perioden før hekking, dvs. sein overvintringstid og i vårtrekkperioden. Det vil bli lagt ekstra vekt på forekomst av ærfugl ved at man samler supplerende informasjon om adferd, aktivitetstype og kjønn- og aldersklassedeling. Opplegget vil bli standardisert på en måte som gir oppdragsgiver mulighet til å utvide prosjektet til et overvåkningsprogram som fanger opp variasjoner gjennom året og bestandsutvikling over tid for ulike sjøfuglarter. Det legges opp til en metode som sikrer god dekningsgrad, høy detaljgrad og oppløsning, samt tilstrekkelig omfang, og høy kvalitet på de romlige og sesongmessige data. Det vil være åpning for diskusjon rundt omfanget av prosjektet.

Ansvarlig forsker i prosjektet fra NIBIO vil være Thomas Holm Carlsen som er utdannet zoolog med fordypning i terrestrisk økologi fra NTNU, Trondheim. Thomas har spisskompetanse på fugl- og viltkartlegging. Sven Emil Hinderaker, NIBIO vil bli med som assistent på feltbefaringene.

Metode:

Ti holmer har blitt valgt ut som representative observasjonspunkt (#1-10) for de to verneområdene (se figur 1-3). Observasjonspunktene vil være utgangspunkt for en heldekkende kartlegging innenfor en sirkel med en maksimumsradius på 1 500 meter. Hvert observasjonspunkt vil da dekke maksimum 7 km². Optiske avstandsmålere vil bli benyttet for å kontrollere observasjonsfeltet. Sirklene vil bli oppdelt i sektorer (fortrinnsvis fire) for å kunne differensiere mellom ulike parameter som sjøforhold (dybde, bunn), forekomst av holmer og skjær, eksponeringsgrad m.m. Alle arter og antall individer vil bli registrert innenfor et gitt tidsrom for hvert punkt. Så langt det er mulig vil vi unngå observasjon ved fjære sjø, da store deler av verneområdene feller tørt og sjøfuglene trekker seg ut til andre dypere områder. Totalt sett vil registreringene fra hvert observasjonspunkt gi en god beskrivelse av sjøfuglbestanden i området på to tidspunkt inn mot hekkesesongen (se beskrivelse nedenfor). Sjøfugler som blir registrert utenfor observasjonspunktens rekkevidde (1,5 km radius) eks. under transport mellom punktene vil også bli notert og inngå i overvåkingen.

Figur 1: Oversiktsbilde av den nordlige delen av verneområdene med observasjonspunkt 8-10. Det er lagt inn en maksimumsradius på 1,5 km.

Figur 2: Oversiktsbilde av den midterste delen av verneområdene med observasjonspunkt 4-7. Det er lagt inn en maksimumsradius på 1,5 km.

Figur 3: Oversiktsbilde av den sørlige delen av verneområdene med observasjonspunkt 1-3. Det er lagt inn en maksimumsradius på 1,5 km.

Det legges opp til to befaringer og kartlegginger i området, der samtlige ti observasjonspunkt besøkes:

- En i mars/april for å fange opp områdets funksjon som overvintrings- og rasteområde på senvinter/tidlig vår
- En i starten av mai for å fange opp sjøfuglers bruk av området i tidlig hekkefase og for sjøfugler som avventer hekking i fjellområder og i kaldere arktiske strøk (Svalbard, Russland)

NIBIO

Innsamlet data på arts- og individnivå vil bli lagt inn på artsobservasjoner (www.artsobservasjoner.no). En oppsummerende rapport vil bli skrevet på bakgrunn av funnene i de to kartleggingsrundene.

Kostnadsoverslag:

Kostnadsart	NOK
Forarbeid	12 000
Feltbefaringer. To feltbefaringer, to dager/tur, to personer (ca. 80 t)	90 000
Kost, losji og feltt tillegg	10 000
Reisekostnader (bruk av egen båt)	8 000
Rapportering	30 000
SUM (eks. MVA)	150 000

NIBIO tilbyr seg å gjennomføre en omfattende og grundig sjøfuglundørsøkelse med hovedfokus på ærfugl for Lånan/Skjærvær naturreservat og Hysvær/Søla landskapsverneområde i Vega kommune i 2025 for NOK 150 000,- (eks. MVA). Det vil være mulig å diskutere opplegget og omfanget hvis tilbudet ikke står i forhold til forventninger fra oppdragsgivere.

Referanser:

Artsdatabanken (2021, 24. november). Norsk rødliste for arter 2021.

<http://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisterforarter/2021/>. Nedlastet 14.01.2025

Klima og Miljødepartementet 2024. Nasjonal handlingsplan for å bedre situasjonen for sjøfuglbestandene. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nasjonal-handlingsplan-for-a-bedre-situasjonen-for-sjofuglbestandene/id3082271/>

Ås, 14. januar, 2025

Anders Nielsen

Avdelingsleder for kulturlandskap og biologisk mangfold
NIBIO

Arkivsaksnr: 2022/2885-8

Saksbehandler: Bjørnar Aarstrand

Dato: 25.03.2025

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Vega verneområdestyre	9/25	04.04.2025

Søknad om dispensasjon - flyging med drone - samtlige verneområder på Vega - NINA (Norsk institutt for naturforskning)

Vedlegg:

1 Vega verneområdestyre.pdf

Forvalters tilrådning

Vega verneområdestyre gir Norsk institutt for naturforskning (NINA) tillatelse til ilandstigning og flyvning med drone i alle omsøkte verneområder forvaltet av Vega verneområdestyre, jf. vedlagte tabell i utredningen, for gjennomføring av sjøfuglkartlegging. Vedtaket er fattet med hjemmel naturmangfoldloven § 48:

Vilkår for dispensasjonen:

1. Dispensasjonen gjelder for perioden 1.mai – 15.juli i årene 2025 og 2026
2. Dispensasjonen gjelder bruk av drone for sjøfuglkartlegging.
3. Dispensasjonen gjelder fra ferdselsforbudet både i sjø og på land for de aktuelle verneområder
4. Dronekjøringen må utføres av personell med gyldig sertifikat for kjøring av drone, samt erfaring med telling av sjøfugl med bruk av drone.
5. Tillatelsen gjelder for alle innleide instanser knyttet til NINA-prosjektet.
6. Før kjøring skal lokalt naturoppsyn varsles på telefon, 48232480 (SMS er tilstrekkelig)
7. Ved fremvisning av dronevideo skal det komme frem at filmingen er gjort med tillatelse fra verneområdestyret.
8. Tillatelsen må medbringes og fremvises ved eventuell kontroll fra oppsyn eller politi.

Denne dispensasjonen gjelder kun fra verneforskriftene.

Søknaden

Norsk institutt for naturforskning (NINA) har i henvendelse den 12.11.2024 søkt om tillatelse til bruk av drone (start og landing fra båt) samt ilandstigning i verneområder forvaltet av Vega

verneområdestyre, perioden 1.mai – 15.juli i årene 25 - 26. Dette i sammenheng med gjennomføring av en landsdekkende kartlegging av sjøfugl i perioden 2023-2027. Prosjektet er finansiert av Olje- og Energidepartementet (OED) og er en del av SEAPOPOP – programmet (Seabird Populations som ble startet i 2005). Prosjektet koordineres igjennom Miljødirektoratet.

Dronekartleggingen startet i 2023 i Trøndelag. I 2025 og 2026 fortsetter kartlegging i Nordland og Troms. NINA ønsker å bruke drone til det meste av kartleggingene, da dette gir mindre forstyrrelser for fuglekoloniene, samt betydelig høyere kvalitet på datamaterialet, gitt at det flys skånsomt. Det skal flys drone fra båt, og pilotene vil i de fleste tilfeller holde god avstand til koloniene ettersom dette gir mindre forstyrrelse av fuglene, og mindre risiko for at fuglene reagerer på dronen.

Det skal primært gjennomføres kartlegging i de to siste ukene av mai og den første uken i juni. Dette gjøres for å få best mulig data på stormåker og storskarv. For andre arter som terner og fiskemåke, burde kartleggingen ideelt vært gjennomført noe senere, men NINA har ikke mulighet til å besøke kolonien flere ganger på en sesong.

I de større verneområdene må man ha flere korte flygninger for å dekke mange forskjellige kolonier. Det søkes derfor om ubegrenset antall flyvninger.

Flygning med drone for å kartlegge sjøfugler krever kompetanse for å forhindre forstyrrelse av sjøfuglene. Den må gjennomføres på rett måte, i lav hastighet, uten brå retningsendringer. Man må også overvåke adferden og responsen til sjøfuglene (og sel og andre dyr) i området kontinuerlig. Dersom fuglene reagerer for sterkt negativt, definert som å forlate reiret, fly opp, øke lydnivået, osv., vil flygningen bli avbrutt. Dersom det blir gjort gjentatte nærgående skinnangrep mot dronen vil den raskt trekkes opp og vekk fra kolonien. Fuglene roer seg alltid raskt ned i slike situasjoner.

Piloter og droner vil være registrerte igjennom NINA, NTNU eller Birdlife Norge. Alle piloter vil ha erfaring med flygning i sjøfuglkolonier, eller får god opplæring i forkant. Personell vil dermed være i stand til å vurdere responsen til sjøfuglene fortløpende og eventuelt avbryte flygningen.

For alle verneområdene hvor NINA i felt vurderer at det hekker sjøfugler skal det flys med drone for å kartlegge antall par. Det gjelder ikke nødvendigvis alle verneområder, men de søker fremdeles dispensasjon for alle verneområdene. Enkelte sjøfuglarter egner seg ikke å kartlegges med drone, og i noen områder vil dermed ilandstigning og tradisjonell telling fremdeles være nødvendig. NINA søker også dispensasjon fra forskriften i alle tilfeller der man trenger tillatelse til ilandstigning. For Nordland gjelder dette ni verneområder. NINA vil kun benytte dette i kolonier med arter som hekker skjult, som for eksempel toppskarv og lunde. Det søkes kun om 1 ilandstigning per koloni/øy innenfor fredningsperioden i løpet av de 2 årene.

I kolonier der det allerede foregår regulære tellinger gjennomført av andre skal ikke NINA i utgangspunktet i land eller kartlegge med drone.

Det søkes det om tillatelse til ilandstigning og/eller flyving med drone i følgende verneområder:

ID	Verneområde	Forbud modell fly	Forbud landing	Forbud ilandstigning	NINA kommentar	Verneplan	Kommune
VV0000069	Kjellerhaugvatnet NR	x				verneplanVåtmark	Vega
VV0000179	Eidemsliene NR		x			verneplanLøvsog	Vega
VV0000180	Holandsosen NR	x				verneplanVåtmark	Vega
VV0000242	Lånan, Flovær og Skjærvær fuglefredningsområde	x	x			verneplanSjøfugl	Vega
VV0000318	Lånan/Skjærvær NR	x	x	x	Vi ønsker start og landing med drone fra båt innenfor reservatgrensen.	verneplanSjøfugl	Vega
VV0000319	Hysvær/Søla landskapsvernområde	x	x		Vi ønsker start og landing med drone fra båt innenfor reservatgrensen.	Verneplan ikke Vurdert	Vega

	e med dyrelivsfredning						
VV0000325	Muddværet fuglefredningsområde	x	x		Vi ønsker start og landing med drone fra båt innenfor reservatgrensen.	verneplanSjøfugl	Vega

Naturmangfoldloven og verneforskrift

Verneområdene på Vega er primært opprettet etter verneplanprosesser knyttet til planer for kystvern, våtmark og/eller sjøfugl. Felles for dem alle er at forstyrrelser som bruk av motorisert ferdsel med drone ikke er tillatt. Lånan/Skjærvær naturreservat har også restriksjoner på ilandstigning i hekke og yngletid.

Formålet med fredningene av disse områdene er i all hovedsak:

- **Kystverneplan:** Formålet med fredningen er å ivareta et verdifullt kystområde, med det naturlig tilknyttede plante- og dyreliv. Spesiell verdi er knyttet til området som hekkeområde for våtmarksfugl og som overvintringsområde for sjøfugl. Mindre lokaliteter innen området har stor havstrandbotanisk verdi. Eller området har spesiell verdi for en konkret art.
- **Vern av våtmark:** Formålet med fredningen er å bevare et viktig våtmarksområde med naturlig tilhørende vegetasjon og dyreliv, særlig på grunn av dets ornitologiske, myrbotaniske og limnologiske betydning.
- **Fuglefredningsområde:** Ivareta hekke- og oppvekstområde for sjøfugl

Uansett formål med vern av de aktuelle verneområdene på Vega krever omsøkte aktivitet dispensasjon. Siden bruk av droner ikke er direkte hjemlet i forskriftene foreslås det benytte den generelle dispensasjonsmuligheten som finnes for denne typen saker, etter § 48 i naturmangfoldloven. I følge § 48 kan forvaltningsmyndigheten gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Søknaden må også vurderes etter prinsippene §§ 8 til 12 i naturmangfoldloven.

Vurdering

Naturverdiene i de omsøkte verneområdene er relativt godt kjent gjennom verneprosessene jf. Naturbase. Hensikten med kartleggingen er å øke kunnskapen om bestandsstatus og utbredelse av hekkende sjøfugl. Dette som en del av et større nasjonalt overvåkningsprogram kalt SEAPOP.

SEAPOP (avledet av den engelske termen for sjøfuglbestander – seabird populations) ble startet i 2005 og er et helhetlig og langsiktig overvåkings- og kartleggingsprogram for norske sjøfugler. SEAPOP organiseres og utføres av personell fra Norsk institutt for naturforskning (NINA) og Norsk Polarinstitutt (NP). Forskere fra de to institusjonene utgjør SEAPOPs faggruppe.

Data og opparbeidet kunnskap fra programmet blir kontinuerlig tilrettelagt og organisert for å kunne serves til ulike brukere gjennom foreliggende nettsted. Programmet bidrar til å fremskaffe og vedlikeholde grunnleggende kunnskap om sjøfugl for å bidra til en bedre forvaltning av disse marine miljøene. Spesielt fokus rettes mot innhenting av data som gjør det mulig å modellere effekter av menneskets inngrep og skille disse fra det som primært skyldes naturlig variasjon.

Programmets faglige forankring og omfang i deltakelse fra mange nasjonale instanser gjør at det ikke vil danne vesentlig presedens med tanke på tillatelse til droneyfving og ilandstigning i verneområder på generell basis.

Etter naturmangfoldloven § 8 skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Vega verneområdestyre har ingen vitenskapelig dokumentasjon som viser hvor mye forstyrrelser sjøfuglarter tåler før dette har negativ effekt på hekkesuksess, men generell kunnskap og erfaringsbasert kunnskap tilsier at fugler er svært sårbare for forstyrrelser i hekketiden. Samtidig vektlegges det at erfaring fra søkeren tilsier at denne typen lavtflyging ikke virker skremmende.

Kjøring med drone i sårbare områder for fugl kan være forstyrrende for enkelte fuglearter, men de fleste sjøfuglartene vil reagere minimalt på slik aktivitet hvis den gjøres på en forsiktig og kontrollert måte. Kartlegging med drone vil også i de fleste tilfeller være mindre forstyrrende for fugl enn kartlegging ved ilandstigning på øyene.

Det er foreslått å sette vilkår i tillatelsen til at kjøringen må utføres av dronførerere som har erfaring for tidligere sjøfuglkartlegginger. Tiltakshaver er også ansvarlig for å ikke utføre handlinger som kan være til skade på verneverdiene.

Vega verneområdestyre har i hovedsak kun gitt tillatelser til denne typen aktivitet til forskning og kartlegginger for å styrke kunnskap om verneverdiene, så aktiviteten vil trolig ikke gi noen samlet negativ belastning på økosystemene.

Oppsummert mener forvalter at omsøkte aktivitet ikke vil være til vesentlig skade for verneverdiene og at det dermed kan gis dispensasjon ved bruk av naturmangfoldloven § 48. Kartleggingen vil være til stor nytte for videre forvaltning og overvåkning av verneområdene ettersom man vil få bedre kunnskap om fuglebestandene og deres utvikling.

Vega verneområdestyre
jannike.wika@statsforvalteren.no

Deres ref:
Vår ref: 475.1/2024
Sted: Bergen
Dato: 12.11.2024

Søknad om ilandstigning og flyvning med drone i verneområder i forbindelse med landsdekkende sjøfuglkartlegging 2025-2026

NINA vil gjennomføre en landsdekkende kartlegging av sjøfugler i perioden 2023-2027. Prosjektet er finansiert av Olje- og Energidepartementet (OED) og er en del av SEAPOPOP [SEAPOPOP - Om sjøfugl – for et rikere hav](#), [SEAPOPOP - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](#). Prosjektet koordineres igjennom Miljødirektoratet ved koordinator Jørund Braa. I 2025 vil vi kartlegge fra Trøndelag til Troms. Det er imidlertid ikke sikkert alt i dette området blir dekt i 2025, så vi søker derfor for to år, både 2025 og 2026. Vi ønsker å benytte drone til det meste av kartleggingene, da dette gir mindre forstyrrelser for koloniene, samt betydelig høyere kvalitet på datamaterialet, gitt at det flys skånsomt. Det søkes herved om tillatelse til å fly drone for å fotografere og kartlegge antall hekkepar av sjøfugl i en lang rekke verneområder.

Hos Vega verneområdestyre ønsker vi å kartlegge følgende syv verneområder: VV00000069, VV00000179, VV00000180, VV00000242, VV00000318, VV00000319, VV00000325

Vedlagt finner dere oversikt over alle verneområder det søkes dispensasjon for i denne søknaden. De inkluderer også verneområder fra andre forvaltningsmyndigheter, men er enkle å filtrere til kun deres område. Det er i excelarket fire kolonner for forskjellige forbud fra verneforskriftene, «forbud_modellfly», «forbud_landing», «forbud_ilandstigning», «forbud_50m». Disse er automatisk generert, så vi kan ikke love at det er 100% riktige, særlig om forskriftene har annerledes ordlyd enn vanlig.

For alle verneområdene hvor vi i felt vurderer at det hekker sjøfugler skal vi fly drone for å kartlegge antall par. Det gjelder ikke alle verneområder, men vi søker fremdeles dispensasjon for alle verneområdene. Vår vurdering er at det kun er de verneområdene med kryss i «forbud_modellfly», hvor selve dronen trenger tillatelse. I tillegg har mange verneområder forbud mot landing/letting, eller har 50 meter sone. Vi trenger ikke dispensasjon fra dette forbudet, med unntak av der det er kommentert i «NINA_kommentar». Vi vil fly fra båt, og vil i de fleste tilfeller holde god avstand til koloniene ettersom dette gir mindre forstyrrelse av fuglene, og mindre risiko for at fuglene reagerer på dronen.

Vi vil primært gjennomføre kartleggingen i de to siste ukene av mai og den første uken i juni. Dette gjør at vi for å få best mulig data på stormåker og storskarv. For andre arter som terner og fiskemåke, burde kartleggingen ideelt vært gjennomført noe senere, men vi har ikke mulighet til å besøke koloniene flere ganger. Likevel er det noen større verneområder hvor man må ha mange korte flygninger for å dekke mange forskjellige kolonier. Det er dermed enklest for oss, og sannsynligvis dere, å få tillatelse til å fly mellom 1. mai og 15. juli, og uten begrensninger i antall flygninger. Vi vil da ha litt tidsmargin for å få logistikken til å gå opp, samt muligheten til å komme tilbake om noe skjærer seg.

Flygning med drone for å kartlegge sjøfugler krever kompetanse for å forhindre forstyrrelse av sjøfuglene. Den må gjennomføres på rett måte, i lav hastighet, uten brå retningsendringer. Man må også overvåke adferden og responsen til sjøfuglene (og sel og andre dyr) i området kontinuerlig. Dersom fuglene reagerer for sterkt negativt, definert som å forlate reiret, fly opp, øke lydnivået, osv., vil flygningene bli avbrutt. Dersom det blir gjort gjentatte nærgående skinnangrep mot dronen vil den raskt trekkes opp og vekk fra kolonien. Fuglene roer seg alltid raskt ned igjen i slike situasjoner.

Piloter og droner vil være registrert igjennom NINA, Birdlife eller NTNU. Alle piloter vil ha erfaring med flygning i sjøfuglkolonier, eller få god opplæring i forkant. Personell vil dermed være i stand til å vurdere responsen til sjøfuglene fortløpende og eventuelt avbryte flygningen.

Vi ønsker også å søke dispensasjon fra forskriften i alle tilfeller der man trenger tillatelse til ilandstigning. For deres område gjelder dette ett verneområde. Enkelte sjøfuglarter egner seg ikke å kartlegges med drone, og i noen områder vil dermed ilandstigning og tradisjonell telling fremdeles være nødvendig. Vi vil kun benytte dette i kolonier med arter som hekker skjult, som for eksempel toppskarv og lunde. I tillegg vil vi ikke gå i land i slike kolonier der det allerede foregår regulære tellinger gjennomført av andre. Dersom dere vet om regulære tellinger gjennomført i deres kolonier vil vi gjerne at dere forteller oss om dette slik at vi unngår dobbeltelling og dobbelforstyrrelse. Vi søker kun om en ilandstigning per koloni/øy innenfor fredningsperioden i løpet av de 2 årene.

Med vennlig hilsen

Sindre Molvørsmyr

Overingeniør

Norsk institutt for naturforskning - NINA

Postadresse: Norsk institutt for naturforskning, Thormøhlensgate 55, 5006 Bergen

Besøks/leveringsadresse: Høyteknologisenteret, Thormøhlensgate 55, 5006 Bergen

Telefon 942 55 715 • www.nina.no

ST 10/25 Referatsaker
ST 11/25 Eventuelt